

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA EVROPSKÉ INTEGRACE

Politika hospodářské a sociální soudržnosti EU jako nástroj podpory rozvoje městských
oblastí v České republice

EU Cohesion Policy as an Instrument to Support the Development of Urban Areas in the
Czech Republic

Student: Bc. Radka Válková

Vedoucí diplomové práce: Ing. Lukáš Melecký, Ph.D.

Ostrava 2016

Zadání diplomové práce

Student:

Bc. Radka Válová

Studijní program:

N6202 Hospodářská politika a správa

Studijní obor:

6210T004 Eurospráva

Téma:

Politika hospodářské a sociální soudržnosti EU jako nástroj podpory
rozvoje městských oblastí v České republice
EU Cohesion Policy as an Instrument to Support the Development
of Urban Areas in the Czech Republic

Jazyk vypracování:

čeština

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
2. Integrovaný přístup k územnímu rozvoji v kontextu politiky hospodářské a sociální soudržnosti EU
3. Vybrané nástroje k podpoře rozvoje městských oblastí v České republice
4. Analýza využití iniciativy JESSICA jako nástroje podpory rozvoje městských oblastí v České republice
5. Závěr

Seznam použité literatury

Seznam zkratk

Prohlášení o využití výsledků diplomové práce

Seznam příloh

Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

ADAMS, N., G. COTTELA a R. NUNES. *Territorial Development, Cohesion and Spatial Planning*. London: Routledge, 2013. 457 s. ISBN 978-0-415-71012-1.

MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR. *Dohoda o partnerství pro programové období 2014–2020 Česká republika*. Praha: MMR ČR, 2014. 221 s.

REGIONÁLNÍ RADA REGIONU SOUDRŽNOSTI MORAVSKOSLEZSKO. *Manuál JESSICA*. Ostrava: RR MSK, 2015. 30 s.

Formální náležitosti a rozsah diplomové práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

Vedoucí diplomové práce: **Ing. Lukáš Melecký, Ph.D.**

Datum zadání: 20.11.2015

Datum odevzdání: 22.04.2016



Ing. Boris Navrátil, CSc.
vedoucí katedry





prof. Dr. Ing. Dana Dluhošová
děkanka fakulty

Místopřísežně prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně. V seznamu použité literatury uvádím veškerou literaturu a elektronické zdroje, které byly pro tvorbu mé diplomové práce použity.

V Ostravě dne 22. dubna 2016

Válová

Bc. Radka Válová

Touto cestou bych ráda poděkovala Ing. Lukáši Meleckému, Ph.D. za odbornou pomoc, cenné rady a připomínky a veškerý věnovaný čas při vedení mé diplomové práce.

Obsah

1	Úvod	5
2	Integrovaný přístup k územnímu rozvoji v kontextu politiky hospodářské a sociální soudržnosti Evropské unie.....	7
2.1	Teoretické východiska politiky hospodářské a sociální soudržnosti v programovém období 2014–2020	7
2.1.1	Úloha a význam soudobé politiky soudržnosti	9
2.1.2	Cíle politiky soudržnosti	9
2.1.3	Nástroje politiky soudržnosti	10
2.1.4	Legislativní rámec politiky soudržnosti	12
2.1.5	Programový rámec politiky soudržnosti	14
2.1.6	Finanční rámec politiky soudržnosti	15
2.2	Politika soudržnosti EU v České republice v programovém období 2014–2020 16	
2.2.1	Rámec strukturální pomoci EU v ČR pro období 2014–2020	16
2.2.2	Finanční rámec politiky soudržnosti EU v ČR pro období 2014–2020	19
2.3	Integrovaný přístup k územnímu rozvoji EU a ČR v programovém období 2014– 2020	20
2.3.1	Teoretická východiska územního a rozvoje	21
2.3.2	Integrovaný přístup k územnímu rozvoji v Evropské unii	24
2.3.3	Integrovaný přístup k územnímu rozvoji v České republice.....	25
3	Vybrané nástroje k podpoře městských oblastí v České republice	27
3.1	Integrované nástroje rozvoje území.....	27
3.1.1	Integrovaný plán rozvoje měst	27
3.1.2	Integrovaný plán rozvoje území	29
3.1.3	Metoda LEADER	30
3.1.4	Komunitně vedený místní rozvoj	33
3.2	Integrovaná územní investice	34
3.2.1	Vymezení Integrované územní investice v Evropské unii	34
3.2.2	Integrovaná územní investice v České republice	36
3.2.3	Komparace integrovaných nástrojů na podporu městských oblastí v ČR.....	39
3.3	Zvláštní nástroj podpory JESSICA	40
3.3.1	Základní charakteristika zvláštního nástroje podpory JESSICA	41
3.3.2	Legislativní vymezení zvláštního nástroje podpory JESSICA	42
3.3.3	Fungování zvláštního nástroje podpory JESSICA	44
3.3.4	Výhody a nevýhody zvláštního nástroje podpory JESSICA.....	48

4 Analýza využití iniciativy JESSICA jako nástroje podpory rozvoje městských oblastí v České Republice.....	50
4.1 Finanční iniciativa JESSICA v tematických operačních programech	51
4.1.1 Finanční iniciativa JESSICA v operačním programu Praha Konkurenceschopnost 51	
4.1.2 Finanční iniciativa JESSICA v Integrovaném operačním programu	54
4.2 Finanční iniciativa JESSICA v Regionálním operačním programu NUTS II Moravskoslezsko.....	59
4.2.1 Charakteristika Moravskoslezského regionu.....	59
4.2.2 Implementační struktura finanční iniciativy JESSICA v Moravskoslezském regionu.....	61
4.2.3 Příklady projektů realizovaných pomocí finanční iniciativy JESSICA	65
4.3 Využití zvláštního nástroje podpory JESSICA v programovém období 2014– 2020	67
4.3.1 Využití zvláštního nástroje podpory JESSICA v Integrovaném regionálním operačním programu	67
4.3.2 Zvláštní nástroj podpory v ostatních operačních programech.....	70
4.3.3 Praktické odlišnosti projektového záměru financovaného prostřednictvím zvláštního nástroje podpory JESSICA od ostatních projektových záměrů spolufinancovaných z fondů EU	71
5 Závěr.....	73
Seznam použité literatury.....	76
Seznam zkratk	84
Seznam tabulek	
Seznam grafů	
Seznam schémat	
Seznam obrázků	
Prohlášení o využití výsledků diplomové práce	

1 Úvod

Města jsou pro utváření hospodářského růstu nespornou hnací silou Evropské unie. Ve všech městech Evropské unie jsou městské oblasti prostředím, v němž se rodí převážná část znalostí a inovací, nachází se zde drtivá většina pracovních míst, podniků a středisek vyššího vzdělávání. Avšak mnoho městských oblastí čelí řadě závažných problémů a výzev. Proto existuje obecně rozšířený názor, že města a městské oblasti vyžadují zvláštní pozornost v rámci politiky hospodářské a sociální soudržnosti v prostoru Evropské unie, jelikož na jedné straně představují významná centra rozvoje, ale na druhé straně čelí řadě problémů hospodářské, sociální, environmentální či prostorové povahy. Během uplynulých dvou desetiletí vytvořila Evropská unie celou řadu iniciativ podporujících rozvoj měst. Na začátku stály městské pilotní projekty, které se soustředily na hospodářský rozvoj, ekologické aspekty spojené s hospodářskými cíli a využívání technologického vybavení měst. Ale s nástupem programovacího období 2007–2013 došlo k rozšíření rozměru měst, a to díky pozvolnému uplatňování integrovanému přístupu k rozvoji měst, který se v programovém období 2014–2020 stal klíčovým prvkem pro rozvoj městských oblastí. Za pomoci integrovaných strategií jsou definovány klíčové oblasti a výzvy daného regionu. Integrované nástroje na úrovni Evropské unie či České republiky nejsou jedinou možností rozvoje důležitých městských oblastí. Evropská investiční banka ve spolupráci s dalšími institucemi vytvořila tři finanční iniciativy: JESPER, JEREMIE a JESSICA. Na rozvoj měst je nejvíce zaměřena iniciativa JESSICA, která byla v programovacím období 2007–2013 chápána jako finanční iniciativa a v současném programovém období 2014–2020 je chápána jako zvláštní nástroj podpory, který pomocí nízkoúročených úvěrů, záruk či formou vlastního kapitálu investuje do projektů zaměřených na rozvoj měst.

Tématem diplomové práce je politika hospodářské a sociální soudržnosti EU, která je v práci vnímána jako rámec poskytující podporu rozvoji městských oblastí v České republice. Hlavní těžiště pozornosti je v diplomové práci směřováno na vybrané nástroje podpory rozvoje městských oblastí a zvláštní nástroj podpory JESSICA, a to jak v programovacím období 2007–2013, tak v programovém období 2014–2020.

Cílem diplomové práce je ucelené představení různých nástrojů podpory rozvoje měst v České republice ve dvou po sobě jdoucích obdobích 2007–2013 a 2014–2020 se zaměřením na zvláštní nástroj podpory JESSICA, jenž má možnost Česká republika využít v současně probíhajícím programovém období 2014–2020. Diplomová práce se opírá o hypotézu

spočívající v tom, že jak Evropská unie, tak i Česká republika, klade důraz na význam městských oblastí a problémy, jimž musí tyto oblasti čelit, se snaží řešit prostřednictvím integrovaných nástrojů nebo pomocí zapojení zvláštního nástroje podpory JESSICA, což napomáhá jejich dalšímu rozvoji.

Diplomová práce je rozdělena do pěti obsahových kapitol, přičemž první kapitola obsahuje úvod a pátá kapitola obsahuje závěr. Druhá, teoreticky zaměřená kapitola, se primárně orientuje na vznik, význam a úlohu politiky hospodářské a sociální soudržnosti Evropské unie. V závěru kapitoly je také popsán v posledních letech uplatňovaný integrovaný přístup k územnímu rozvoji, jenž hraje v programovém období 2014–2020 významnou roli pro rozvoj měst a jejich přilehlých oblastí.

Třetí kapitola je orientována na konkrétní integrované nástroje a podává ucelený přehled o realizaci integrovaných nástrojů v programovacím období 2007–2013 a také v programovém období 2014–2020. Poslední část kapitoly je věnována zvláštnímu nástroji podpory JESSICA, který je obecně v České Republice ze strany měst poměrně opomíjen.

Obsahově čtvrtá, prakticky orientovaná kapitola, je koncentrována na využití finanční iniciativy JESSICA v minulém programovacím období a analýzu možností využití nástroje JESSICA v současném programovém období, jelikož i přesto, že se programové období blíží ke své polovině, JESSICA doposud nebyla v České republice využita.

Diplomová práce vychází z odborné literatury, která byla čerpána z důvěryhodných zdrojů, ať už v elektronické či tištěné podobě. Využito bylo především zdrojů Ministerstva pro místní rozvoj České republiky, jenž je klíčovým aktérem pro implementaci integrovaných nástrojů v České Republice. Neméně důležitým zdrojem byla také Evropská investiční banka, jež je hlavním iniciátorem nástroje JESSICA v Evropské unii. Vzhledem k nedostupnosti informací vztahujících se k tomuto zvláštnímu nástroji podpory rozvoje měst v programovém období 2014–2020 z veřejných zdrojů, byly při sběru dat využity také interní materiály získané formou e-mailové komunikace vedené se zástupci ministerstev a příslušných řídicích orgánů.

2 Integrovaný přístup k územnímu rozvoji v kontextu politiky hospodářské a sociální soudržnosti Evropské unie

Jedním z charakteristických rysů Evropské unie je výrazná nerovnováha, jak v úrovni rozvoje jednotlivých regionů, tak celého území Evropské unie. Již Římská smlouva udává jako jeden z hlavních priorit Společenství snižování rozdílů mezi jednotlivými regiony. Tento cíl je stále jádrem politiky soudržnosti i přesto, že Evropská unie je jiná, než tomu bylo v 60. letech minulého století. Jednotlivé vlny rozšíření přinesly nové problémy a výzvy, s kterými se muselo Společenství vypořádat. V posledních dvou desetiletích se ke zmírnění nerovností rozvoje regionů se Evropské instituce snaží využít integrovaný přístup, který se v programovém období 2014–2020 stal jednou z klíčových forem rozvoje regionů členských států Evropské unie.

2.1 Teoretické východiska politiky hospodářské a sociální soudržnosti v programovém období 2014–2020

V letech, které předcházely zavedení politiky soudržnosti, byly z fondů Evropské unie (European Union, EU) financovány především předem vybrané vnitrostátní projekty, přičemž vliv institucí na tyto projekty byl jen omezený. V roce 1988 přispěla k ustanovení nové politiky řada událostí, především *Jednotný evropský akt*, přistoupení Řecka, Španělska, Portugalska a zavedení jednotného trhu. To v roce 1988 vedlo k vydání prvního nařízení, díky němuž byly strukturální fondy, v rámci snahy o posílení hospodářské a sociální soudržnosti (HSS), zahrnuty do společné politiky. Zároveň byly stanoveny hlavní zásady politiky soudržnosti, jako je soustředění podpory na nejchudší oblasti EU, víceleté programování, strategické zaměření investic a zapojení regionálních a lokálních partnerů. Postupně také docházelo k navýšení finančních prostředků pro zaostálé regiony. V roce 1994 nařízení pro programové období 1994–1999 zahrnuje do politiky soudržnosti také finanční nástroj pro orientaci rybolovu, definovalo hlavní zásady zaměření zdrojů, víceletého programování a adicionality finančních prostředků.

Stejně jak se v průběhu času měnily priority Společenství, vývojem také procházelo zaměření politiky soudržnosti. Hlavním cílem, který přetrvává již od samého počátku, je zmírnění regionálních nerovností. Povaha regionálních nerovností se v průběhu času změnila. Původní důraz na nezaměstnanost, průmyslové odvětví a modernizaci zemědělství se rozšířil na nerovnosti v oblasti inovací, vzdělávání, kvality životního prostředí a chudoby, což se projevuje v rozdělení finančních prostředků mezi jednotlivé oblasti politiky. Proces nového uchopení nerovností v oblasti rozvoje neustále probíhá a v budoucnu tak může vést

k silnějšímu důrazu na nerovnosti v blahobytu obecně. V 90. letech minulého století začaly být finanční prostředky využívány také ke zlepšení transevropské dopravní sítě, na podporu jednotného trhu a ke zlepšování a rozšiřování infrastruktury v oblasti životního prostředí. Přijetí *Lisabonské a Göteborgské strategie* vedlo k většímu důrazu na inovace a udržitelnost. Strategie *Evropa 2020* přispěla k rozšíření cílů politiky soudržnosti o snižování chudoby a sociálního vyloučení. Je tak zřejmé, že politika soudržnosti značnou mírou přispívá k naplňování celounijních cílů. Užší provázanost s evropskými politikami podtrhuje i skutečnost, že politika soudržnosti se nesoustředí výhradně na méně rozvinuté regiony, ale své investice směřuje do všech regionů Společenství.

Tak jak se postupně rozvíjely cíle politiky, zvyšovalo se také vynakládané množství peněžních prostředků. V 70. letech a na počátku 80. let dvacátého století byly výdaje nízké a rovnoměrně rozděleny mezi Evropský sociální fond a Evropský fond pro regionální rozvoj. Po přistoupení Řecka, Portugalska a Španělska vedla potřeba investovat do infrastruktury těchto zemí k nárůstu poměrného množství peněžních prostředků do Evropského fondu pro regionální rozvoj. V 90. letech se finanční prostředky vynakládané na politiku soudržnosti více než zdvojnásobily a v průběhu posledních dekad neustále rostly¹. V současné době je na politiku soudržnosti vynakládána více než třetina rozpočtu Evropské unie.

Politika HSS patří mezi politiky s tzv. sdílenými pravomocemi. Evropská unie tedy vydává legislativu a určuje směr politiky, přičemž samotná realizace je v rukou členského státu. Členské státy tedy mohou vydávat legislativu, ale pouze za předpokladu, že tak již nebylo učiněno na evropské úrovni. Politika HSS v průběhu let nabývala na významu a v současné době patří mezi jednu z nejvýznamnějších politik Evropské unie².

¹ EVROPSKÁ KOMISE. *Investice pro růst a zaměstnanost, Podpora rozvoje a řádné správy věcí veřejných v regionech a městech EU* [online]. 2014a. [11. 8. 2015] Dostupné z: http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/official/reports/cohesion6/6cr_cs.pdf.

² BAUN, Michael a MAREK, Dan. *Cohesion policy in the European union*. London: Palgrave, 2014. 257 s. ISBN 978-0-230-30313-3.

2.1.1 Úloha a význam soudobé politiky soudržnosti

První myšlenky o reformě politiky soudržnosti po roce 2013 byly zveřejněny s vydáním *Čtvrté zprávy o hospodářské a sociální soudržnosti* v roce 2007. Hlavní popud pro diskusi o nové politice soudržnosti přinesla až *Agenda pro reformovanou politiku soudržnosti*, která byla vypracována pod vedením italského ministra Fabrizia Barcy. Zpráva definovala klíčové problémy a vytvořila 10 pilířů, které se částečně promítly do *Páté zprávy o hospodářské, sociální a územní soudržnosti* z roku 2010. Pátá zpráva obsahuje hlavní myšlenky a priority, na která se má politika soudržnosti zaměřit.

Politika soudržnosti v programovém období 2014–2020 je hlavní investiční politika Evropské unie. Zaměřuje se na všechny regiony a města v Evropské unii a doplňuje ostatní politiky Společenství, které se zabývají například vzděláváním, zaměstnaností, energetikou nebo jednotným trhem. Primárně poskytuje nezbytný rámec pro investice a strategii pro plnění sjednaných cílů v oblasti růstu. V programovém období 2014–2020 Evropská unie usiluje o dosažení pěti konkrétních cílů. V zájmu splnění těchto závazků má politika soudržnosti nastaveno 11 specifických cílů podporující růst. Mezi hlavní investiční priority patří posilování výzkumu a technologického vývoje, zlepšení přístupu k informačním technologiím, posilování konkurenceschopnosti malých a středních podniků a podporu přechodu na nízkouhlíkovou ekonomiku. Také jsou podporovány například aktivity v oblasti zaměstnanosti a sociálního začleňování, vzdělávání nebo ochrana životního prostředí.

Období 2014–2020 je zjednodušené a mnohem více orientované na výsledky, než tomu bylo v předchozích letech. Tato orientace napomáhá k jasnějším a měřitelnějším cílům umožňujícím větší míru odpovědnosti. Došlo ke zjednodušení legislativy v podobě jednoho souboru pravidel pro pět fondů. Peněžní prostředky jsou vázány na splnění určitých podmínek. Pokud země podmínky nesplňuje, je možné ji finanční podporu pozastavit, či úplně přerušit. Posílená je územní dimenze a úsilí o sociální začlenění. Což znamená, že určitý podíl prostředků z ESIF je vyčleněn na podporu integrovaných projektů ve městech³.

2.1.2 Cíle politiky soudržnosti

Hlavním cílem politiky soudržnosti je přispívat k harmonickému a vyváženému rozvoji území, a napomáhat k rozvoji nejzaostalejších regionů. Politika HSS je realizována prostřednictvím sedmiletých cyklů, tzv. programových období. Cíle kohézní politiky se tak v průběhu času mění

³ EVROPSKÁ KOMISE. *Úvod do politiky soudržnosti EU 2014-2020* [online]. 2014b. [7. 7. 2015] Dostupné z: http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/informat/basic/basic_2014_cs.pdf.

a reagují na potřeby členských zemí, přístupujících států a celkového ekonomického prostředí Evropské unie. V programovacím období 2007–2013 měla politika soudržnosti EU tři cíle. Programové období 2014–2020, jenž je charakteristické zjednodušením řady procesů a vlastní architektury politiky soudržnosti EU, je charakterizováno již jen dvěma cíli: Investice pro růst a zaměstnanost, a Evropská územní spolupráce. Tyto cíle reflektují soulad se strategií *Evropa 2020*, podle níž se všechny regiony podílejí na společném cíli, jímž jsou investice do zaměstnanosti a růstu, přičemž způsob a rozsah investice závisí na míře ekonomického rozvoje. V závislosti na míře ekonomického rozvoje byly definovány tři skupiny regionů:

- Méně rozvinuté regiony, které představují hlavní prioritu Společenství. Regiony, jejichž HDP na obyvatele nedosahuje 75 % průměru EU. Míra spolufinancování pro první skupinu regionů je stanovena na 75-85 % v méně rozvinutých a odlehlých oblastech.
- Přejíždějové regiony představují novou skupinu regionů, jejichž HDP na obyvatele se pohybuje v rozmezí 75-90 % průměru EU. Maximální sazba pro spolufinancování je stanovena na 60 %. Cílem této nově vytvořené kategorie je poskytnout pomoc regionům, které se v posledních letech stali konkurenceschopnější, ale stále vyžadují cílené investice a podporu.
- Více rozvinuté regiony, reprezentují oblasti, jejichž HDP na obyvatele přesahuje 90 % průměru Společenství. Míra spolufinancování činí 50 %⁴.

2.1.3 Nástroje politiky soudržnosti

Významným nástrojem pro realizaci politiky HSS v programovém období 2014–2020 jsou *Evropské strukturální a investiční fondy* (European Structural and Investment Funds, ESIF) prostřednictvím, kterých je možné čerpat finanční podporu z rozpočtu Společenství. Mezi ESIF řadíme *Evropský fond pro regionální rozvoj*, *Evropský sociální fond*, *Fond Soudržnosti*, *Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova* a *Evropský námořní a rybářský fond*.

⁴ EVROPSKÁ KOMISE. *Politika soudržnosti 2014-2020, Investice do evropských regionů* [online]. 2011a. [7. 7. 2015]. Dostupné z: <http://www.rr-strednimorava.cz/file/2893>.

Evropský fond pro regionální rozvoj (European Regional Development Fund, ERDF) byl založen v roce 1972, fungovat začal až v roce 1975. Hlavní úkoly ERDF vyplývají ze zakládajících smluv v jejich jednotlivých úpravách tak z úkolů strukturálních fondů. ERDF se zaměřuje především na projekty podporující regionální rozvoj, hospodářské změny, podpora konkurenceschopnosti, věda a výzkum, ochrana životního prostředí, investice do infrastruktury a to zejména v nejméně rozvinutých regionech.

Evropský sociální fond (European Social Fund, ESF) je nejstarším strukturálním fondem, který byl v době svého vzniku považován za fond sektorový. Jeho založení je spjato s Římskou smlouvou v roce 1957. V současné době představuje ESF hlavní nástroj sociální politiky a politiky zaměstnanosti Evropské unie. ESF je soustředěn na aktivity v oblasti zaměstnanosti a lidských zdrojů. Mezi podporované projekty můžeme zařadit např. rekvalifikace nezaměstnaných, speciální programy pro osoby se zdravotním postižením nebo podpora znevýhodněných skupin obyvatelstva.

Fond soudržnosti nebo také *Kohézní fond* (Cohesion Fund, CF) byl ustanoven v roce 1993 *Maastrichtskou smlouvou* za účelem zmírnění nepříznivých dopadů, souvisejících se vznikem hospodářské a měnové unie. Fond soudržnosti se neřadí mezi strukturální fondy. Je určen na podporu rozvoje chudších států nikoliv regionů. Příjemcem pomoci je stát, jehož hrubý národní důchod je nižší než 90 % EU. Podobně jako z ERDF je z něj možné financovat infrastrukturní projekty, pouze však se zaměřením na dopravní infrastrukturu většího rozsahu např. TEN-T, ochranu životního prostředí, obnovitelné zdroje a energetická účinnost⁵.

Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova (European Agriculture Fund for Rural Development, EAFRD) je finanční nástroj podporující konkurenceschopnost zemědělství a lesnictví, zlepšení životního prostředí a krajiny, zlepšení životní úrovně zemědělců a diverzifikace hospodářství venkova.

Evropský námořní a rybářský fond (European Maritime and Fisheries Fund, EMFF) je finanční nástroj společné rybářské politiky, který svou pomoc směřuje na aktivity týkající se mořského i vnitrozemského rybolovu, např. odbahňování rybníků. Dále pak podporuje modernizaci plavidel, zlepšování akvakultury nebo zvyšování životní úrovně rybářů⁶.

⁵ MAREK, Dan a Tomáš KANTOR. *Příprava a řízení projektů strukturálních fondů Evropské unie*. 2. vyd. Brno: Barrister & Principal, 2009. 215 s. ISBN 978-80-87029-13-8.

⁶ MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR. Informace o fondech. *Strukturalni-fondy.cz* [online]. 2015a. [7. 8. 2015]. Dostupné z: <http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Informace-o-fondech-EU>.

Stejně jako v programovacím období 2007–2013 jsou zachovány finanční iniciativy *Evropské investiční banky* (JASPERS, JEREMIE, JESSICA, JASMINE). Přáním Evropské komise je zvýšit využití těchto návratných finančních nástrojů z 1 % na 5- 6% ⁷.

JASPERS (Joint Assistance to Support Projects in European Regions) je nástroj technické pomoci, který poskytuje podporu potřebnou k přípravě velkých infrastrukturních projektů, které budou financovány z prostředků Společenství.

JEREMIE (Joint European Resources for Micro to Medium Enterprises) je iniciativa prosazující využívání nástrojů finančního inženýrství ke zlepšení přístupu malých a středních podniků k finančním prostředkům pomocí intervencí ze strukturálních fondů.

JESSICA (Joint European Support for Sustainable Investment in City Areas) je realizována ve spolupráci Evropské investiční banky, Evropskou komisí a Rozvojovou bankou Rady Evropy. Pomocí nástrojů finančního inženýrství přispívá k pozitivnímu rozvoji městských oblastí, jejich obnově.

JASMINE (Join Action to Support Micro-finance Institutions in Europe) poskytuje technickou pomoc a finanční podporu nebankovním institucím poskytující mikroúvěry. Napomáhá k rozvoji jejich provozu, k rozšiřování služeb a stát se udržitelnými. Zároveň usiluje o propagaci postupů v oblasti mikroúvěrů a vzniku pravidel pro mikro úvěrové instituce⁸.

2.1.4 Legislativní rámec politiky soudržnosti

Politika hospodářské a sociální soudržnosti je v rámci Evropské unie zajištěna celou řadou právních aktů. Realizace strukturální politiky vychází ze *Smlouvy o Evropském společenství*, kde je včleněna pod titulem hospodářská a sociální soudržnost. V článku 130a je uvedeno: „Společenství usiluje zejména o snižování rozdílů mezi úrovněmi rozvoje různých regionů a o zmírňování zaostalosti regionů, které jsou v nejméně výhodné situaci včetně venkovských oblastí“. V článku 130b je dále zakotveno, že „Společenství podporuje dosažení těchto cílů prostřednictvím strukturálních fondů“. Článek 130d uvádí vznik fondu soudržnosti. Opatření

⁷ POLEDNÍKOVÁ, Eva a Petra LELKOVÁ. *Perspektivy budoucí politiky soudržnosti EU v podmínkách Visegradské skupiny* [online]. 2013. [9. 7. 2015]. Dostupné z: www.vse.cz/polek/download.php?jnl=se&pdf=78.pdf.

⁸ EVROPSKÁ KOMISE. Zvláštní nástroje podpory. *Ec.europa.eu* [online]. 2015b. [7. 7. 2015]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/regional_policy/cs/funding/special-support-instruments/.

týkající se různých aspektů realizace strukturální politiky jsou zakotvena v nařízeních *Rady EU* ke strukturálním fondům⁹.

Legislativní balíček pro programové období 2014–2020 byl poprvé představen v říjnu roku 2011. Legislativa obsahuje celkem 6 nařízení. Schvalovacím procesem úspěšně prošla v roce 2013.

Konkrétně se jedná o tyto nařízení:

- *Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1303/2013 o společných ustanoveních o Evropském fondu pro regionální rozvoj, Evropském sociálním fondu, Fondu soudržnosti, Evropském zemědělském fondu pro rozvoj venkova a Evropském námořním a rybářském fondu a zrušení nařízení Rady (ES) č. 1083/2006,*
- *Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1299/2013 o zvláštních ustanoveních týkajících se podpory z Evropského fondu pro regionální rozvoj pro cíl Evropská územní spolupráce,*
- *Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1300/2013 o Fondu soudržnosti a o zrušení nařízení Rady (ES) 1084/2006,*
- *Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1301/2013 o Evropském fondu pro regionální rozvoj a zrušení nařízení Rady (ES) č. 1080/2006,*
- *Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1301/2013 o Evropském seskupení pro územní spolupráci kterým se mění nařízení (ES) č. 1082/2006 o evropském seskupení pro územní spolupráci (ESÚS), pokud jde o vyjasnění, zjednodušení a zlepšení zřizování a fungování takovýchto seskupení,*
- *Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1304/2013 o Evropském sociálním fondu a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 1081/2006.*

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1303/2013, neboli nařízení o společných a obecných ustanoveních k ESIF je složeno ze dvou částí. První část nařízení je soustředěna na společná ustanovení pro pět fondů, popisuje společné prvky týkající se programování, plánování, způsobilosti finančních nástrojů, zásad řízení a kontroly. Druhá část je věnována konkrétním ustanovením pro ERD, ESF a CF. Tyto ustanovení obsahují poslání a cíle politiky soudržnosti, finanční rámec a konkrétní plánování, požadavky na řízení a kontrolu v rámci

⁹ WOKOUN, R., J. MALINOVSKÝ, M. DAMBORSKÝ, J. BLAŽEK a kolektiv. *Regionální rozvoj východiska regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie a programování*. Praha: Linde, 2008. 475 s. ISBN 978-80-7201-699-0.

politiky HSS a konkrétní postupy finančního řízení. Nařízení pro jednotlivé fondy obsahují specifické požadavky na rozsah fondů, investiční priority a indikátory. Cílem těchto nových nařízení je zjednodušit implementaci politiky soudržnosti a zvýšit její přidanou hodnotu pro obyvatele Evropské unie¹⁰.

2.1.5 Programový rámec politiky soudržnosti

Zastřešujícím dokumentem politiky soudržnosti pro programové období 2014–2020 je *Společný strategický rámec* (Common Strategic Framework, CSF). Postup přijetí klíčového dokumentu pro politiku soudržnosti je velice časově náročný. Dokument je navržen *Evropskou komisí*, která jej zašle *Evropskému parlamentu* a *Radě EU*, která rozhodne o jeho finální podobě. Společný strategický rámec byl poprvé uveden v březnu 2012 a definoval hlavní priority, které by měly být podporovány z ESIF. Dokument určuje prioritní oblasti spolupráce a hlavní směr politiky soudržnosti pro sedmiletý cyklus a jednotlivým členským státům slouží také jako pomocný dokument pro vytvoření *Dohody o partnerství*.

Dohoda o partnerství (Partnership Agreement, PA) představuje strategický dokument vymezující zacílení finančních prostředků k naplnění cílů definovaných ve Společném strategickém rámci. Dokument navrhuje členská země za využití principu partnerství a představuje tak základní platformu pro řízení a implementaci politiky soudržnosti na národní úrovni.

Operační programy (Operational Programme, OP) jsou popisem souhrnných priorit, řízení, finančních zdrojů a upřesňují oblasti intervencí na národní úrovni i v úrovni jednotlivých regionech dané členské země. Z pohledů žadatelů a realizátorů představují nejdůležitější dokument. Operační programy mohou být ve dvou variantách- tematické OP, nebo regionální OP. Tematické OP se zaměřují na problematiku daného sektoru či oblasti, regionální řeší klíčové aktivity daného regionu. Při zpracování programu musí být brány v potaz rovněž výstupy, tzv. ex-ante a ex-post kondicionality. Předběžné podmínky, neboli ex-ante jsou spojené s tematickými cíli EK prostřednictvím investičních priorit. Tyto podmínky jsou silně propojeny se strategií Evropa 2020 a musí být členskou zemí splněny, nebo dojde k pozastavení či úplnému zrušení finanční podpory z Evropské unie. Podmíněnost ex- post podporuje zaměření na výkon a výsledky¹¹.

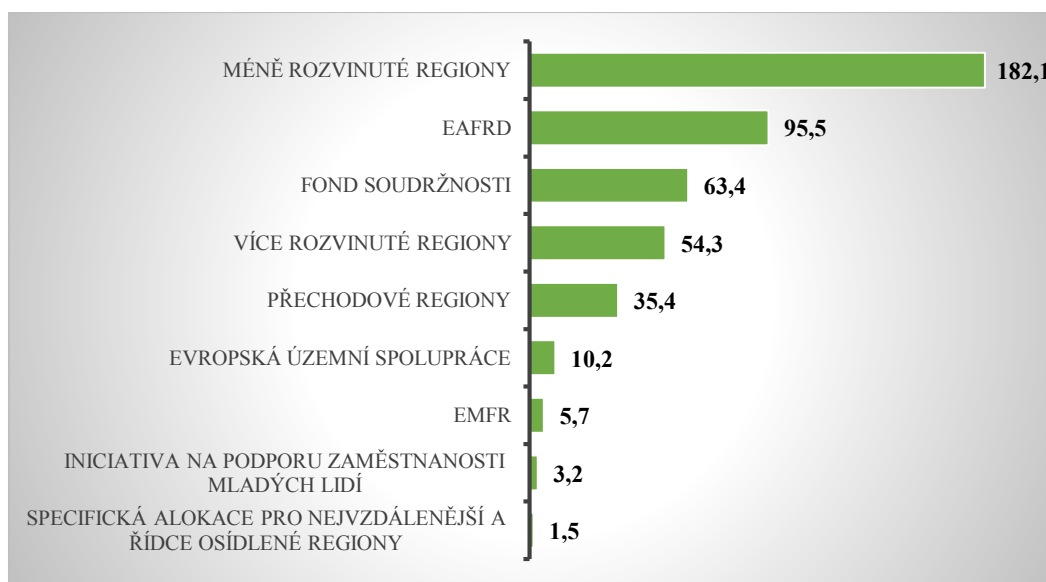
¹⁰EVROPSKÁ KOMISE. *Politika soudržnosti 2014-2020- Investice do růstu a zaměstnanosti*. Lucemburk: Úřad pro evropské publikace. 2011b. ISBN 978-92-79-21486-8.

¹¹ BAUN, Michael a MAREK, Dan, 2014, ref. 2.

2.1.6 Finanční rámec politiky soudržnosti

Pro balíček fondů ESIF bylo v programovém období 2014–2020 vyčleněno celkem 453,18 mld. EUR v běžných cenách roku 2013, což představuje přibližně 32 % finančního rámce pro sedmiletý cyklus 2014–2020. Častěji je uváděna finanční alokace pouze pro politiku soudržnosti EU bez EAFRD a EMFF, tedy 351,8 mld. EUR v běžných cenách roku 2013. Mezi největší příjemce pomoci z ESIF patří Polsko (77 mld. EUR), Itálie (32 mld. EUR) a Španělsko (28 mld. EUR). Graf 2. 1 zobrazuje rozdělení finančních prostředků podle jednotlivých kategorií financování.

Graf 2.1 Rozdělení finančních prostředků podle kategorií financování v programovém období 2014–2020 (v mld. EUR)



Zdroj: Evropská komise, 2015a; vlastní zpracování

Z grafu je zřejmé, že nejvíce finančních prostředků připadá na kategorii méně rozvinutých regionů úrovně NUTS 2, které jsou prioritou Evropské unie. Významné množství peněžních prostředků dále připadá Fondu soudržnosti a více rozvinutým regionům úrovně NUTS 2¹².

¹² EVROPSKÁ KOMISE. Platný rozpočet 2014-2020. *Ec.europa.eu* [online]. 2015a. [9. 7. 2015] Dostupné z: http://ec.europa.eu/regional_policy/cs/funding/available-budget/.

2.2 Politika soudržnosti EU v České republice v programovém období 2014–2020

Česká republika se v předešlých programových období potýkala s řadou problémů. Mezi největší problémy, kterým musela ČR čelit, patří přílišná složitost a roztržitost operačních programů, institucionální střety zájmů, legislativní nedostatky a vysoká administrativní zátěž. Tyto a další aspekty přispěly k neefektivnímu čerpání evropských peněz a řady postihů ze strany evropských představitelů. Nové programové období, kdy se Česká republika snaží poučit z chyb minulého období a předcházet tak pozastavení evropských dotací, nezačalo nejpříznivěji. Problém nastal při schvalování Dohody o partnerství a následných operačních programů. Ze strany Evropské komise byla České republice vytýkána špatně nastavená legislativa týkající se hodnocení vlivu na životní prostředí a dlouho chybějící služební zákon. České republice se tak až po řadě vyjednávání podařilo veškeré operační programy schválit až v červnu 2015, tedy s více než ročním zpožděním.

2.2.1 Rámec strukturální pomoci EU v ČR pro období 2014–2020

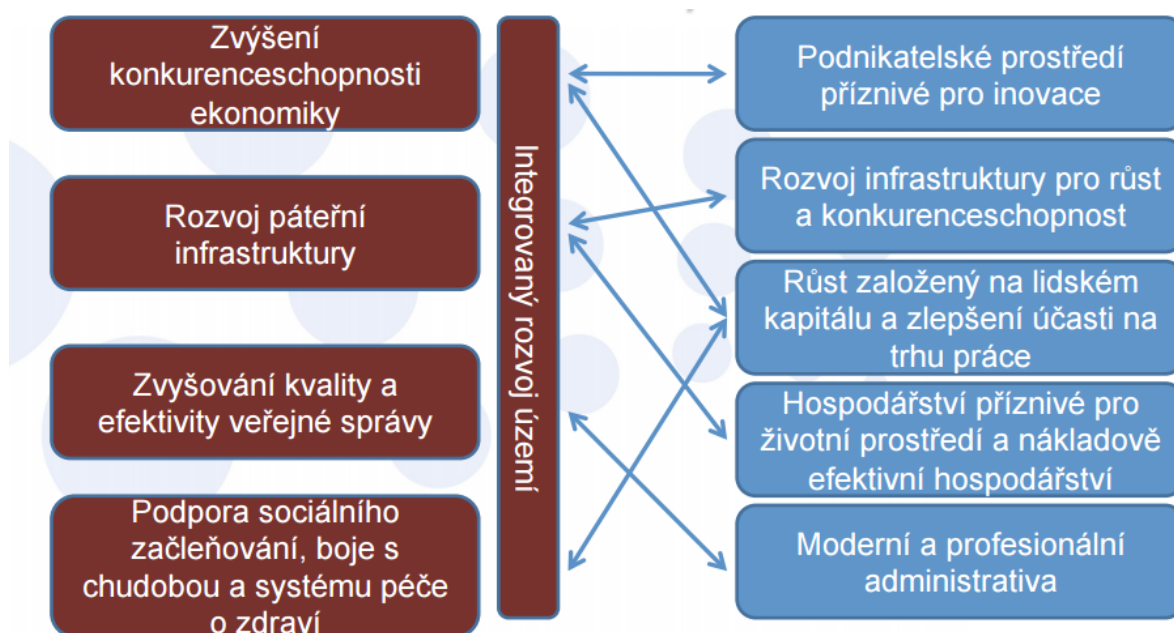
Přistoupení České republiky k Evropské unii a její zapojení do strukturální politiky vyvolalo nutnost vypracovat celou řadu strategických a programových dokumentů. Dokumenty vypracované pro účely strukturální politiky musí být plně v souladu s dokumenty a mechanismy používanými ve Společenství. Tyto dokumenty související s politikou soudržnosti mohou být označeny jako dvoukolejné. Na jedné straně se soustředí na podporu regionálního rozvoje a na straně druhé stojí dokumenty pro politiku soudržnosti EU.

Česká republika jakožto členský stát Evropské unie musí dodržovat podmínky Společenství i harmonogram, který stanovuje zahájení programového období. Tato skutečnost vyžaduje včasné vyjednávání nejen v rámci ČR, ale tak i na úrovni EU. Práce na vytváření nových strategických dokumentů byly zahájeny v roce 2010, kdy koordinační výbory pro strategické cíle *Národního strategického referenčního rámce* (National Strategic Reference Framework, NSRF) rámcem začaly hodnotit naplňování cílů NSRF, posouzení intervenční logiky stávajících OP a prověření platnosti souvisejících strategických dokumentů. V rámci diskusí byla identifikována potřeba aktualizace dokumentů a byly stanoveny hlavní principy programového období 2014–2020. V druhé polovině roku 2010 Ministerstvo pro místní rozvoj České republiky (MMR) zahájilo přípravy na nastavení systému a implementace ESIF pro období 2014–2020. MMR do procesu zapojilo celou řadu partnerů na národní, regionální a místní úrovni, kteří zastupují zájmy veřejného, soukromého i neziskového sektoru.

Výsledkem této spolupráce byl dokument *Podklad pro přípravu Dohody o partnerství pro programové období 2014–2020 - Vymezení programů a další postup při přípravě České republiky pro efektivní čerpání fondů Společného strategického rámce*. Dokument sloužil jako výchozí podklad pro Dohodu o partnerství, která byla následně vytvořena a přijata v srpnu 2014, což je několika měsíční zpoždění oproti původnímu harmonogramu¹³.

Dohoda o partnerství je strategickým dokumentem založeným na analýze současné sociální a ekonomické situace, ekonomických trendů a potřeb České republiky, na jejichž základě jsou stanoveny priority pro financování z ESIF v programovém období 2014–2020 při současném sledování naplňování priorit Evropské unie. Velký důraz je kladen na výsledky, které jsou sledovány prostřednictvím ukazatelů, finančních indikátorů a následně vyhodnocovány¹⁴. Hlavní priority České republiky v programovém období 2014–2020 a jejich návaznost zobrazuje Obrázek 2.1.

Obrázek 2.1 Priority politiky soudržnosti EU v České republice pro programové období 2014–2020



Zdroj: Ministerstvo pro místní rozvoj, 2014b; str. 8

¹³ MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. *Podklad pro přípravu Dohody o partnerství pro programové období 2014-2020- vymezení programů a další postup při přípravě České republiky pro efektivní čerpání fondů Společného strategického rámce* [online]. 2012. [9. 7. 2015]. Dostupné z: <http://www.strukturalni-fondy.cz/getmedia/4b246b81-e528-4374-8043-dd795e291ff2/Podklad-pro-Dohodu-o-partnerstvi.pdf>.

¹⁴ MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. *Dohoda o partnerství 2014 + Priority ČR a jejich prosazování* [online]. 2014b. [9. 7. 2015]. Dostupné z: http://ces.vse.cz/wp-content/danek_Evropsk%C3%BD-den-V%C5%A0E_26_03_141.pdf.

Operační programy byly vymezeny v návaznosti na 8 tematických oblastí definovaných na národní úrovni, které představují převodník mezi úrovní národních rozvojových priorit a cílů a prioritních os jednotlivých programů. Tyto oblasti vycházejí z problémových oblastí definovaných příslušnými resorty, zástupci krajů, měst a obcí. Jednotlivé operační programy byly vymezeny usnesením vlády ČR č. 867 ze dne 28. listopadu 2012.

Pro Evropský fond pro regionální rozvoj, Evropský sociální fond a Fond soudržnosti, v rámci cíle Investice pro růst a zaměstnanost jsou vymezeny tyto operační programy:

- *Operační program Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost,*
- *Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání,*
- *Operační program Zaměstnanost,*
- *Operační program Doprava,*
- *Operační program Životní prostředí,*
- *Integrovaný regionální operační program,*
- *Operační program Praha- pól růstu ČR,*
- *Operační program Technická pomoc.*

Pro cíl Evropská územní spolupráce jsou realizovány následující programy přeshraniční spolupráce:

- *Interreg V-A Česká republika- Polsko,*
- *Interreg V-A Slovenská republika - Česká republika,*
- *Interreg V-A Rakousko - Česká republika,*
- *Program přeshraniční spolupráce Česká republika – Svobodný stát Bavorsko Cíl EÚS 2014–2020,*
- *Program spolupráce Svobodný stát Sasko – Česká republika 2014–2020.*

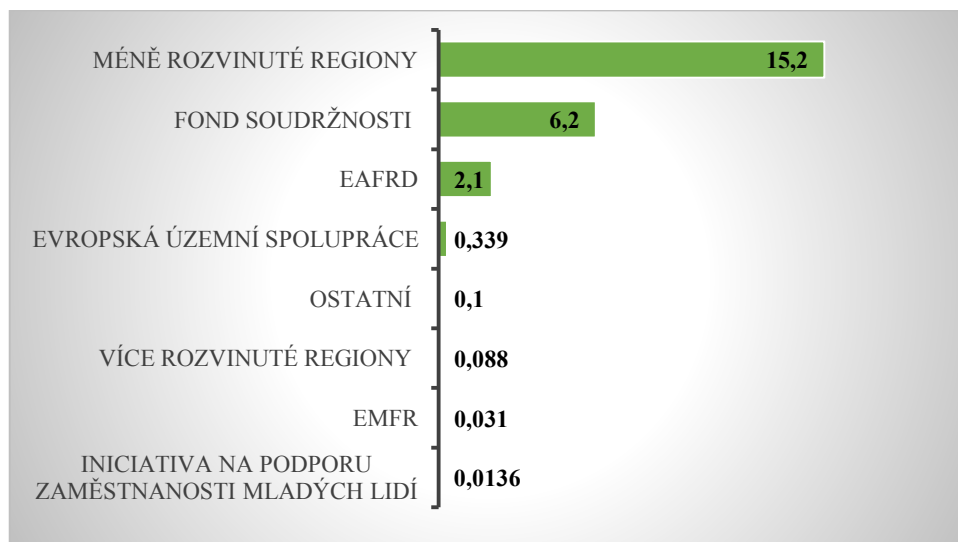
Česká republika je v rámci politiky soudržnosti zapojena také do programů nadnárodní a meziregionální spolupráce:

- *Program nadnárodní spolupráce Interreg CENTRAL EUROPE,*
- *Program nadnárodní spolupráce Interreg DANUBE,*
- *Program meziregionální spolupráce INTERREG EUROPE,*
- *Program meziregionální spolupráce ESPON 2020,*
- *Program meziregionální spolupráce INTERACT III¹⁵.*

2.2.2 Finanční rámec politiky soudržnosti EU v ČR pro období 2014–2020

Česká republika byla ve vyjednávání finanční alokace pro programové období méně úspěšná, než tomu bylo v předcházejícím období. Pro Českou republiku je vyčleněna alokace 21,9 mld. EUR v běžných cenách roku 2013, což je oproti předchozímu sedmiletému cyklu pokles o 5 mld. EUR. Pro fondy EAFRD a EMFF bylo alokováno 2,2 mld. EUR a celková částka pro politiku soudržnosti v ČR tak činí 24,1 mld. EUR v běžných cenách roku 2013. Česká republika je tak pátým největším příjemcem finanční pomoci z ESIF. Graf 2.2 zobrazuje rozdělení finančních prostředků podle jednotlivých kategorií financování¹⁶.

Graf 2.2 Rozdělení finančních prostředků podle jednotlivých kategorií financování v ČR v programovém období 2014–2020 (v mld. EUR)



Zdroj: Evropská komise, 2015a; vlastní zpracování

¹⁵ MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. Programy pro programové období 2014-2020. *Strukturalni-fondy.cz* [online]. 2015b. [9. 7. 2015]. Dostupné z: <http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/2014-2020/Operacni-programy>.

¹⁶ EVROPSKÁ KOMISE, 2014, ref. 12.

Z grafu je zřejmé, že největší pozornost je věnována méně rozvinutým regionům úrovně NUTS 2, pro které je určena částka 15, 2 mld. EUR. Fondu soudržnosti pak bylo přiděleno 6,2 mld. EUR. Cíli Evropská územní spolupráce připadlo pouze 339 mil. EUR a 2,4 mld. EUR připadlo na ostatní aktivity politiky soudržnosti.

Rozdělení finančních prostředků pro jednotlivé operační programy cíle Investice pro růst a zaměstnanost zobrazuje Tabulka 2.1.

Tabulka 2.1 Rozdělení finančních prostředků pro vybrané národní operační programy ČR v období 2014–2020 (v mld. EUR)

Operační program	Fond	Alokace
OP Doprava	ERDF, CF	4,7
Integrovaný regionální OP	ERDF	4,6
OP Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost	ERDF	4,3
Op Výzkum, vývoj a vzdělávání	ERDF, ESF	2,8
OP Životní prostředí	ERDF, CF	2,6
OP Zaměstnanost	ESF	2,1
OP Technická pomoc	ERDF	0,22
OP Praha- pól růstu	ERDF, ESF	0,2

Zdroj: Ministerstvo pro místní rozvoj, 2014; vlastní zpracování

Nejvíce finančních prostředků bylo, stejně jako v období předcházejícím, vyčleněno pro OP Doprava. Druhou největší alokací disponuje Integrovaný operační program, který v předchozím období existoval v podobě operačních programů pro jednotlivé regiony soudržnosti. Nejméně pak bylo vyčleněno na OP Praha- pól růstu.

2.3 Integrovaný přístup k územnímu rozvoji EU a ČR v programovém období 2014–2020

Pojem integrovaný přístup můžeme považovat za relativně nový. Obecně je myšlenka integrovaného přístupu známá již po druhé světové válce, kdy bylo nutné ozdravit a restrukturalizovat ekonomiku, společnost i státní útvary a minimalizovat rozdíly mezi jednotlivými evropskými státy. S touto myšlenkou se vytvořilo i několik mezinárodních společenství, mezi něž patří Organizace spojených národů, Světová banka a Evropské společenství. Za poslední dekády prošla evropská politika soudržnosti dlouhým vývojem a vyvinula se z politiky zaměřené na kompenzaci znevýhodněných regionů na politiku koncipovanou tak, aby přispívala ke zlepšení regionálního růstu a konkurenceschopnosti a právě zde může být integrovaný přístup extrémně cenný.

2.3.1 Teoretická východiska územního a rozvoje

S územním rozvojem je úzce spjat regionální rozvoj. Teorie regionálního rozvoje můžeme klasifikovat několika způsoby, přičemž závisí na přijetí různých kritérií, tradičně však bývají rozděleny do dvou velkých skupin. Do první skupiny jsou zařazeny teorie, jejichž autoři se přiklánějí k názoru, že přirozenou základní tendencí regionálního rozvoje je vyrovnaní rozdílů mezi regiony, tedy tzv. konvergenční teorie. Druhou skupinu tvoří tzv. divergenční teorie, jejichž autoři jsou přesvědčení, že v průběhu vývoje dochází spíše k dalšímu zvětšování meziregionálních rozdílů. Základní rozdíl mezi oběma teoriemi je, zda jejich autoři přikládají větší význam procesům vedoucím vyrovnaní nerovností, nebo zda vedou k prohlubování rozdílů. I přesto, že dělení teorií regionálního rozvoje na konvergenční a divergenční je velmi hrubé, jedná se o rozdělení základní. Přitom názor na otázku zda je základní tendencí regionálního rozvoje tendence k nerovnováze či rovnováze, prošel v průběhu 20. let mnoha proměnami. Na názoru na tyto otázky závisela i koncepce regionální politiky v jednotlivých obdobích¹⁷.

Regionální rozvoj a politika

Z teoretických poznatků vychází samotný pojem regionální rozvoj. Regionální rozvoj může být chápán dvojím pojetím. Akademické pojetí chápe regionální rozvoj jako aplikaci nauk jako je ekonomie, geografie, sociologie apod. Zároveň vytváří prostředí pro praktické pojetí regionálního rozvoje. Praktické pojetí chápe regionální rozvoj jako vyšší využití a zvyšování potenciálu regionu. Regionální politika na základě poznatků o regionálním rozvoji ovlivňuje regionální rozvoj a ten pak zpětně působí na regionální politiku. Regionální politika stejně jako regionální rozvoj může být chápána dvěma způsoby. Tradiční regionální politika se zaměřuje na snižování regionálních rozdílů, využívá meziregionálního přerozdělování, zaměřuje se na velké firmy a vyznačuje se vysoko centralizovaností. Moderní regionální politika se především soustředí na problémy související s procesem rychlé restrukturalizace a podporuje inovativnost. Na rozdíl od tradičního pojetí se vyznačuje silnou mírou decentralizace. Regionální politika se vždy vyvíjela v úzkém spojení s územním plánováním. Můžeme říci, že se vždy doplňovaly.

¹⁷ BLAŽEK, Jiří, UHLÍŘ, David. *Teorie regionálního rozvoje*. 2. vyd. Praha: Karolinum, 2011. 342 s. ISBN 978-80-246-1974-3.

Územní rozvoj

Územní rozvoj je vykládán v mnoha významech. Nejčastěji je definován jako ekonomický rozvoj území ve smyslu zvýšení užitku. Dle tohoto pojetí může být územní rozvoj chápán jako cílevědomé zhodnocení území, tedy účelnou změnu způsobu využívání území a staveb nebo zvýšení jeho využití za účelem zvýšení užitku. Toto vymezení územního rozvoje je však velmi jednostranné a často vede k negativním důsledkům. Častěji je tak územní rozvoj pojímán jako komplexní rozvoj území, který zahrnuje rozvoj všech hmotných složek, aktivit a procesů vztahujících se k území a jejich vzájemné vztahy. Jedná se tedy o trvalý proces vývoje a změn využití krajiny, pozemků a staveb včetně jejich údržby a ochrany. Cílem územního rozvoje je zejména udržitelný a vyvážený rozvoj jednotlivých složek v území. Nástroji realizace územního rozvoje je územní plánování, regionální politika, péče o životní prostředí a péče o kulturní památky a dědictví¹⁸. Územní a regionální rozvoj spolu vytvářejí tzv. prostorový rozvoj, který můžeme definovat jako zlepšení ekonomické, sociální, ekologické a kulturní situace v důsledku lepšího uspořádání socioekonomických aktivit a využití přírodních zdrojů. Propojení regionální politiky a územního plánování představuje politiku územního rozvoje, která může být chápána buď jako strategický dokument koordinující územně plánovací dokumenty, nebo jako nástroj dosažení rozvojových zájmů definovaných např. v Národním rozvojovém plánu¹⁹.

Územní plánování

Definice územního plánování je v každém regionu, či zemi velmi odlišná a územní plánování tak může být pojímáno mnoha rozličnými způsoby. V rámci Evropské unie je územní plánování chápáno jako zvláštní forma veřejné politiky, která se soustředí na územní rozměr širokého spektra různých odvětví politik. Takto pojaté územní plánování je vysvětlováno ve dvou dimenzích. První dimenze je chápána jako určitá forma veřejné politiky, která je realizovaná prostřednictvím rozličných strategií, které napomáhají k vyrovnání různých ekonomických, sociálních či environmentálních rozdílů. Územní plány napomáhají tvůrcům politik zacílit opatření pro konkrétní území a dokáží také vymežit, zda dané opatření bude účinné, či je vhodná jiná forma implementace. Druhá dimenze je samotný záběr politik a jednotlivých odvětví. Územní plány jsou proto většinou definovány velmi široce, aby byly schopny pojmut různé aspekty různých odvětví politik. Územní plánování může být realizováno na globální,

¹⁸ ÚSTAV ÚZEMNÍHO ROZVOJE. *Koncepce územního rozvoje České republiky* [online]. 2011. [9. 7. 2015]. Dostupné z: <http://www.uur.cz/images/5-publikacni-cinnost-a-knihovna/internetove-prezentace/principy-a-pravidla-uzemniho-planovani/kapitolaB-2011/B1-20101021.pdf>.

¹⁹ WOKOUN, René, MALINOVSKÝ, Jan, DAMBORSKÝ, Milan, BLAŽEK, Jiří a kolektiv, 2008, ref. 9.

regionální či místní úrovni^{20, 21}. V samotné Evropské unii územní plánování není žádnou novinkou. Hovořit se o něm začalo již v 60. letech 20. století, kdy rostla potřeba regionálního plánování. V průběhu let bylo zcela jasnější, že Evropská unie potřebuje pevný základ pro tuto oblast, což vyústilo k přijetí *Evropské perspektivy územního rozvoje* v roce 1999, jehož záměrem je dosáhnout vyváženého a harmonického rozvoje. V roce 2007 byla přijata *Územní agenda Evropské unie*, která primárně podporuje aplikaci Lisabonské a Göteborgské strategie prostřednictvím integrovaného územního rozvoje a mimo jiné definuje pojem územní soudržnost, který byl v roce 2008 zařazen mezi cíle politiky hospodářské a sociální soudržnosti²².

Územní soudržnost

První zmínka o územní soudržnosti je v dokumentu *Evropské perspektivy územního rozvoje* z roku 1999. Dokument nedefinoval územní soudržnost jako takovou, nýbrž stanovil pouze logický rámec, který spolu s ostatními dokumenty vytvořili podklad pro definici územní soudržnosti. Nepřímo byla územní soudržnost zmíněna již ve smlouvě o založení Evropských společenství. Postupem času rostla potřeba definování tohoto konceptu, přičemž významnou roli sehrála např. *Územní agenda* z roku 2007, Zelená kniha o územní soudržnosti z roku 2008 či Lisabonská smlouva. Poslední jmenovaný dokument sehrál při definování územní soudržnosti nejdůležitější roli. Lisabonská smlouva totiž zařadila územní soudržnost mezi oficiální cíle Evropské unie, společně s cíli pro sociální a ekonomickou soudržnost. O tři roky později byla vydána *Územní agenda Evropské unie*, která představuje vůbec první dokument implementující územní rozměr do politik EU a ten se tak stává jednou z hlavních priorit Společenství²³.

²⁰ EVROPSKÁ KOMISE. *Kompendium Evropské unie o systémech, politikách a zásadách územního plánování* [online] 2000.[27. 8. 2015] Dostupné z: <http://www.uur.cz/images/publikace/infomat/PDF/Kompendium.pdf>.

²¹ ADAMS, N., J. ALDEN a N. HARRISON. *Regional Development and Spatial Planning in Enlarged European Union*. London: Ahgated Publishing Limited, 2006. 283 s. ISBN 978-0-7546-4714-0.

²² ADAMS, N., G. COTTELA a R. NUNES. *Territorial Development, Cohesion and Spatial Planning*. Routledge. London: Routledge, 2013. 457 s. ISBN 978-0-415-71012-1.

²³ REGIONÁLNÍ RADA REGIONU SOUDRŽNOSTI MORAVSKOSLEZSKO. O Územní soudržnosti. RR. Moravskoslezsko.cz [online]. 2015. [7. 9. 2015]. Dostupné z: <http://www.rr-moravskoslezsko.cz/eu2014/o-uzemni-soudrznosti>.

Územní dimenze

Územní dimenze vychází ze způsobu zohlednění typu území, kdy je specifická podpora zaměřena na konkrétní území. Klíčová je snaha zajistit jejich udržitelnou konkurenceschopnost pomocí vhodné mobilizace potenciálu i využitím vnějších zdrojů²⁴. V současném programovém období je územní dimenze chápána jako možnost koncentrovat prostředky z ESIF ve specifických typech území podporujících konkurenceschopnost a také zohledňující požadavek na vyrovnaní územních disparit, vnitřní diferenciaci území a koncentraci problémů ekonomického, sociálního či environmentálního charakteru²⁵.

2.3.2 Integrovaný přístup k územnímu rozvoji v Evropské unii

Jak již bylo zmíněno globální integrovaný přístup byl jednou z prvotních myšlenek Evropského společenství. Legislativní ukotvení je možné najít již v roce 1957 jako součást Římské smlouvy. Dále jsou rozvíjeny *Maastrichtskou smlouvou* a poté *Amsterdamskou smlouvou*, která mimo jiné pojednává o snižování regionálních rozdílů pomocí nástrojů regionální politiky, tedy i integrovaného přístupu. Významnou legislativou, která ukotvuje integrované přístupy, jsou nařízení o strukturálních fondech a návazné akty, vydávané vždy k danému programovému období²⁶. V současném programovém období významnou roli zastává nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1303/2013, tzv. nařízení o společných a obecných ustanoveních pro ESIF.

Integrovaný přístup na regionální či místní úrovni se poprvé začal prosazovat v 90 letech 20. století, kdy začaly vznikat svazky obcí a euroregiony právě za účelem spolupráce a realizace společných projektů. Obecně je smyslem integrovaného přístupu provázat různé aktivity a tím tak účinněji přispět k rozvoji regionu. V Evropské unii, potažmo i v České republice mohou být integrované přístupy chápány ve dvou rovinách. První rovina je průřezové zapojení všech relevantních aktérů do strategického plánování a řízení na evropské, národní, regionální i místní úrovni v souladu s principem partnerství. Druhou rovinu reprezentuje plánování a realizace obsahově propojených a vzájemně provázaných jednotlivých druhů rozvojových cílů a opatření v konkrétních územních úrovních. V optimálním případě dochází

²⁴ MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. *Metodický pokyn pro využití integrovaných nástrojů v programovém období 2014-2020* [online] 2014c. [9. 7. 2015] Dostupné z: http://nsmascr.cz/content/uploads/2014/05/N%C3%81VRH-MPIN_-150520141.pdf.

²⁵ MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. *Národní dokument k územní dimenzi* [online] 2014d. [24. 8. 2015]. Dostupné z: http://www.mmr.cz/getmedia/8e814204-7966-48dd-ad89-cadeba792e5e/NDUD_verze-srpen-2014.pdf.

²⁶ ŠKORŇA, David. *Uplatnění integrovaných přístupů v rozvoji území* [online]. 2011. [9. 7. 2015]. Dostupné z: www.vse.cz/polek/download.php?jnl=rst&pdf=36.pdf.

k provázání obou těchto rovin, což můžeme označit jako skutečný integrovaný přístup²⁷. Podstata integrovaných přístupů tedy spočívá v aplikaci takového nástroje, který řeší více problémových oblastí najednou, nikoliv separovaně bez jakýchkoliv vzájemných vazeb. Výsledkem je opatření, které generuje více užitku a přidané hodnoty než by tomu bylo u opatření přijatých jednotlivě. Integrované přístupy jsou primárně zaměřeny na snižování rozdílů mezi regiony, v dnešní době však mnohdy dokáží reagovat na výzvy směřující k posílení regionálního růstu a zvyšování konkurenceschopnosti. Uplatnění integrovaných přístupů je účinné zejména na regionální úrovni²⁸.

Dle Evropské unie, je v rámci samotné aplikace integrovaného přístupu na regionální úrovni klíčové vytvoření programových strategií zaměřených na konkrétní potřeby regionů. K tomu je zapotřebí stanovit problémy a výzvy, kterým daný region čelí. Místní strategie by měly být realizovány samostatně, je ovšem důležité brát v potaz strategie prováděné v jiných oblastech, jako například v sousedních regionech. V tomto ohledu má politika soudržnosti zkušenosti s podporou rozvoje programů transregionální koordinace, díky níž mohou regiony vzájemně využívat své synergie. Integrovaný přístup může regionům přinést lepší výsledky, než realizace jednotlivých iniciativ. Je ovšem zapotřebí úzká spolupráce veřejných politik a sousedních regionů²⁹.

2.3.3 Integrovaný přístup k územnímu rozvoji v České republice

Integrovaný přístup je v České Republice spíše novinkou, která se začala ujímat v souvislosti s plánovaným vstupem do Evropské unie. Do roku 2007 se integrované přístupy k územnímu rozvoji vyskytovaly pouze omezeně, i přestože to odporuje přístupu ze strany Evropské unie. Plnohodnotně byl integrovaný přístup poprvé propojen s politikou soudržnosti v programovém období 2007–2013, kdy se začaly integrované přístupy šířejí uplatňovat v operačních programech. V současném programovém období je integrovaný přístup považován za klíčový v souvislosti s uplatněním územní dimenze. Roztříštěná sídelní struktura České republiky je vhodná pro uplatňování integrovaného přístupu. Díky velkému počtu malých obcí je potřeba mezi nimi vytvářet intenzivní vazby, které přispějí ke zlepšení životní úrovně obyvatel.

²⁷ CHMELÁŘ, Roman. *Integrované nástroje- současný stav a vývoj* [online]. 2014. [9. 7. 2015]. Dostupné z: http://www.regionálnírozvoj.cz/tl_files/soubory/Vyuka/RRPX-4.pdf.

²⁸ ŠKORŇA, DAVID, 2011. ref. 26.

²⁹ EVROPSKÁ KOMISE. *Panorama- Regionální politika integrovaný přístup* [online]. 2010. [9. 7. 2015]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/panorama/pdf/mag34/mag34_cs.pdf.

Důležité pro uplatnění samotného integrovaného přístupu je zohlednění územní dimenze. Smyslem uplatnění územní dimenze v České republice je, aby většina tematických a především regionálně zaměřeného programu nebyla koncipována plošným zaměřením, ale aby odrážela specifické regionální potřeby a to například diferencovaně dle území. Hlavním důvodem pro uplatnění územní dimenze jsou z pohledu regionální politiky zejména regionální rozdíly v ekonomické a sociální výkonnosti oblastí, ve kterých se následně projevují disparity v životní úrovni a sociální situaci obyvatel. Hlavním východiskem pro řešení územní dimenze na úrovni České republiky je *Strategie regionálního rozvoje 2014–2020* z roku 2014. Strategie na základě podrobné analýzy území a jeho potencionálu definuje typy území a navrhuje soubor priorit, které by se měly realizovat. Samotná Strategie regionálního rozvoje 2014–2020 pojímá integrované přístupy jako klíčové pro současné sedmileté období. Jako základní princip uplatnění integrovaného přístupu je uvedena věcná, územní a časová provázanost intervencí realizována na základě kvalitní strategie rozvoje území. Pro dosažení co nejefektivnějších výsledků by se mělo jednat o kombinaci „tvrdých“ investičních projektů spolu s „měkkými“ projekty, tak aby výsledek co nejlépe odpovídal potřebám daného území³⁰. Efektivita integrovaných přístupů je založena na logické návaznosti jednotlivých akcí a opatření společně se synergickými efekty, které by měly přinášet multiplikační efekt, kdy dojde k získání zdrojů z veřejného a soukromého sektoru společně s prohloubením spolupráce mezi veřejnou správou, podnikatelským a neziskovým sektorem a veřejností³¹. Takto nově pojaté integrované přístupy by měly přispět ke zvýšení kvality strategického plánování, řízení a k efektivnějšímu vynakládání finančních prostředků.

³⁰ MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. *Strategie regionálního rozvoje 2014–2020* [online] 2013b. [9. 7. 2015]. Dostupné z: <http://www.mmr.cz/getmedia/08e2e8d8-4c18-4e15-a7e2-0fa481336016/SRR-2014-2020.pdf?ext=.pdf>.

³¹ MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ, 2014c. ref. 23.

3 Vybrané nástroje k podpoře městských oblastí v České republice

S příchodem programového období 2014–2020 přišla pro Českou republiku řada nových nástrojů a přístupů, které výrazně ovlivňují způsob čerpání unijních finančních prostředků. Politika hospodářské a sociální soudržnosti v období 2014–2020 s sebou přináší nový a z pohledu měst a obcí zcela zásadní rozměr- územní dimenzi. Ta vytváří podmínky, tak aby podpora z ESIF nebyla plošná, ale v tématech spojených s rozvojem měst a obcí byla cílená do vybraných obcí, jež mají své konkrétní potřeby a problémy. Kromě individuálních projektů, jimiž je územní dimenze naplňována, je využito také tzv. integrovaných nástrojů. Sedm nejvýznamnějších aglomerací naplňuje územní dimenzi pomocí Integrované územní investice, šest neméně důležitých regionálních center má k dispozici Integrované plány rozvoje území zatímco venkov a obce mohou využít Komunitně vedený místní rozvoj.

3.1 Integrované nástroje rozvoje území

Podstatou integrovaných nástrojů je mobilizovat a soustředit evropské, národní a v řadě případů také soukromé zdroje do městských oblastí, kde mohou pomocí logických souborů projektů přispět k řešení nejnaléhavějších problémů a reagovat na potřeby v oblasti dopravy, podpory inovací, vzdělávání, trhu práce, životního prostředí a kulturního dědictví. Šířeji se začaly integrované přístupy uplatňovat až v programovacím období 2007–2013, kdy došlo k provázání integrovaných přístupů s regionální politikou. Ovšem oproti původním záměrům se do praxe dostaly pouze Integrované plány rozvoje měst a místní rozvojové strategie místních akčních skupin. Opravdový rozvoj začal až s příchodem programového období 2014–2020, kdy se začal klást větší důraz na územní dimenzi.

3.1.1 Integrovaný plán rozvoje měst

Integrovaný plán rozvoje města (IPRM) byl souborem navzájem časově a obsahově provázaných aktivit, které působily v rámci vymezeného území, nebo byly propojeny pomocí, pro město klíčového téma. Je zřejmé, že IPRM vycházelo ze strategie rozvoje města a jeho celkové vize. Pozornost tak byla upírána především na ekonomické aktivity, životní prostředí, sociální aspekty či městskou infrastrukturu. Hlavní myšlenkou tohoto nástroje byla smysluplná koordinace aktivit a soustředění pozornosti a zdrojů na řešení klíčových problémů za využití ekonomického a rozvojového potenciálu měst. Efektivita byla zajištěna díky smysluplné návaznosti a synergickému efektu jednotlivých aktivit a opatření. Tento integrovaný přístup

zajišťoval významný multiplikační efekt, díky němuž jsou mobilizovány jak veřejné tak soukromé zdroje.

V programovacím období 2007–2013 IPRM představoval jeden z nejvýznamnějších koordinačních nástrojů pro intervence z regionálních, tematických operačních programů a Integrovaného operačního programu. Cílová skupina měst, která se mohla stát nositeli IPRM se lišila v každém ze tří výše uvedených operačních programů. V rámci Regionálního Operačního programu byla nositeli IPRM města nad 50 tisíc obyvatel a Mladá Boleslav. Města nad 20 tisíc obyvatel mohli být předkladateli pro intervenci 5.2 Integrovaného operačního programu³², podmínkou bylo ovšem předložení kvalitně zpracovaného IPRM. Pokud to operační program umožnil, mohla být nositeli IPRM také města do 50 tisíc obyvatel. V rámci ROP se pro realizaci IPRM rozhodlo 22 měst a pro IROP 62 měst. Hlavním nositelem IPRM bylo vždy největší město dané oblasti. Alokace pro IPRM v České Republice bylo 35,4 miliard Kč.

Město na základě socioekonomické analýzy svých priorit a vizí vytvořilo IPRM zaměřené na řešení problémů geograficky vymezené souvislé zóny, nebo IPRM zaměřené na řešení určitého tematického problému v daném regionu³³. Během realizace IPRM bylo za hlavní přínos považováno zlepšení strategického plánování, včetně plánování na sebe navazujících projektů. Díky IPRM se městům také otevřela možnost čerpání většího množství finančních prostředků. Nesmí být také opomenut rozvoj partnerství se soukromým sektorem, neziskovými organizacemi a dalšími významnými institucemi měst. Za negativum IPRM lze považovat především úzké zaměření strategií na problém řešený v omezeném území, které nebraly v potaz širší funkční vazby. Dále se pak v praxi jako jeden z problémů jevila menší provázanost Regionálních operačních programů a Integrovaného operačního programu s ostatními tematickými operačními programy, což vedlo k zařazení projektů, které by byly realizovány i bez pomoci IPRM a nástroj se tak v mnoha případech stal pouhou náhražkou plánovaných investic města³⁴.

³² 5.2 Zlepšení prostředí v problémových sídlištích

³³ MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ, 2014c, ref. 24.

³⁴ Tamtéž

3.1.2 Integrovaný plán rozvoje území

Integrované plány rozvoje území (IPRÚ) navazují na Integrované plány rozvoje měst, které byly využívány v minulém programovém období. IPRÚ přebírá již osvědčené praktiky z minulého programového období a zároveň se snaží odbourávat některé nedostatky, s nimiž se různé úrovně implementační struktury v průběhu implementace potýkaly. Na rozdíl od předchůdce strategie, nový integrovaný plán umožňuje zaměření na širší funkční území bez ohledu na administrativní hranice města. Důležitou roli hrají funkční vazby, spádovost a přirozené vztahy území na rozdíl od geografických či administrativních hranic. Stejně jako v programovacím období 2007–2013, pouze s ještě větší intenzitou je v rámci integrovaných nástrojů uplatňován princip partnerství, tedy zapojení všech relevantních partnerů do strategického plánování, řízení a realizace aktivit projektu³⁵.

Tyto nové integrované strategické dokumenty podrobně analyzují vymezené území, popisují konkrétní problémy a potřeby daného území, cíle a priority z nich vycházející a vzájemně provázané investiční aktivity, které mají zabezpečit dosažení definovaných cílů. IPRÚ je na rozdíl od IPRM dokumentem soustředěným na dosažení konkrétních výsledků. Klíčové je financování ze zdrojů Evropské Unie a ne méně důležité je doplnění vlastními zdroji, umožněno je také zapojení dalších finančních či úvěrových nástrojů³⁶. Integrované plány rozvoje území jsou primárně určeny pro udržitelný rozvoj pólů růstů s přirozeným spádovým územím, které se nacházejí mimo metropolitní oblasti využívající Integrovanou územní investici. Jinak řečeno, je to určeno pro města, jež nesplňují podmínky pro využití Integrované územní investice, která představuje jeden z hlavních nástrojů pro uplatnění územní dimenze v programovém období 2014–2020. Jmenovitě je tak tento integrovaný nástroj určen pro České Budějovice, Jihlavu, Karlovy Vary, Liberec, Mladou Boleslav a Zlín, včetně jejich funkčního zázemí³⁷. Podmínkou pro využití je však zpracování kvalitní integrované strategie, která definuje klíčové oblasti a priority daného území a jeho spádové oblasti. Tato strategie také nastiňuje cílové stavy a navrhuje řešení problémů a příležitostí prostřednictvím konkrétních cílů, které jsou plně v souladu s cíli a investičními prioritami Evropské unie. Každá ze způsobilých aglomerací může předložit ke schválení pouze jednu strategii a ta poté představuje podklad pro vytvoření kvalitního a úspěšného IPRÚ³⁸. Mezi hlavní témata, na které

³⁵ MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. *Manuál pro integrované nástroje: integrované plány rozvoje území* [online]. 2014e. [9. 7. 2015]. Dostupné z: <http://docplayer.cz/6628276-Manual-pro-integrované-nástroje-integrované-plány-rozvoje-území.html>.

³⁶ MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ, 2013b, ref. 30.

³⁷ MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ, 2014c, ref. 24.

³⁸ MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ, 2014e, ref. 35.

by měla být v rámci IPRÚ ubírána pozornost patří: veřejné služby, v rámci nichž je kladen důraz na sociální a zdravotní služby, vzdělání a trh práce, dopravní infrastruktura, životní prostředí a technická infrastruktura. Mimo hlavní témata jsou podporovány také další oblasti zájmu jako např. propojení výzkumných kapacit a jejich následné uvedení do praxe a dobudování infrastruktur, které jsou důležité pro následný rozvoj a bez jejichž realizace by hrozilo následné zaostávání nejen samostatného regionálního centra, ale celého přilehlého regionu. Pozornost také zůstala zaměřena také na stěžejní problémy, které se nepodařilo úspěšně vyřešit, nebo pouze částečně redukovat v minulém programovacím období³⁹.

Jak již bylo zmíněno výše, velký důraz je kladen na financování z prostředků Evropské unie. Konkrétně pak Integrované strategie mohou čerpat finanční prostředky z Integrovaného regionálního operačního programu. OP Doprava, OP Životní prostředí, OP Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost, OP Výzkum vývoj a vzdělávání, OP Zaměstnanost a vytváření a řízení strategií je spolufinancováno z OP Technická pomoc⁴⁰.

Programové období 2014–2020 je již v plném proudu, ovšem IPRÚ k 19. 2. 2016 nejsou plně realizovány. Přípravy jednotlivých Integrovaných plánů komplikovala skutečnost, že nebyly všechny finální verze operačních programů. I přes tyto nesnáze se města snažila zpracovat plány, tak aby mohly být co nejdříve uvedeny do praxe. K výše uvedenému datu se tak všech šest Integrovaných plánů nachází v rukou Ministerstva pro místní rozvoj a čekají na schválení. Uvedení do praxe se předpokládá v létě tohoto roku a první výzvy jsou očekávány v druhé polovině roku 2016.

3.1.3 Metoda LEADER

Pojem *LEADER* vychází z francouzského sousloví *Liaisons Entre Acteurs du Développement Economique Rural*, což je možné přeložit jako „Vztah mezi jednotlivými aktéry v hospodářském rozvoji venkova“⁴¹ a není chápán jako integrovaný nástroj, ale jako iniciativa propojující aktivity rozvíjející venkovskou ekonomiku.

Poprvé byl program LEADER představen v roce 1991 jako iniciativa Společenství. Iniciativa byla na rozdíl od regionálních nebo sociálních fondů, které jsou a byly řízeny strukturami členských států, řízena přímo z Bruselu. Tento přístup k řízení zajišťoval místním sdružením získat přímý přístup k Evropským fondům a tedy přijímat opatření bez nutnosti schválení

³⁹ MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ, 2014c, ref. 24.

⁴⁰ MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ, 2014e, ref.35.

⁴¹ WADE, Philip, RINNE, Petri. *Průvodce programem LEADER založených na zkušenostech z Finska, Irska, České Republiky* [online]. 2008. [19. 2. 2016] Dostupné z: <http://docplayer.cz/3446894-Pruvodce-programem-leader-zalozeny-na-zkusenostech-z-finska-irska-a-ceske-republiky.html>.

ze strany ústředních nebo regionálních vlád. V prvním programovém období 1991–1995 se iniciativa setkala s velkým úspěchem, který vedl k rozšíření na další území v průběhu druhého programového období (1996–1999) s iniciativou *LEADER II*. V roce 2000 na neméně úspěšnou iniciativu *LEADER II* navázala iniciativa *LEADER+*, která přinesla řadu administrativních změn a zjednodušení pro efektivnější šíření metody v nové rozšířené Evropské unii⁴².

Před vstupem do Evropské unie, v roce 2004 využívala Česká republika *Speciální předvstupní program pro zemědělství a rozvoj venkova* (Special Accession Programme for Agriculture and Rural Development, SAPARD). Hlavním účelem tohoto programu byla pomoc novým členským zemím při řešení problému v rámci zavádění *Acquis communautaire* vztahující se ke společné zemědělské politice⁴³. Na SAPARD dále navázala ve zkráceném programovém období 2004–2006 iniciativa *LEADER+* a v programovém období 2007–2013 pak byla metoda využívána skrze prioritní osy programu Rozvoje venkova.

Metoda *LEADER* 2007–2013 byla chápána jako iniciativa rozvíjející venkovskou ekonomiku. Jednalo se o nedílnou součást *Programu rozvoje venkova* a jejím hlavním účelem bylo zlepšení kvality života ve venkovských oblastech, posílení ekonomického potenciálu a zhodnocení kulturního a přírodního dědictví venkova. Hlavním cílem bylo podporovat rozvoj venkova prostřednictvím místních obyvatel⁴⁴. Metoda je realizována prostřednictvím Místních akčních skupin (MAS), které představovaly společenství občanů, neziskových organizací, soukromé podnikatelské sféry a veřejné správy obcí, které spolupracovaly na rozvoji venkova. Program rozvoje venkova umožnil dynamický rozvoj MAS, které nyní pokrývají téměř celé území České republiky. Ze samotné realizace vyplynulo, že úroveň managementu a kvalita řízení není u všech MAS na stejné úrovni. Různé personální změny, celkový vývoj a další faktory pozitivně i negativně ovlivňují celkovou kvalitu u některých MAS, což vedlo k nastavení povinných standardů pro fungování MAS v programovacím období 2007–2013⁴⁵. Sedm základních přístupů, které jsou povinny MAS dodržovat, zobrazuje Obrázek 3.1.

⁴² WADE, Philip, RINNE, Petri, 2008, ref. 10.

⁴³ MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. SAPARD. *Evropské strukturální a investiční fondy* [online]. 2016. [1. 4. 2016]. Dostupné z: <http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Programy-2004-2006/Historie-regionalni-politiky-EU-v-Ceske-republice/Predvstupni-nastroje/SAPARD>.

⁴⁴ MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ. *Bilance metody leader za minulé období*. [online] 2014. [19. 2. 2016] Dostupné z: http://www.vlada.cz/assets/ppov/rnno/aktuality/prezentace_krumpholcova_I.pdf.

⁴⁵ MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ, 2014c, ref. 24.

Obrázek 3.1. Klíčové principy metody LEADER



Zdroj: Evropská Společenství, 2006; str. 8

Je velmi důležité, aby tyto přístupy byly chápány jako sada nástrojů. Všechny tyto procesy jsou provázány a doplňují se v celém procesu realizace. Díky tomu je tak dosahováno trvalých účinků na dynamiku venkovských oblastí a jejich schopností řešit vlastní problémy⁴⁶. Jako klíčový princip je označován princip partnerství, který přispívá k přenosu zkušeností a příkladů dobré praxe a vytváření integrovaných projektů s širokým dopadem. V rámci přípravy strategických plánů metody LEADER probíhala spolupráce v rozsahu opatření prioritních os 1 až 3 Programu rozvoje venkova. Jelikož strategie musely být obsahově orientované na Program rozvoje venkova, nelze tyto strategie považovat za plně integrované. Avšak převážná část zúčastněných MAS dokázala úspěšně plnit stanovené cíle. I přes tyto nedostatky metoda LEADER výrazně přispívá k efektivnějšímu zacílení podpory na místní potřeby venkovského územní a k rozvoji spolupráce aktérů na místní úrovni. Česká republika je v rámci metody LEADER velmi úspěšná a dle Evropské asociace pro rozvoj venkova je Česká republika vzorem pro další státy střední a východní Evropy⁴⁷.

⁴⁶EVROPSKA KOMISE. *Přístup LEADER* [online]. 2006. [19. 2. 2016]. Dostupné z: <http://docplayer.cz/408127-Fact-sheet-pristup-leader-zakladni-prirucka-evropska-komise.html>.

⁴⁷NSMAS. *Česká Republika je v používání metody LEADER vzorem pro země střední a východní Evropy*. [online]. 2012. [19. 2. 2016]. Dostupné z: http://www.ekoregion-uhlava.cz/sites/default/files/Leader/leader_asociace.pdf.

3.1.4 Komunitně vedený místní rozvoj

V programovém období 2014–2020 na metodu LEADER plynule navazuje *Komunitně vedený místní rozvoj* (Community- Led Local Development, CLLD). Tento specifický nástroj využívaný na subregionální úrovni je doplňkovým opatřením k dalším aktivitám na podporu rozvoje na místní úrovni. Komunitně vedený místní rozvoj se snaží o zapojení všech relevantních partnerů na místní úrovni, jako jsou občanské společnosti a místní ekonomické subjekty a společně usilují o inteligentní a udržitelný rozvoj podporující začlenění, posilování územní soudržnosti a dosahování konkrétních cílů politiky, tedy usilují o naplnění cílů strategie Evropa 2020. Hlavní charakteristikou této metody jsou Místní akční skupiny složené ze zástupců místních veřejných a socio-ekonomických zájmů, které jsou zodpovědné za realizaci ve venkovském území⁴⁸. Konkrétně je využíván na území MAS tvořeném správními územími obcí s méně než 25 000 obyvateli, kdy maximální velikost MAS nepřekračuje hranici 100 000 obyvatel a přitom není menší než 10 000 obyvatel⁴⁹.

Stejně jako Integrovaný plán rozvoje území, který je také realizován v programovém období 2014–2020, je nutné mít pro efektivní realizaci vytvořenou integrovanou strategii. Strategie komunitně vedeného rozvoje je střednědobou strategií, která vychází ze záměrů dlouhodobého udržitelného rozvoje území⁵⁰. Je nezbytně nutné, aby byla Strategie plně konzistentní s příslušnými programy ESIF. Strategie by měla obsahovat potřeby dalšího rozvoje a potenciálu dané oblasti, včetně analýzy SWOT. Zahrnuty by měly být také cíle a integrované inovační prvky dané strategie, včetně měřitelných výsledků a cílů⁵¹. Mezi hlavní témata řešená v rámci strategie by mělo patřit řešení vysoké nezaměstnanosti ve venkovských oblastech, podpora podnikatelských příležitostí, využití venkovského potenciálu a zvýšení atraktivnosti venkovského prostředí. I přesto, že se jedná o strategie rozvojové, mohou řešit také otázky ze sociální oblasti jako je řešení problému obyvatel ohrožených sociálním vyloučením.

Finanční alokace

Pro Českou republiku bylo v programovém období 2014–2020 vyčleněno celkem 676,3 mld. Kč v běžných cenách roku 2013. Pro komunitně vedený místní rozvoj bylo vyčleněno celkem 15,8 mld. Kč, tedy 2,6 % celkové alokace ESIF pro Českou republiku⁵².

⁴⁸EVROPSKÁ KOMISE. *Komunitně vedený místní rozvoj* [online]. 2014c. [19. 2. 2016] Dostupné z: http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/informat/2014/community_cs.pdf.

⁴⁹ MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ, 2014c, ref. 24.

⁵⁰ NSMAS. *Manuál tvorby Strategie komunitně vedeného místního rozvoje pro programové období 2014-2020* [online]. 2014. [19. 2. 2016] Dostupné z: http://nsmas.cz/content/uploads/2015/07/SCLLD-10112014_mmr.pdf.

⁵¹ NSMAS, 2014, ref. 50.

⁵² MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ, 2014d, ref. 25.

3.2 Integrovaná územní investice

Města Evropské unie se stávají stále více atraktivními lokalitami pro obyvatele, jelikož přinášejí atraktivní pracovní nabídku, širší možnosti vzdělání, výzkumu i širší nabídku finančních a manažerských možností. Zaměření politiky Hospodářské a sociální soudržnosti na města je tak pouze logickým vyústěním výše popsanych trendů, ale také mezivládní podpory městům v rámci Evropské unie. Dalším stimulem je finanční a hospodářská krize, která Evropskou unii zasáhla v minulých letech. Ta posílila potřebu najít způsob jak využít potenciál metropolitních oblastí a propojení měst se svým blízkým okolím. Tyto potřeby se odráží v přístupu Evropského společenství k hledání definic měst a možnostech vzájemného srovnání, v neposlední řadě v hledání cílených nástrojů na podporu měst. Jedním z takových nástrojů je Integrovaná územní investice.

3.2.1 Vymezení Integrované územní investice v Evropské unii

Evropská komise začala v programovém období 2014–2020 využívat diferencovaný přístup k rozvoji území. Klíčové je tedy využít potenciál určitého území a zaměřit se na řešení jeho potřeb a definovat tzv. funkční území. Toto funkční území se stalo základem pro vytvoření *Integrovaných územních investic* (Integrated Territorial Investment, ITI), flexibilního nástroje, jehož účelem je podpora rozvoje území, městských sídel a jejich okolí. Integrovanou investici zakládá článek 36 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1303/2013, který ji specifikuje pouze jako jakýsi okrajově chápaný nástroj. Více ji dále upravují jiná nařízení Evropské komise a Rady, které ITI definují jako „mechanismus, který umožňuje implementaci územní strategie integrovaným způsobem, při současném využití alespoň dvou prioritních os z jednoho nebo více operačních programů“⁵³.

Integrovaná územní investice je nástroj dobrovolný a členské státy Evropské unie ji tak mohou nebo nemusí využít. Stejně tak vymezení ITI se pohybuje víceméně v doporučeních a implementace je odlišná v každém členském státě, což odpovídá záměrům Evropské komise vytvořit flexibilní platformu pro uplatňování integrovaných nástrojů.

⁵³EVROPSKÁ KOMISE. *Draft guidance for desk officers, Integrated Territorial Investment* [online]. 2014d. [19. 2. 2016]. Dostupné z http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/informat/2014/guidance_iti.pdf.

I přesto, že je ITI definována pouze minimálně, můžeme určit čtyři klíčové znaky, které v podmínkách Evropské unie musí vykazovat každá Integrovaná územní investice:

- musí se vztahovat k určitému území,
- musí být financována prostřednictvím ERDF, ESF či CF,
- může být doplněna finančními prostředky z EAFRD a EMFF,
- musí využívat alespoň dvě prioritní osy z jednoho či více operačních programů⁵⁴.

První charakteristika říká, že ITI se musí vztahovat k určitému území. Dle Evropské komise mohou být Integrované územní investice realizovány na jakémkoliv geografickém území, které má společné specifické výzvy, potřeby a má vypracovanou územní strategii. Za způsobilé jsou tak považovány regiony, funkční zázemí, městské či venkovské oblasti nebo sousedství několika obcí. V praxi to vede k vytvoření několika typů ITI⁵⁵. Konkrétně jsou v rámci ITI specifikovány 4 typy: ITI pro metropolitní oblasti, ITI pro sub-regiony, ITI pro okresy a ITI pro sousední města⁵⁶. Tyto ITI se od sebe značně v liší například ve velikosti vytyčeného území, ale všechny si zachovávají výše definované znaky.

Druhým společným znakem ITI napříč Evropskou unií je financování z ERDF, ESF a CF. S touto charakteristikou je úzce spjata třetí podmínka a to doplňkovost z fondů EAFRD a EMFF. Díky tomuto spojení finančních prostředků tak dochází k větší koordinaci projektů na vymezených územích. Pokud již integrovaná strategie na daném území existuje, mohou být ESIF doplňkem národních, krajských nebo místních zdrojů.

Poslední a nejdůležitější podmínkou je, že ITI musí využívat minimálně dvě prioritní osy z jednoho či více operačních programů. Jinak řečeno ITI je mechanismus propojující financování napříč ESIF. Je tedy logické, že cíle strategie musí korespondovat s cíli navrženými v rámci daných operačních programů a přispívat k jejich úspěšnému naplňování. ITI, které nejsou v souladu s operačními programy, nemohou být podpořeny v rámci ESIF.

⁵⁴ EVROPSKÁ KOMISE. *Scenarios for Integrated Territorial Investment* [online]. 2015. [19. 2. 2016]. Dostupné z http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/official/reports/pdf/iti_en.pdf.

⁵⁵ MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. *Srovnávací studie Slovenska, Polska, Nizozemska a České republiky v oblasti integrovaných územních investic* [online]. 2014f. [19. 2. 2016]. Dostupné z: <http://www.smocr.cz/data/fileBank/9cf3f2b1-dbef-46b2-9e9b-dae296a22572.pdf>.

⁵⁶ EVROPSKÁ KOMISE, 2015, ref. 54.

I přesto, že v rámci Evropské unie mohou být ITI chápány rozdílně jejich společným znakem je také slovo „integrovány“, jehož cílem je spojit jak území s podobnými problémy nebo výzvami, tak různé investice financované z fondů Evropské unie, nebo vlastních zdrojů měst, obcí a států. Tyto sloučené investice pak mohou přispívat k naplnění cílů odpovídajících investičních priorit a také k cílům územní strategie.

Přidanou hodnotou ITI, která se setkala s pozitivním ohlasem většiny potencionálních realizátorů, je předvídatelnost investic a jejich jistota. Nařízení Evropské komise a Rady stanovují, že na ITI mají být vyčleněny prostředky v operačním programu, nebo prioritní ose. Města a další nositelé tak mohou připravit projekty vyžadující delší a náročnější přípravu, nebo nechat prostor pro realizaci nových nápadů, aniž by se museli obávat, že na ně již evropské prostředky nezbydou. Alokace může být stanovena na úrovni prioritní osy nebo operačního programu, který ITI podporuje. Nemusí být však rozdělena dle počtu strategií ITI. Mezi jednotlivými strategiemi pak může odpovědný řídicí orgán vybírat na základě soutěže. Fakt, že řídicí orgán dopředu nedefinuje finanční alokaci na jednotlivé strategie, má výhodu v tom, že pokud by bylo v budoucnu potřeba, je možné flexibilně podpořit vznik nových integrovaných strategií. Vedlejším produktem, který byl také přijat s velkým nadšením, je spolupráce subjektu území. Díky ITI si mnohá města přestala konkurovat a stali se z nich partneři diskutující o dlouhodobých cílech a potřebách jejich území. Také se podařilo zapojit i další subjekty do rozhodování o veřejných investicích⁵⁷.

3.2.2 Integrovaná územní investice v České republice

Jak je výše zmíněno, Integrovaná územní investice je nástroj dobrovolný, a je tak zcela na rozhodnutí vlád členských států zdali se rozhodnou pro její realizaci. Česká republika se stejně jako valná většina členských států rozhodla využít možnosti uplatnit tento flexibilní nástroj k územnímu rozvoji. Integrované územní investice jsou v České republice uplatňovány v největších metropolitních oblastech celostátního významu, včetně jejich funkčního zázemí. Jádry metropolitních oblastí neboli území s koncentrací nad 300 tisíc obyvatel, jsou 4 největší města České republiky, s ohledem na míru koncentrace obyvatelstva a charakter problémů jsou k těmto centrům přiřazeny další tři metropolitní oblasti⁵⁸.

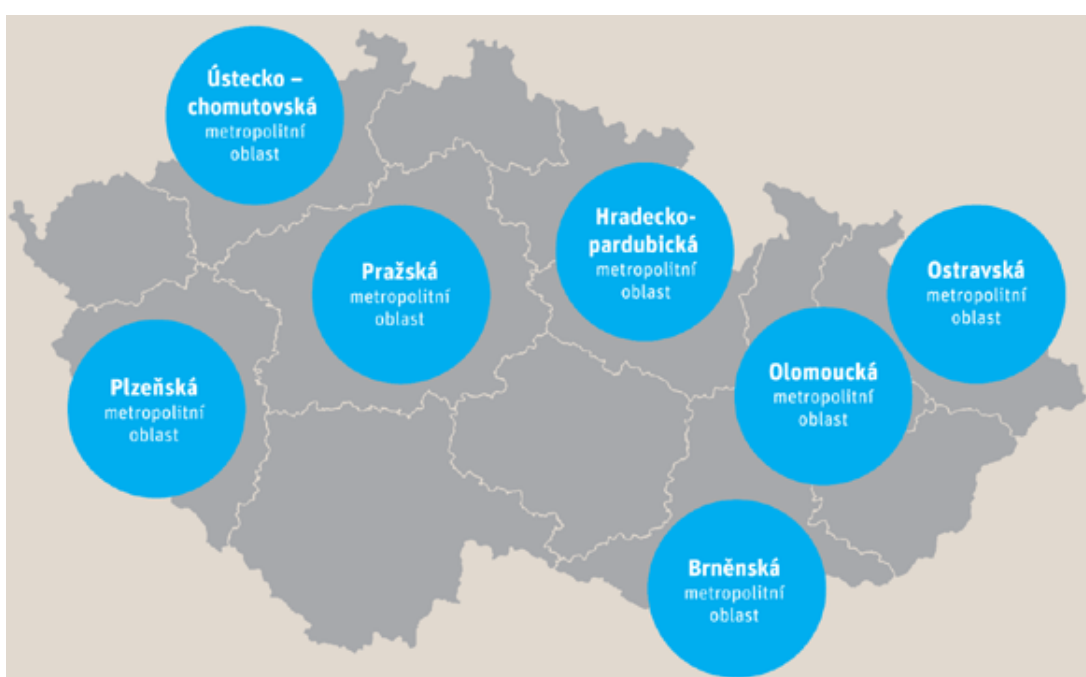
⁵⁷ EVROPSKÁ KOMISE, 2015, ref. 54.

⁵⁸ MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ, 2014c, ref. 24.

Konkrétně tak Strategie regionálního rozvoje ČR 2014–2020 zahrnuje tyto aglomerace:

- pražská- středočeská,
- brněnská,
- ostravská,
- plzeňská,
- hradecko-pardubická,
- ústecko-chomutovská,
- olomoucká.

Obrázek 3.2 Metropolitní oblasti na území České Republiky



Zdroj: Regionální rada regionu soudržnosti Moravskoslezsko, 2015d, str. 3

Za metropolitní oblasti jsou považovány ty oblasti, které mají nejsilnější růstový potenciál a mohou výraznou mírou přispět ke zvyšování konkurenceschopnosti celé České republiky. Je tedy velmi důležité podpořit jejich rozvoj prostřednictvím intervencí do oblastí, které by měly být hnací silou dalšího růstu. Proto se v rámci ITI předpokládá převážně realizace větších, investičně náročnějších projektů s významným dopadem pro řešená území, které by bez přispění ze strukturálních a investičních fondů Evropské unie byla jen stěží, nebo vůbec nerealizovatelná. Stejně jako jiné integrované nástroje, jsou také ITI realizovány na základě kvalitně zpracované strategie, která definuje potřeby a výzvy daného území a nastiňuje budoucí

stavy⁵⁹. Mezi hlavní témata, která jsou v souladu s cíli a prioritami EU, a které zároveň spojují jádrová města aglomerací s jejich funkčním zázemím, patří zejména: doprava, vzdělání a trh práce, propojení výzkumných kapacit a jejich zapojení do praxe, podpora inovací a rozvoje podnikání, oblast životního prostředí a technická infrastruktura⁶⁰.

Implementační struktura

Pro efektivní koordinaci mezi fondy na národní úrovni byla zřízena *Národní stálá konference*. Jedná se o orgán, který dohlíží na integrované strategie, sleduje čerpání finančních prostředků, poskytuje doporučení k harmonogramu výzev, zajišťuje koordinaci a realizaci územní dimenze, sleduje a vyhodnocuje výsledky integrovaných nástrojů a územní dimenze. Národní stálá konference je složena ze zástupců Ministerstva pro místní rozvoj, řídicích orgánů příslušných operačních programů a další partnerů. Pro co nejefektivnější řízení výzev má Národní stálá konference ustanoveny dvě komory. Na krajské úrovni existují Regionální státní komory, v nichž jsou zástupci regionálních městských a jiných orgánů veřejné zprávy, sociální partneři a zástupci rozličných agentur⁶¹.

Finanční alokace

Jak je již zmíněno v předchozí kapitole celková alokace pro politiku soudržnosti v programovém období 2014–2020 je 676,3 mld. Kč v běžných cenách roku 2013. Z této částky je vyčleněno dohromady 38,2 mld. Kč na Integrovanou územní investici v České republice, tedy přibližně 6,4 % celkové alokace⁶².

Samotná příprava Integrovaných územních investic do značné míry komplikovala dlouho nevyjasněná implementační struktura ITI, a změny požadované ze strany řídicích orgánů jednotlivých operačních programů. První výzvy pro ITI byly vypsány v březnu 2016.

⁵⁹ MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. *Manuál pro integrované územní investice: ITI* [online]. 2014g. [19. 2. 2016]. Dostupné z <http://www.smocr.cz/data/fileBank/f9454283-3c85-4997-858f-20ff3f735c3f.pdf>.

⁶⁰ MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ, 2014c, ref. 24.

⁶¹ MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ, 2014f, ref. 55.

⁶² MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ, 2014d, ref. 25.

3.2.3 Komparace integrovaných nástrojů na podporu městských oblastí v ČR

Komparaci klíčových oblastí jednotlivých integrovaných nástrojů využívaných v programovém období 2014–2020 zobrazuje Tabulka 3.1.

Tabulka 3.1 Komparace integrovaných nástrojů pro podporu měst

	ITI	IPRÚ	CLLD
Výběr území	Metropolitní oblast	Regionální významné aglomerace	Správní území obcí
Podmínky pro výběr území	Povinný nástroj pro metropolitní území celostátního významu s počtem obyvatel nad 300 tisíc	Dobrovolný nástroj pro města a jejich spádové území s počtem obyvatel pod 300 tisíc	Území MAS tvořeném správními územími obcí s méně než 25 000 obyvateli, kdy maximální velikost MAS pohybuje v rozmezí 10 000-100 000 obyvatel
Počet nositelů	7	6	MAS na území ČR
Hlavní nositel	Největší město dané oblasti	Největší město dané oblasti	MAS
Finanční alokace	38,2 miliard Kč	10, 5 miliard Kč	15,8 miliard Kč
Evropské fondy	ERDF, ESF, CS, EAFRD, EAMFF	ERDF, ESF, FS	ERDF, ESF, EAFRD, EAMFF
Operační programy	IROP, OP Doprava, OP Životní prostředí, OP Zaměstnanost, OP Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost, OP Výzkum vývoj a vzdělávání, OP Praha-pól růstu	IROP, OP Doprava, OP Životní prostředí, OP Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost, OP Výzkum, vývoj a vzdělávání, OP Zaměstnanost	IROP, OP Doprava, OP Životní prostředí, OP Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost, OP Výzkum, vývoj a vzdělávání, OP Zaměstnanost
Hlavní témata	Doprava, Vzdělání a trh práce, Propojení výzkumných kapacit a zapojení do praxe, Podpora inovací a podnikatelského prostředí, Životní prostředí, Technická infrastruktura	Veřejné služby, Vzdělávání a trh práce, Doprava, Životní prostředí, Technická infrastruktura	Vysoká nezaměstnanost ve venkovských oblastech, podpora podnikatelských příležitostí, využití venkovského potenciálu, zvýšení atraktivnosti venkovského prostředí
Silné stránky	Financování velkých investičních projektů, které by nebyly realizovatelné bez ITI, možnost propojení financování z více OP a Strukturálních fondů	Rozvoj území s funkčními vazbami, možnost financování velkých investičních projektů	Díky menšímu území větší znalost území a přesná identifikace problémů, aktivita občanů a rozvoj partnerství, přístup k více fondům
Slabé stránky	Velká administrativní náročnost, rozdíly ve vymezení jednotlivých ITI	Nástroj vymezen pouze v České Republice, možnost krachu	Netransparentní výběr projektů

Zdroj: Ministerstvo pro místní rozvoj, 2014; vlastní zpracování

Integrovaná územní investice je v programovém období 2014–2020 považován jako hlavní nástroj Evropské unie pro uplatnění rozměru územní dimenze. Jak je zmíněno výše, na úrovni Evropské unie se jedná o nástroj dobrovolný, jenž členské státy mohou, či nemusí využít. Česká republika se rozhodla využít tohoto nástroje a ustanovila z něj nástroj povinný pro 7 městských

aglomerací s národním významem. Pro města jejichž počet obyvatel nedosahuje 300 tisíc obyvatel a zároveň se jedná o významné regionální centrum, byla vytvořena Integrovaný plán rozvoje území. Tento nástroj je realizován pouze v podmínkách České republiky a není žádným způsobem vymezen na úrovni Evropské unie, což do budoucna může být potencionální hrozba pro jeho realizaci. Tyto dva nástroje se více méně liší pouze v místu realizace, finanční alokaci a IPRÚ nemá možnost doplňkově financovat projekty z EAFRD a EMFF, jak je tomu u ITI. Můžeme být řečeno, že tyto dva nástroje vychází z Integrovaného plánu rozvoje území, který byl realizován v programovém období 2007–2013. IPRM byl realizovaný na území měst České Republiky, které zpracovaly kvalitní rozvojovou územní strategii. Území pro ITI je na druhou stranu vytyčeno pouze počtem obyvatelstva a jeho významem. ITI a IPRÚ jsou určeny pouze pro pár vybraných měst. Pro menší města a obce je určen Komunitně vedený místní rozvoj, kterému v minulém programovacím období odpovídala metoda LEADER. Je zřejmé, že CLLD se žádným výraznějším aspektem neodlišuje od IPRÚ. Zdůraznila bych pouze nemožnost financování s EMFF a nepatrně vyšší alokaci než je tomu u IPRÚ.

3.3 Zvláštní nástroj podpory JESSICA

V posledních letech státy podporovaly projekty především z dotací ze strukturálních fondů. S příchodem programového období 2007–2013 vyplynula pro státy nová možnost ve formě finanční iniciativy JESSICA, kterou je možné využít také v současném programovém období. Iniciativa umožňuje členským státům se rozhodnout, zdali vyčlení část finančních prostředků pro využití v rámci finančních nástrojů. JESSICA je primárně určena pro investiční projekty, které jsou životaschopné a generují zisk. Příjemcům poskytuje podporu prostřednictvím zvýhodněných půjček, záruk, nebo investic do vlastního kapitálu. Pomocí tohoto nástroje se tak Evropská unie snaží o smysluplné přerozdělování prostředků a také o oživení městských částí, které vyžadují velké investice.

Stejně jako samotné uplatnění finančních iniciativ prošlo vývojem také chápání JESSICA. V programovacím období 2007–2013 byla JESSICA chápána jako iniciativa Evropské investiční banky, která představovala specifický způsob financování městského rozvoje. V současném programovém období Evropská unie pojímá JESSICA jako zvláštní nástroj podpory. Vzhledem k povaze nástroje, je JESSICA také často spojována s nástroji finančního inženýrství a v rámci obou období se tak můžeme setkat s finančním nástrojem JESSICA, jenž považujeme jako synonymum pro výše zmíněné pojmy.

3.3.1 Základní charakteristika zvláštního nástroje podpory JESSICA

Návratné finanční nástroje z pohledu existence v rámci politiky Hospodářské a sociální soudržnosti nejsou zcela novým nástrojem, jelikož možnost jejich využívání se naskytla již v programovacím období 1994–1999. Počet využití v programovém období od roku 1994 a jeho následujícím období by se obrazně řečeno dal spočítat na prstech jedné ruky. Větší možnost zapojení finančních nástrojů do Kohézní politiky přineslo rozšíření Evropské unie v letech 2004 a 2007. V programovém období 2007–2013 vznikly společné iniciativy Evropské komise, Evropské investiční banky (European Investment Bank, EIB) a Evropského investičního fondu (European Investment Fund, EIF), které měly podnítit využívání návratných finančních nástrojů. Nicméně finanční iniciativy byly v programovém období využívány pouze minimálně, a to mimo jiné díky jejich nízké finanční alokaci. V současném programovém období 2014–2020 finanční nástroje představují způsob účinného využívání zdrojů politiky soudržnosti a napomáhají k plnění cílů strategie Evropa 2020.

Návratné finanční nástroje se vyznačují naplněním tří základních požadavků na ně kladených a to:

- efektivností,
- účelností,
- udržitelností.

Efektivnost je dána výkonem funkce manažera správy těchto prostředků, který naplňuje veřejný zájem odlišným způsobem, než je tomu u dotací. Účelnost je specifikována částmi operačních programů, jež jsou vyčleněny pro účely návratných finančních nástrojů⁶³. Můžeme být řečeno, že finanční nástroj je forma návratné finanční pomoci, kdy se příjemce vzdává části podílu na projektu ve prospěch poskytovatele peněz, anebo přijímá závazek splatit dluh. Podnikatel ovšem nesmí použít peníze získané z finančního nástroje na refinancování či umoření dluhu. Jedná se tedy o formu návratné finanční pomoci, které může být kombinována s dotací, což zvyšuje atraktivitu pro konečné příjemce. Je tedy zřejmé, že finanční nástroje snižují riziko pro ostatní investory, jsou efektivnější a flexibilnější ve svém využití. V České Republice je aktuálně využíván finanční nástroj JESSICA⁶⁴.

⁶³ ZAHRADNÍK, Petr. *Návratné finanční nástroje a jejich role v rámci Kohézní politiky EU* [online]. 2016. [5.3. 2016] Dostupné z: http://www.vlada.cz/assets/ppov/ekonomicka-rada/aktualne/NERV_PetrZahradnik_Navratne-financi-nastroje.pdf.

⁶⁴ UNI CREDIT BANK. *Finanční nástroje a jejich role v období 2014+* [online]. 2014. [5. 3. 2016]. Dostupné z: https://www.unicreditbank.cz/files/download/eu_fondy/ecc_bulletin/Bulletin_ECC_brezen_2014.pdf.

Pod pojmem JESSICA (Joint European Support for Sustainable Investment in City Areas) se rozumí „Společnou evropskou podporu udržitelných investic do městských oblastí“. Tato podpora je výsledkem spolupráce Evropské komise, Evropské investiční banky a Evropské rozvojové banky Rady Evropy. Díky JESSICA mají členské státy možnost použít část svých finančních prostředků poskytnutých Evropskou unií pro uskutečnění návratných investic do projektů, které jsou součástí integrovaného plánu rozvoje měst. Tyto návratné investice mohou mít formu vlastního kapitálu, úvěru nebo záruk a směřují do projektů prostřednictvím fondů rozvoje měst, nebo prostřednictvím holdingových fondů⁶⁵. Záměrem finanční iniciativy, neboli také zvláštního nástroje podpory JESSICA, je účinnější a efektivnější využívání finančních prostředků z ESIF fondů. Usiluje o mobilizaci finančních zdrojů pro další projekty přispívající k rozvoji měst se zaměřením na udržitelnost a obnovitelnost, a to vše za využití manažerských znalostí mezinárodních finančních institucí jako je EIB⁶⁶.

3.3.2 Legislativní vymezení zvláštního nástroje podpory JESSICA

Finanční iniciativa JESSICA byla poprvé vymezena v programovacím období 2007–2013 a to v rámci Nařízení Rady (ES) č. 1083/2006 ze dne 11. července 2006 o obecných ustanoveních o Evropském fondu pro regionální rozvoj, Evropském sociálním fondu a Fondu soudržnosti a o zrušení Nařízení (ES) č. 1260/1999. Dnešní vymezení nástroje se opírá právě o vymezení v rámci tohoto nařízení a v průběhu existence prošlo řadou úprav.

Finanční iniciativa JESSICA v programovacím období 2007–2013

Poprvé bylo nařízení upraveno v roce 2010. Konkrétně se jedná o *Nařízení Rady (ES) č. 539/2010, ze dne 16. června 2010, kterým se mění nařízení Rady (ES) č. 1083/2006, ze dne 11. července 2006, o obecných ustanoveních o Evropském fondu pro regionální rozvoj, Evropském sociálním fondu a Fondu soudržnosti, pokud jde o zjednodušení určitých požadavků a o některá ustanovení týkajících se finančního řízení*. Toto nařízení uvádí, že finanční prostředky ze Strukturálních fondů Evropské unie mohou financovat výdaje na operace zahrnující finanční inženýrství. Dále finanční prostředky, které jsou součástí operačních programů, mohou plynout na operace zahrnující příspěvky, na podporu fondů rozvoje měst. Článek 44 říká, že finanční prostředky ze strukturálních fondů mohou být v rámci finančního inženýrství použity také na podporu malých a středních podniků, v oblasti energetické účinnosti a také na obnovitelné zdroje energie. Článek 43 definuje finanční řízení jako takové. Stěžejním

⁶⁵ REGIONÁLNÍ RADA REGIONU SOUDRŽNOSTI MORAVSKOSLEZSKO. *Manuál JESSICA* [online]. 2015. [5. 3. 2016]. Dostupné z: http://www.rr-moravskoslezsko.cz/file/4303_1_1/.

⁶⁶ EUROPEAN INVESTMENT BANK. Supporting urban development (JESSICA). *Eib.org* [online]. 2015. [5. 3. 2016]. Dostupné z: <http://www.eib.org/products/blending/jessica/index.htm>.

nařízením, které vytváří strukturu pro využívání finančních nástrojů, které jsou podporovány z Evropských fondů je *Nařízení Rady (ES) 1828/2006 Obecná ustanovení platná pro všechny nástroje finančního inženýrství*. Toto nařízení mimo jiné umožňuje členským státům transformovat granty z operačních programů do projektů realizovaných v rámci partnerství soukromého a veřejného sektoru, ale i dalších projektů, které se týkají rozvoje a podpory měst⁶⁷.

Generální ředitelství pro regionální politiku v roce 2011 vydalo technické pokyny pro orgány veřejné správy, potencionální příjemce a další subjekty zapojené do monitorování, řízení a provádění politiky soudržnosti. Tento dokument vysvětluje a upřesňuje výše zmíněný článek 44 obecného nařízení č. 1083/2006, tak aby usnadnil provádění operačních programů a podpořil osvědčené postupy⁶⁸.

Zvláštní nástroj podpory JESSICA v programovém období 2014–2020

V programovém období 2014–2020 jsou zvláštní nástroje podpory, stejně jako v minulém období, primárně zakotveny v obecném nařízení. Konkrétně tedy v *Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1303/2013, ze dne 17. prosince 2013, o společných ustanoveních o Evropském fondu pro regionální rozvoj, Evropském sociálním fondu, Fondu soudržnosti, Evropském zemědělském fondu pro rozvoj venkova a Evropském námořním a rybářském fondu, o obecných ustanoveních o Evropském fondu pro regionální rozvoj, Evropském sociálním fondu, Fondu soudržnosti a Evropském námořním a rybářském fondu a o zrušení Nařízení Rady (ES) č. 1083/2006*⁶⁹. Jak jsem již výše zmínila finanční nástroje v programovém období 2014–2020 hrají mnohem větší roli, což je zdůrazněno ve člancích 36–45 obecného nařízení. Ze článků vyplývá, že větší důraz není kladen pouze na větší uplatnění finančních zdrojů, ale také na větší zapojení malých a středních podniků při využívání těchto návratných nástrojů.

⁶⁷JERÁBEK, Jan. Iniciativa JESSICA- *Společná Evropská podpora udržitelných investic do městských oblastí* [online]. 2008. [5. 3. 2016]. Dostupné z: http://www.uur.cz/images/5-publikacni-cinnost-a-knihovna/casopis/2008/2008-05/01_iniciativa.pdf.

⁶⁸EUROPEAN COMMISSION. *Guidance Note on Financial Engineering Instruments under article 44 of Council Regulation (EC) No 1083/2006* [online]. 2008. [5. 3. 2016]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/regional_policy/archive/funds/2007/jjj/doc/pdf/cocof_guidance_note3_en.pdf.

⁶⁹EVROPSKÁ KOMISE, 2011, ref. 10.

3.3.3 Fungování zvláštního nástroje podpory JESSICA

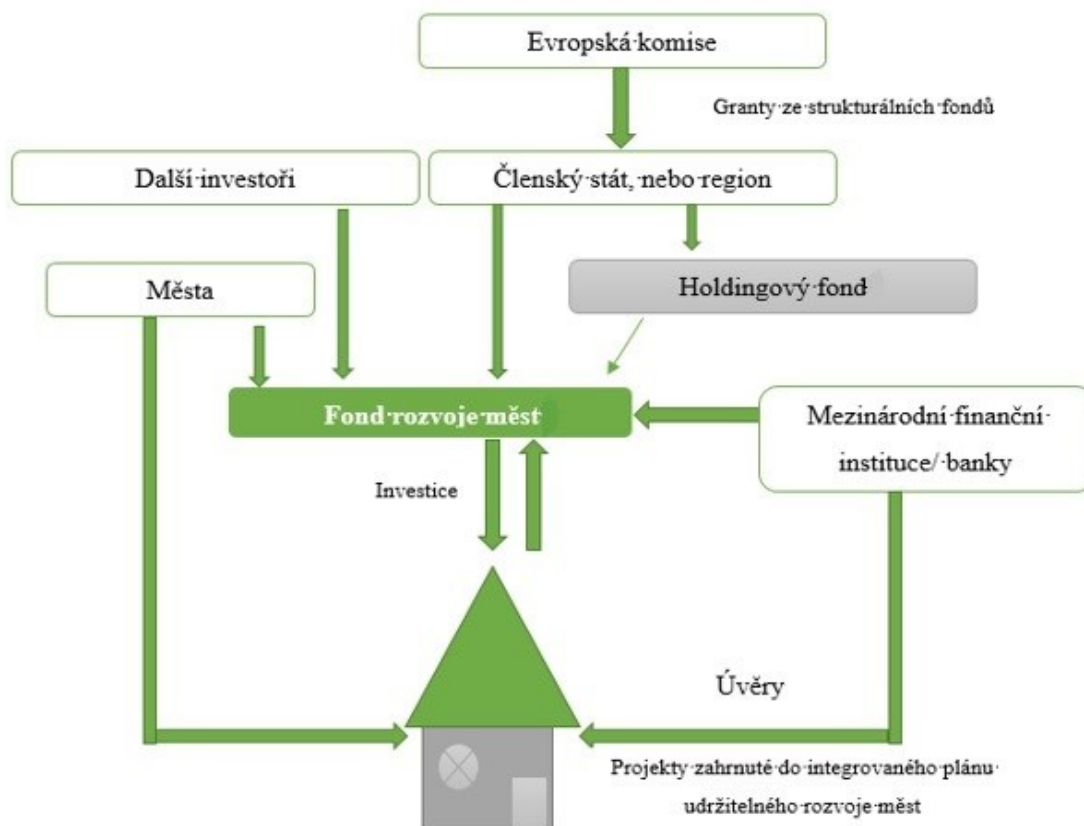
Pokud se členský stát rozhodne využít iniciativy JESSICA, musí projít poměrně dlouhou implementační strukturou, na jejímž konci se stává plnohodnotným příjemcem v rámci iniciativy JESSICA. Je nutné podotknout, že do tohoto procesu se může zapojit i jednotlivý region dané země, jinak řečeno Řídící orgán regionálního operačního programu, aniž by musel angažovat celý systém operačních programů financovaných z evropských fondů.

Programovací období 2007–2013

Na samém počátku musí členský stát přijmout ustanovení nástrojů finančního inženýrství, dále je samotným členským státem vypracována předběžná evaluační studie. Následují tzv. „kick off meetings“, kde se členské státy mohou informovat o možnostech využití finančního nástroje. Dalším krokem je vypracování evaluační studie Evropskou investiční bankou daného regionu, nebo státu. Cílem této evaluační studie je podpora řídicích orgánů při rozhodování, zdali zavést finanční nástroj ve své zemi, nebo regionu. V rámci studie je navržena také životaschopná architektura finančních nástrojů a doporučení jak tyto nástroje využívat v podmínkách dané členské země. Doposud Evropská investiční banka vypracovala více než 50 evaluačních studií, mezi nimiž byl také Moravskoslezský region. Tento proces implementace by měl zůstat nezměněný i pro programové období 2014–2020. Některé státy jako např. Francie a Irsko mají již zpracované nové implementační studie⁷⁰. Závěrečným krokem je podepsání memoranda o porozumění mezi EIB a členským státem, které je následované samotnou realizací finančního nástroje. Podrobnější fungování čerpání finančního nástroje JESSICA zobrazuje Schéma 3.1.

⁷⁰ EVROPSKÁ INVESTIČNÍ BANKA. Implementation of the JESSICA financial instrument in Moravia-Silesia region [online]. 2009. [5. 3. 2016]. Dostupné z: http://www.eib.org/attachments/documents/cz_jessica_final_report_cz.pdf.

Schéma 3.1. Implementační struktura finanční iniciativy JESSICA v programovacím období 2007–2013



Zdroj: Evropská investiční banka, 2008; str. 3; vlastní zpracování

Na základě analýz a studií se určily potencionální oblasti, kde by mohla být JESSICA efektivně uplatněna. Dělo se tak především prostřednictvím *Integrovaného plánu udržitelného rozvoje měst* (IPURM), díky kterým se finanční nástroje mohly přizpůsobit potřebám daného území. Ty se dále zakomponovaly do Národního strategického referenčního rámce a předložily se ke schválení komisi. Po schválení Evropskou komisí, Řídící orgán (ŘO) daného operačního programu určil velikost fondu, investiční priority, vyčlenil požadované částky z příslušného operačního programu a našel správce Fondu rozvoje měst. Poté mohl Řídící orgán uplatňovat finanční nástroj dvěma způsoby a to buď přímo, nebo prostřednictvím holdingového fondu.

Holdingový fondem (HF) se rozuměl fond, jež může zároveň investovat do více, než jednoho fondu městského rozvoje. Jednalo se o nástroj dobrovolný, ale pro členské státy z něj plynula řada výhod jako např.:

- řídicí orgány mohly určité úkoly spojené s řízením iniciativy delegovat na kvalifikované odborníky,
- povolovali kombinování finančních prostředků s dalšími zdroji veřejného nebo soukromého sektoru,
- zajišťovali fungování v souladu s cíli OP a jejich požadovanými výstupy,
- poskytovali zkušenosti v oblasti řízení fondu.

Fondem rozvoje měst (FRM), který sehraává v rámci čerpání klíčovou roli, byl chápán fond, jenž investoval do partnerství mezi soukromým a veřejným sektorem a do dalších projektů zahrnutých IPRUM. Aby fond mohl využívat zdrojů JESSICA, musel například prokázat dostatečné zkušenosti, nezávislost řízení, předložit komplexní obchodní plán, rozpočty nutné pro realizaci investičních projektů a prokázat finanční zázemí. Fondy pak mohly být zřízeny na vnitrostátní či regionální úrovni podle charakteru IPRUM nebo připravovaných projektů. Skrze fondy byly za předem definovaných podmínek, žadatelům z veřejného i soukromého sektoru poskytovány úvěry, záruky, nebo návratné investice do vlastního kapitálu. Žadatel podával žádost Fondu rozvoje měst. Ten vypracoval posudek a se všemi relevantními dokumenty předal ke schválení řídicímu orgánu. Pokud byl projekt realizovatelný a životaschopný po všech stránkách, byl žadateli poskytnut zvýhodněný úvěr. Následně žadatel úvěr splácel a splacené finanční prostředky mohly být použity na nové projekty městského rozvoje.

Za způsobilé projekty se považovali projekty do městské infrastruktury, kulturní památky, kancelářské prostory pro malé a střední podniky, budovy vysokých škol či zvýšení energetické účinnosti. Zvláštností je, že v rámci JESSICA bylo možné financovat části projektů, které nebyly způsobilé pro financování. Možnost se naskýkala u komplexnějších projektů městského rozvoje a prostředky na financování musely pocházet ze soukromých zdrojů. Řídicí orgány se tímto způsobem snažily přesvědčit soukromé subjekty, aby se zapojily do investování fondů rozvoje měst, což poskytlo možnost investovat do širšího spektra projektů. Soukromé subjekty, či města se mohla do procesu zapojit také tím, že poskytnou například pozemky, které sloužily k následným investičním záměrům⁷¹.

⁷¹EVROPSKÁ INVESTIČNÍ BANKA. JESSICA *Nový způsob využívání finančních zdrojů EU na podporu udržitelných investic a růstu v městských oblastech* [online]. 2008. [5. 3. 2016]. Dostupné z: <http://www.eib.org/infocentre/publications/all/jessica.htm?lang=-cs>.

Programové období 2014–2020

I přesto, že programové období 2014–2020 je již v plném proudu, většina zemí ještě nestanovila podmínky využití nástroje pro toto období. Česká republika ukončila příjem projektů pro programové období 2007–2013 teprve k 31. 12. 2015. Ne všechny státy jsou ve stejné situaci, a jak je již zmíněno výše, Francie a Irsko mají již zpracované evaluační studie, které jsou klíčové pro nastavení implementační struktury. Obecně je však počítáno s větší uplatnitelností zvláštních nástrojů podpory a s tím související vyšší finanční alokací pro jednotlivé nástroje. Hlavní změny oproti programovému období 2007–2013 jsou shrnuty v Tabulce 3.2.

Tabulka 3.2 Změny nastavení zvláštních nástrojů podpory

	2007-2013	2014-2020
Rozsah	Podpora podniků, městský rozvoj, energetická účinnost, energie z obnovitelných zdrojů	Podpora všech tematických cílů, které zahrnuje operační program
Možnosti implementace	Finanční nástroj na národní nebo regionální úrovni- přizpůsobený na míru	Finanční nástroj na národní, regionální, nadnárodní a přeshraniční úrovni- přizpůsobený na míru, „off the shelf“ půjčky nebo půjčky spravované přímo řídicím orgánem
Platby	Možnost jedné splátky ve výši 100% platby do fondu bez ohledu na vyplacení prostředků konečným příjemcům	Průběžné platby ve splátkách navázaných na vyplacení plateb konečným příjemcům
Náklady poplatky/ na řízení, úroky, návratné zdroje	Právní základ postupně rozšiřován prostřednictvím několika dodatků k nařízením, a doporučení COCOF	Od počátku plně nastavena komplexní pravidla v nařízeních, prováděcích aktech a v aktech přenesené pravomoci
Monitoring	Povinné hlášení od roku 2011 a to pouze na základě vybraných ukazatelů	Povinné hlášení již od začátku na základě celé škály ukazatelů spojených s finanční regulací

Zdroj: Ministerstvo pro místní rozvoj, 2014g; vlastní zpracování

Nejdůležitější změnou oproti programovacímu období 2007–2013 je širší rozsah. Díky větší šíři rozsahu členské státy mohou využívat finanční nástroje pro všechny tematické cíle operačních programů a pro všechny fondy, pokud se potvrdí efektivnost a účelnost. Nový rámec také umožňuje lepší kombinování finančních nástrojů s ostatními formami podpory, především s dotacemi⁷².

3.3.4 Výhody a nevýhody zvláštního nástroje podpory JESSICA

Jedna z předností tohoto nástroje je opětovná možnost využívání finančních prostředků. To znamená, že pokud se finanční prostředky JESSICA investují pomocí fondů rozvoje měst do způsobilých projektů před uplynutím programového období, veškeré výnosy či příjmy, které budou generovány touto investicí, se buď vrátí zpět řídicímu orgánu, nebo si je mohou tyto fondy ponechat a následně se mohou investovat do nových projektů na podporu městských oblastí. Nástroj je tedy výhodný především pro ty členské státy, jimž byla vymezena nižší alokace z Evropských fondů. Dalším zřejmou výhodou oproti nenávratné finanční pomoci je tzv. pákový efekt. Pákový efekt vyjadřuje schopnost zapojit soukromý sektor a mobilizovat tak další investice a především další zkušenosti v oblasti realizace a následného řízení projektů. Investice soukromého sektoru v některých případech, dokonce mohou naplňovat princip adicionality, tedy požadavek na spolufinancování ze strany členského státu a to i přesto, že se jedná o návratné investice. Další neméně důležitou výhodou je pružnost nástroje. JESSICA umožňuje pružný přístup z hlediska širší způsobilosti výdajů, tak z hlediska využívání finančních prostředků formou vlastního kapitálu, úvěrů či záruk. Důležité je také čerpání odborných znalostí a tvůrčí přístup. Státy Evropské unie jejich řídicí orgány a další zapojené subjekty plně využívají znalosti bankovního a soukromého sektoru. JESSICA má také mimo jiné povzbuzující účinek na oživení investičního trhu a také doplňuje další iniciativy, nebo finanční nástroje, které již na úrovni členských států existují⁷³. Jednou z výhod je také výrazně vyšší míra podpory v případě projektů generujících příjmy, kdy je maximálně výše finančních prostředků omezena vyšší finanční mezerou⁷⁴. V neposlední řadě značnou výhodu

⁷²MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. *Metodické doporučení pro implementaci finančních nástrojů v programovém období 2014-2020* [online]. 2014g. [5. 3. 2016]. Dostupné z http://www.strukturalni-fondy.cz/getmedia/da9a4122-2634-40fe-8a75-2c62c2c872e0/02_P2_MD_implementace_FN_cistopis_final_k_vydani.pdf?ext=.pdf.

⁷³EVROPSKÁ INVESTIČNÍ BANKA, 2008, ref. 71.

⁷⁴MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. *Analýza připravenosti měst a možností jejich zapojení do implementace nástroje finančního inženýrství JESSICA v ČR* [online]. 2012. [5. 3. 2016]. Dostupné z: http://www.strukturalni-fondy.cz/getmedia/fea15fae-aed4-4ff7-9cd8-a87d27e32bf4/JESSICA_ZPRAVA_CJ_fea15fae-aed4-4ff7-9cd8-a87d27e32bf4.pdf?ext=.pdf.

představuje nižší míra administrativní zátěže a flexibilnější využití, než je tomu u nenávratných grantů.

Na první pohled patrnou nevýhodou, která v očích žadatelů ubírá JESSICA na atraktivitě, je že příjemce je povinen zapůjčené finanční prostředky vrátit. Navrácení finančních prostředků je realizováno buď ve formě splátek úvěru včetně úroků, nebo z výnosů investic do vlastního kapitálu a to ve formě dividendy nebo příjmu z odprodeje části, popřípadě celého podílu projektu⁷⁵. Dalším problémem je neochota soukromého sektoru spolupracovat. Ne, vždy se tedy podaří navázat efektivní spolupráce se soukromým sektorem. Za Nedostatek může být považována časová náročnost nastavení implementační struktury a s ní spojené pozdní zahájení čerpání prostředků. Tento problém také způsobil nepřipravenost v současném programovém období. Problémem je malá motivace měst a z ní plynoucí neochota využívat návratné finanční nástroje. Což úzce souvisí s nastavením příliš striktních a pro města často svazujících pravidel. Problémy finančního nástroje plynou také z malé informovanosti představitelů měst o fungování návratného nástroje. Ti poté nemají dostatečné povědomí o možnosti zvláštních nástrojů a mnohem častěji využívají peněžních prostředků prostřednictvím dotací⁷⁶.

⁷⁵ UNICREDIT BANK, 2014, ref. 64.

⁷⁶ EVROPSKÁ INVESTIČNÍ BANKA, 2014, ref. 70.

4 Analýza využití iniciativy JESSICA jako nástroje podpory rozvoje městských oblastí v České Republice

Česká Republika v programovacím období 2007–2013 využila různé formy podpory ze strukturálních fondů Evropské unie. Je zřejmé, že nejvíce byly a jsou využívány peněžní prostředky ve formě nenávratných finančních grantů, avšak využito bylo také nástroje rozvoje měst a finančních nástrojů podpory malých a středních podniků. Nástroje rozvoje měst, mezi něž můžeme zařadit také finanční iniciativu JESSICA, byly v České republice využívány pouze minimálně. Lze tedy konstatovat, že iniciativa JESSICA se v České Republice nachází v pilotní fázi, a to i přesto, že byla realizována již v programovacím období 2007–2013. Z toho vyplývá, že je třeba vytvořit kvalitní podmínky pro její implementaci v širším měřítku. Jak bylo zmíněno výše, pro implementaci JESSICA musely mít města zpracovány kvalitní růstovou strategii. V programovacím období 2007–2013 pro využití v rámci Integrovaného operačního programu tuto funkci zastávaly Integrované plány rozvoje měst. Tuto podmínku splňovalo celkem 41 měst, díky čemuž mohli využít JESSICA v rámci Integrovaného operačního programu. Pro ilustraci, jejich přehled uvádí Obrázek 4.1.

Obrázek 4.1 Města se zpracovaným IPRM v ČR



Zdroj: Státní fond rozvoje bydlení [online], 2016a

V průběhu programového období si řada regionů nechala Evropskou investiční bankou vypracovat evaluační studie, nezbytné pro implementaci finanční iniciativy JESSICA. Konkrétně se jednalo o tyto regiony úrovně NUTS 2:

- Střední Morava,
- Severovýchod,
- Jihovýchod,
- Moravskoslezsko.

Avšak úspěšně se podařilo aplikovat JESSICA pouze v regionu soudržnosti Moravskoslezsko v rámci ROP NUTS II Moravskoslezsko. Nejvíce se realizaci iniciativy JESSICA přiblížil také operační program Praha Konkurenceschopnost, avšak jednání v průběhu zavádění ztroskotala. V programovém období 2014–2020 je využití plánováno v Integrovaném regionálním operačním programu, avšak vyjednávání o podobě realizace jsou stále na počátku.

4.1 Finanční iniciativa JESSICA v tematických operačních programech

Finanční iniciativa JESSICA se stala součástí pouze jednoho z osmi tematických operačních programů. Konkrétně se jednalo o Integrovaný operační program, kde byla JESSICA úspěšně využita jako jeden z prostředků pro revitalizaci problémových sídlišť. Druhý tematický operační program, jenž se rozhodl pro zavedení finanční iniciativy JESSICA, byl Operační program Praha Konkurenceschopnost. Hl. město Praha se rozhodovalo mezi finanční iniciativou JASPERS a JESSICA, avšak JESSICA se zdála mnohem více využitelná. Zavádění JESSICA se ubíralo správnou cestou a vše nasvědčovalo tomu, že finanční iniciativa bude zavedena také v rámci OP Praha Konkurenceschopnost, avšak vyjednávání ztroskotalo při výběru správce holdingového fondu, a Integrovaný operační program tak zůstal jediný tematický OP, jenž využil výhody pramenící z finanční iniciativy JESSICA.

4.1.1 Finanční iniciativa JESSICA v operačním programu Praha Konkurenceschopnost

Operační program Praha Konkurenceschopnost (OP PK), který byl financován z prostředků Evropského fondu pro regionální rozvoj, byl realizován pouze na území hlavního města Prahy. Hlavním záměrem OP PK bylo, prostřednictvím investic do dopravní infrastruktury, životního prostředí, vědy, výzkumu a rozvoje podnikání, zlepšit a zkvalitnit život Pražanů. Operační program byl rozdělen do tří základních oblastí, které se lišily svým zaměřením⁷⁷.

⁷⁷HLAVNÍ MĚSTO PRAHA. *Operační program Praha- Konkurenceschopnost* [online]. 2014. [26. 3. 2016]. Dostupné z: http://www.prahafondy.eu/userfiles/File/OPPK-Dokumenty/Operani_program/verze_6_OPPK_prosinec_2014.pdf.

V průběhu programovacího období 2007–2013 představitelé hlavního města Prahy zamýšleli využít zapojení jedné z finančních iniciativ Evropské investiční banky. Vzhledem k omezené možnosti finančních prostředků, které byly vyčleněny z alokace OP PK, bylo možné vybrat pro realizaci pouze jednu finanční iniciativu, a to buď finanční iniciativu JESSICA nebo JEREMIE. Na základě evaluační studie se z hlediska větší uplatnitelnosti jevila jako přínosnější finanční iniciativa JESSICA. Při výběru hrála, mimo jiné, významnou roli možnost využití zkušeností z regionu NUTS II Moravskoslezsko, širší spektrum potencionálních příjemců a předkládání žádostí s nižší chybovostí. Finanční iniciativa tak měla být součástí 2 prioritní osy Životní prostředí⁷⁸. Konkrétně měla být uplatněna v rámci oblasti podpory 2.1 Revitalizace a ochrana území. Jednalo se tedy o projekty zaměřené na revitalizaci brownfields a veřejných ploch, rozšiřování a formy zeleně⁷⁹.

Vzhledem k tomu, že úvahy o zavedení finanční iniciativy byly zformulovány až ke konci programovacího období 2007–2013, bylo pro realizaci vyčleněno pouze 300 mil. Kč, což je pro velké investiční projekty, které měly být předmětem finanční iniciativy, malá částka. Jako nositelé projektů byly předpokládány jak veřejnoprávní subjekty, jako jsou město, městská část případně kraj, tak i soukromé subjekty⁸⁰.

⁷⁸PWC. *Studie implementace finančního nástroje JESSICA/JEREMIE v regionu Praha* [online]. 2011. [26. 3. 2016]. Dostupné z: http://www.prahafondy.eu/userfiles/File/OPPK-Dokumenty/Evaluace_publicity/Studie_implementace_financniho_nastroje_JessicaJeremie_v_regionu_Praha.pdf

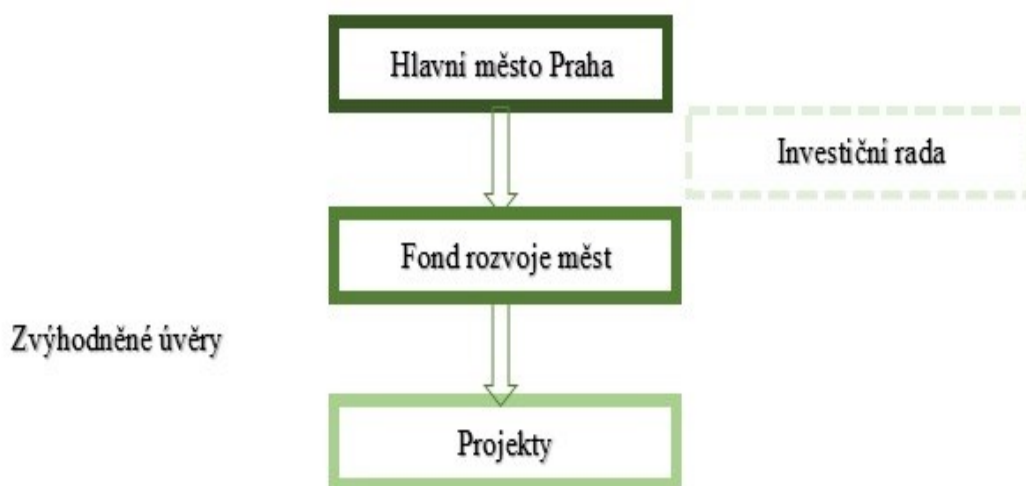
⁷⁹HLAVNÍ MĚSTO PRAHA, 2014, ref. 77.

⁸⁰PWC, 2011, ref 78.

Implementační struktura

Plánovanou implementační strukturu finanční iniciativy JESSICA v OP PK zobrazuje Schéma 4.1.

Schéma 4.1 Implementační struktura JESSICA v OP PK



Zdroj: Odbor Evropských fondů Magistrátu hl. města Prahy, 2013, str. 10; vlastní zpracování

Vzhledem k časovému horizontu 2015 a výši disponibilních finančních prostředků, bylo rozhodnuto nevyužít holdingový fond a ustanovit pouze Fond rozvoje měst. Kontrola i implementace by byla plně v kompetenci Řídícího orgánu, v tomto případě tedy hl. města Prahy. Řídící orgán by ovšem musel dbát pokynů Investiční rady, která by byla složena ze zástupců řídicího orgánů, odborníků v oboru financování Městských projektů, nebo jiných odborníků, kteří disponují potřebnými kompetencemi⁸¹.

Pro potřeby řádné implementace finanční iniciativy JESSICA v rámci OP PK, bylo nutné nalézt kompetentního správce Fondu rozvoje měst. Pro tento účel bylo vyhlášeno zadávací řízení, bohužel Řídící orgán obdržel pouze dvě nabídky. V průběhu zadávacího řízení byla jedna nabídka vyřazena a díky tomu muselo být zadávací řízení zrušeno. Vzhledem ke končícímu programovému období k implementaci finanční iniciativy už nedošlo. Veškeré finanční prostředky byly využity standardní dotační formou pro příjemce. V programovém období 2014–2020 se využití tohoto nástroje prozatím neplánuje⁸².

⁸¹ODBOR EVROPSKÝCH FONDŮ. *Investiční strategie* [online]. 2013. [26. 3. 2016]. Dostupné z:http://www.prahafondy.eu/userfiles/File/JESSICA/Investicni_strategie_OPPK_verze_k_2.7.2013.pdf.

⁸²ANDRLE, Karel. Dotaz JESSICA [online]. 2016. [7. 4. 2016]. E-mailová komunikace.

4.1.2 Finanční iniciativa JESSICA v Integrovaném operačním programu

V programovém období 2007–2013 byly v České republice realizovány regionální a tematické operační programy. *Integrovaný operační program* (IOP) byl charakterizován jako tematický OP a jednalo se o program komplementární k ostatním tematickým operačním programům realizovaným v daném programovém období. IOP byl zaměřen na řešení společných regionálních problémů v oblasti infrastruktury pro veřejnou správu, veřejnou službu a územní rozvoj⁸³.

Řídící orgán IROP určil pro realizaci finanční iniciativy JESSICA pátou prioritní osu - Národní podpora územního rozvoje. V rámci této podpory splňovala podmínky definované obecným nařízením a zároveň byla realizována v oblastech s kvalitně zpracovaným IPRM. Konkrétně tyto podmínky splňovala pouze oblast intervence 5.2 Zlepšení prostředí v problémových sídlištích⁸⁴. Prostředky z této oblasti mohly být využity na zateplení fasády domu, odstranění statických poruch konstrukcí, sanace základů, opravy a rekonstrukce technického vybavení domů, vybavení a modernizace lodžii a zajištění moderního sociálního bydlení při renovaci sociálních budov.

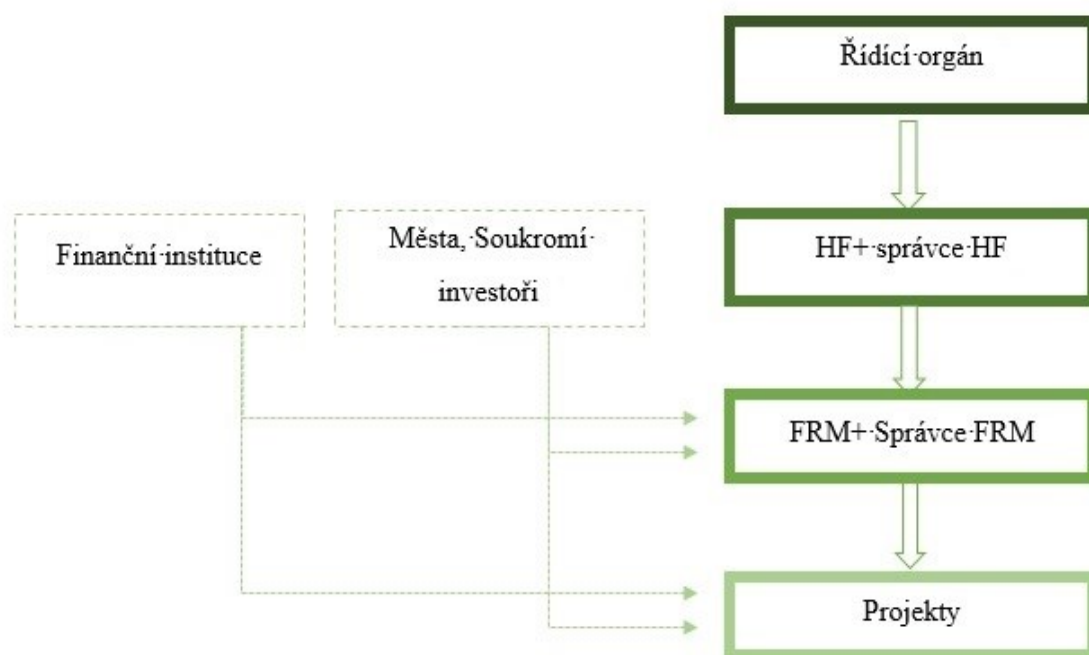
Implementační struktura

Implementační strukturu finanční iniciativy JESSICA v Integrovaném operačním programu přehledně zobrazuje Schéma 4.2.

⁸³MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. *Integrovaný operační program pro rok 2007-2013* [online]. 2014i. [26. 3. 2016]. Dostupné z: http://www.strukturalni-fondy.cz/getmedia/5e71a6c2-8599-4ba7-84b6-c5160be2dff1/Programovy-dokument-IOP_14112014.pdf?ext=.pdf.

⁸⁴MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. *Evaluační nástroje JESSICA s ohledem na využitelnost v programovém období 2014-2020* [online]. 2014j. [26. 3. 2016]. Dostupné z: <http://www.strukturalni-fondy.cz/getmedia/cf2a61f7-d41a-484c-8647-989d4ecd618a/Evaluace-realizace-FN-JESSICA-s-ohledem-na-vyuzitelnost-pro-programove-obdobi-2014-%E2%80%93-2020.pdf?ext=.pdf>.

Schéma 4.2 Implementační struktura finanční iniciativy JESSICA v IOP



Zdroj: Státní fond rozvoje bydlení, 2012, str. 13; vlastní zpracování

Řídící orgán odpovídal za celkové řízení a koordinaci realizace finanční iniciativy. Funkci řídicího orgánu vykonávalo Ministerstvo pro místní rozvoj, které bylo zodpovědné zejména za:

- přípravu a realizaci udělení grantu holdingového fondu pro realizaci jeho veřejného poslání,
- ve spolupráci s SFRB (Státní fond rozvoje bydlení) připravovalo investiční strategie,
- vydávalo rozhodnutí o poskytnutí dotace,
- kontrola dotací,
- schvalovalo rozšíření zóny IPRM.

Holdingový fond byl ustanoven v souladu s článkem 44 obecného nařízení a byl chápán jako příjemce, jenž plnil úkoly stanovené Podmínkami Rozhodnutí o poskytnutí dotace. Mezi hlavní činnosti HF patřilo:

- přerozdělování dostupných finančních prostředků,
- podpůrná činnost pro Správce fondu rozvoje měst,
- správa finančních prostředků,
- kontrola úvěrů,
- tvorba reportů pro řídicí orgán.

Jako nejvíce vhodná instituce, která by mohla v rámci IOP zastupovat finanční iniciativu na centrální úrovni a zároveň spravovat HF, byl ustanoven Státní fond rozvoje bydlení, jehož činnost spočívala např. ve shromažďování finančních prostředků na podporu bydlení, podpoře soukromých a obecních investic do výstavby bytů, rozdělování finančních prostředků na podporu bydlení, oprav a modernizace bytů. SFRB je právnická osoba plně v rukou státu, koordinovaná Ministerstvem pro místní rozvoj.

Správcem Fondu rozvoje měst (SFRM) se na základě výběrového řízení vyhlášeného Holdingovým fondem SFRB, stala Komerční banka a.s.. Tento finanční ústav plnil úkoly definované Smlouvou o správě finančních prostředků uzavřenou s HF SFRB. Hlavními činnostmi správce fondu bylo:

- výběr vhodných projektů,
- zodpovídal za vrácení peněžních prostředků do HF,
- zodpovídal za nesplacené finanční úvěry,
- zpracovával údaje o stavu realizace finanční iniciativy.

Projekty pak představovaly konečné uživatele, jenž žádali SFRM o poskytnutí úvěru, díky němuž pak realizovali projekty. Konečnými uživateli byli v rámci finanční iniciativy chápáni vlastníci bytových domů, obce, nestátní neziskové organizace a společenství vlastníků. Města pak zpracovávaly IPRM a vydávaly zájemcům o úvěr potvrzení o souladu projektu s cíli IPRM⁸⁵.

Parametry úvěrů

Program JESSICA v rámci IOP byl určen pro vlastníky bytových domů, tedy města, bytová družstva, společenství vlastníků, fyzické a právnické osoby vlastníci bytový dům. Jedním z důležitých aspektů bylo, že bytové domy se musely nacházet v jednom z předem definovaných IPRM zónách ve 41 městech. Úvěry poskytované z finanční iniciativy JESSICA byly charakteristické nízkou úrokovou sazbou s fixací po celou dobu splatnosti. Zájemce o úvěr si mohl sám uzpůsobit dobu splacení úvěru, avšak maximální doba splacení úvěru byla 30 let. Potencionální příjemce zároveň musel doložit schopnost tento úvěr splatit. Minimální výše úvěru na jeden projekt byla 1 mil. Kč, maximální výše pak 120 mil. Kč. Výše úrokové sazby se odvíjela od výše Referenční sazby EU (RS), která byla pro Českou Republiku v roce 2015 stanovena na 0,52 %. Jedinečnost finančního úvěru z finanční iniciativy JESSICA spočívala

⁸⁵ MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ, 2014j, ref. 84.

především v jeho dosažitelnosti v porovnání s běžnými komerčními půjčkami či dotačními programy. Díky parametrům úvěru byly finanční prostředky dosažitelné i pro majitele nízkopříjmových oblastí⁸⁶. Srovnání úrokových sazeb finanční iniciativy JESSICA a běžných komerčních úvěrů zobrazuje Tabulka 4.1.

Tabulka 4.1 Srovnání úrokových sazeb JESSICA v IOP a běžných úrokových sazeb

Délka fixace	Úrokové sazby JESSICA-rekonstrukční	Úrokové sazby JESSICA- sociální	Běžná úroková sazba
3 roky	0,52 %	0,52 %	3,14 %
5 let	0,52 %	0,52 %	3,04 %
10 let	0,52 %	0,52 %	3,99 %
15 let	1,52 %	2,02 %	4,59 %
20 let	1,52 %	2,02 %	-
30 let	2,52 %	2,52 %	-

Zdroj: Státní fond rozvoje bydlení [online], 2016b; vlastní zpracování

Jak můžeme vidět, výše úrokové sazby JESSICA byla velmi nízká, více než dvojnásobně nižší oproti běžné úrokové sazbě. Pro potencionální žadatele nebyla atraktivní pouze nízká míra úrokové sazby, která byla fixovaná po celou dobu úvěru a nebyla tak závislá na podmínkách finančního trhu, ale také možnost výše úvěru až na 90 % způsobilých výdajů. Můžeme tak říci, že JESSICA nabízela vlastníkům bytových domů velmi zajímavé možnosti⁸⁷. Průměrná výše úvěrů činila 3,93 mil. Kč při průměrné splatnosti 11 let⁸⁸.

Finanční alokace a stav programu

Finanční prostředky potřebné pro realizaci finanční iniciativy v rámci IOP byly převedeny Řídícím orgánem formou dotace. Alokace v rámci oblasti intervence 5.2 byla zvýšena o 20 804 634 EUR, díky převedení finančních prostředků z operačního programu Technická pomoc. Celkově tak na realizaci finanční iniciativy JESSICA v rámci IOP bylo přiděleno 612 mil. Kč, z čehož, po odečtení nákladů na řízení HF a poplatků za správu SFRM, zbylo 585 mil. Kč⁸⁹. Z této částky bylo dále vyčleněno 50 mil. Kč pro města a neziskové organizace za účelem vytvoření sociálního bydlení pomocí rekonstrukcí nebytových prostor nebo modernizací bytových domů. K 31. 12. 2015, kdy byl program JESSICA oficiálně ukončen, bylo podáno celkem 173 žádostí o úvěr. Z tohoto celkového počtu žádostí byly 3 žádosti zamítnuté a 17 žádostí bylo staženo samotným žadatelem. Celkem tak bylo uzavřeno 153 úvěrových smluv

⁸⁶ STÁTNÍ FOND ROZVOJE BYDLENÍ. Program JESSICA- Rekonstrukční. *SFRB.cz* [online]. 2014. [26. 3. 2016]. Dostupné z: <http://www.sfrb.cz/programy/program-jessica/program-jessica-rekonstrukcni/>.

⁸⁷ STÁTNÍ FOND ROZVOJE BYDLENÍ, 2014, ref. 86.

⁸⁸ DOLEJŠ, Petr. Dotaz JESSICA [online]. 2016. [7. 4. 2016]. E-mailová komunikace

⁸⁹ STÁTNÍ FOND ROZVOJE BYDLENÍ, 2014, ref. 86.

v celkové hodnotě přes 603 mil. Kč a podpořeny byly projekty společenství vlastníků, bytových družstev a municipalit za bezmála 1 mld. Kč. Příjem žádostí o poskytnutí zvýhodněných úvěrů probíhal od ledna 2014 do prosince 2015. První žádost byla schválena v březnu 2014 a poslední v listopadu 2015. V naprosté většině byly poskytnuté úvěry využity ke snížení energetické náročnosti budov. Konkrétně se jednalo o 111 projektů. V ostatních případech byli projekty zaměřené na modernizace nebo rekonstrukce výtahů či modernizace technického vybavení společných prostor bytových domů. Město Písek, jako jedno z mála, realizovalo také dva projekty směřující do oblasti sociálního bydlení, konkrétně se jednalo o modernizaci pečovatelských domů.

Finanční iniciativa JESSICA v IOP byla ukončena k 31. 2. 2015 a veškeré podmínky projektu byly naplněny. Na základě těchto informací může být projekt JESSICA v IOP hodnocen jako velmi přínosný a je žádoucí realizovat tuto podporu také v programovém období 2014–2020. V současné době se zavedením JESSICA v podobném duchu prozatím nepočítá⁹⁰.

Programové období 2014–2020

I přesto, že je programové období 2014–2020 v plném proudu, finanční nástroj JESSICA není realizován a dokonce není známa podoba, v jaké by realizován být měl. Realizace finančního nástroje je ovšem žádoucí a byly specifikovány doporučení a možné způsoby implementace v Integrovaném operačním programu. Bohužel IOP již v současném programovém období dále neexistuje. Ovšem implementační struktura se osvědčila a je možné níže uvedené varianty, které se snaží vyvarovat chyb detekovaných v IOP, využít v rámci jiného operačního programu, například v rámci Integrovaného regionálního operačního programu, který se zavedením nástroje JESSICA počítá a to pro projekty podobného zaměření. V rámci evaluace finanční iniciativy JESSICA v IOP byly vytvořeny dvě možné varianty implementace:

1. stávající varianta,
2. varianta bez zapojení tzv. fondu fondů.

Stávající systém prošel vývojem, při němž byly vyladěny nedostatky, a po odstranění větších či menších problémů je systém plně funkční. Stávající varianta tak zahrnuje stávající implementační strukturu bez jakýkoliv změn, které by zásadně měnily implementační strukturu: ŘO → FF (Fond fondů) → FN (Finanční nástroj) → konečný uživatel.

⁹⁰ DOLEJŠ, Petr., 2016, ref. 88.

Druhá varianta by znamenala vynechání tzv. fondu fondů a implementační struktura by měla následující podobu: ŘO → FN → konečný uživatel. Řídící orgán by vykonával činnosti, které náležely HF jako je monitoring SFRM a kontrolní činnost. Správce finančního nástroje by naplňoval investiční strategii a realizoval poskytování zvolené podpory příjemcům. Tato varianta by pro ŘO znamenala navýšení administrativní náročnosti, avšak s efektivnějším dopadem na další oblasti realizace, a to zejména díky předpokládané časové a finanční úspoře při provádění kontrolní činnosti a monitoringu a eliminování duplicitních aktivit.

Na základě průběžné evaluační studie byly také definovány hlavní doporučení pro programové období 2014–2020. Konkrétně se jedná o tyto doporučení:

- zvýšit podíl prostředků využívaných formou finančního nástroje,
- zamezit překrývání dotací a finančních nástrojů pomocí jasně vymezených okruhů využití,
- snížení administrativní zátěže,
- sjednotit metodické prostředí tak, aby nedocházelo k roztržení přístupů, kritérií a požadavků,
- konzultovat nastavování všech strategických dokumentů se všemi subjekty podílející se na implementaci finančního nástroje⁹¹.

4.2 Finanční iniciativa JESSICA v Regionálním operačním programu NUTS II Moravskoslezsko

Regionální operační program NUTS II Moravskoslezsko (ROP MS) byl určen pro region Moravskoslezsko, jenž je totožný s Moravskoslezským krajem. Hlavním zaměřením operačního programu bylo zlepšení dopravní dostupnosti a propojení regionu, podpora malých a středních podniků, příprava podnikatelských ploch atd. Operační program byl realizován prostřednictvím pěti prioritních os a v rámci druhé prioritní osy mohla být využita finanční iniciativa JESSICA. Evropská investiční banka vytvořila pro ROP MS evaluační studii v roce 2009 a 2010 a první projektové záměry pak byly přijaty ke konci roku 2012.

4.2.1 Charakteristika Moravskoslezského regionu

Moravskoslezský kraj je kraj plný kontrastů a příležitostí. Rozkládá se na severovýchodě České republiky a představuje jednu z nejokrajovějších částí. Na severu a východě hraničí s Polskem a na jihovýchodě se Žilinským krajem na Slovensku. V rámci krajského uspořádání ČR

⁹¹ MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ, 2014j, ref. 84.

je obklopen Olomouckým krajem a na jihu sousedí s krajem Zlínským. Jeho příhraniční charakter umožňuje efektivní příhraniční spolupráci ve výrobní oblasti, rozvoji infrastruktury, ochrany životního prostředí a především cestovního ruchu. Celý region se rozkládá na rozloze téměř 5 430 km² a svým počtem obyvatel je považován za nejlidnatější kraj České republiky. Od 19. století kraj patřil mezi nejdůležitější průmyslové regiony střední Evropy. Zaměření hospodářské činnosti, především na odvětvovou strukturu, však poznamenalo region z hlediska sociální struktury obyvatel, a také v oblasti životního prostředí. Od počátku devadesátých let dochází k podstatnému zlepšení stavu životního prostředí, a to díky poklesu průmyslové výroby, využíváním šetrnějších technologií a značným investicím do ekologických opatření. I přes tyto opatření region i nadále patří mezi nejzatíženější oblasti v ČR. Dnes se jako nejvíce znepokojující jeví kontaminace půdy a podzemních vod v důsledku průmyslové činnosti, důlní poklesy a znečištění vod a ovzduší. Mimo to region, ve srovnání se zbytkem České republiky, čelí vysoké míře nezaměstnanosti. K 29. 2. 2016 míra nezaměstnanosti v Moravskoslezském regionu dosáhla 8,5 %, přičemž v České republice se míra nezaměstnanosti pohybovala okolo 6,5 %⁹². Nezaměstnanost není jediný problém, s kterým se Moravskoslezský region musí potýkat, jako další významné aspekty, které omezují ekonomický rozvoj oblasti, patří perifernost a špatná dopravní obslužnost⁹³.

Obrázek 4.2 Mapa Moravskoslezského kraje



Zdroj: Topograf [online], 2016

⁹² MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ. *Nezaměstnanost v Moravskoslezském kraji k 29. 2. 2016* [online]. 2016. [27. 3. 2016]. Dostupné z: https://portal.mpsv.cz/upcr/kp/msk/statistiky/tab_kraj_int_0216.pdf.

⁹³ BUSINESSINFO.CZ. Charakteristika Moravskoslezského kraje. *Businessinfo.cz* [online]. 2016. [27. 3. 2016]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/charakteristika-moravskoslezskeho-kraje-2171.html>.

S těmito výše popsanými problémy se Moravskoslezský region snaží vypořádat mimo jiné také pomocí finančních prostředků ze strukturálních fondů Evropské unie. V programovacím období 2007–2013 bylo pro Regionální operační program NUTS II Moravskoslezsko vyhrazeno celkem 716 mil. EUR, tedy přibližně 20 mld. Kč. Tyto finanční prostředky byly investovány prostřednictvím čtyř hlavních prioritních os programu, které byly detailněji rozpracovány do konkrétních oblastí podpor. Konkrétní oblasti podpor detailněji specifikovaly typy projektů, jež mohly být z tohoto programu podpořeny. Konkrétně byl předmětem podpory rozvoj dopravní obslužnosti, rozvoj cestovního ruchu, podpora využívání brownfields atd. Moravskoslezský region mohl dále čerpat podporu také z IOP, který byl primárně zaměřen na modernizaci veřejné správy a podporu územního rozvoje a cestovního ruchu. Dále pak mohl využít všech tematických operačních programů. V neposlední řadě pak měl Moravskoslezský region k dispozici také zahraniční zdroje z finanční pomoci Švýcarska nebo z finančního mechanismu Evropského hospodářského prostoru a Norska. V návaznosti na výše uvedené problémy, se pak představitelé Moravskoslezského kraje rozhodli pro využití finanční iniciativy JESSICA⁹⁴.

4.2.2 Implementační struktura finanční iniciativy JESSICA v Moravskoslezském regionu

JESSICA holdingový fond Moravskoslezsko (JHF) byl ustanoven v roce 2010 na základě smlouvy uzavřené mezi Regionální radou regionu soudržnosti Moravskoslezsko a Evropskou investiční bankou. Na základě nominací, a po konzultaci s EIB, výbor Regionální rady Moravskoslezsko jmenoval členy Investiční rady JHF, která vykonávala dohled nad prací fondu. JHF disponoval částkou ve výši 20 mil. EUR, tedy přibližně 500 mil. Kč, což, na základě zkušeností v rámci Evropské unie, představovalo spíše menší fond. Zdroje JHF jménem Regionální rady Moravskoslezsko řídila Evropská investiční banka. Hlavním cílem JHF bylo vybrat jeden či více fondů pro rozvoj měst, které by dále investovali do projektů pro rozvoj měst v regionu soudržnosti Moravskoslezsko. V první polovině roku 2011 EIB zorganizovala výběrové řízení fondů městského rozvoje. Na základě předložených nabídek EIB doporučila Regionální radě Moravskoslezsko uzavřít operační smlouvy s Českomoravskou záruční a rozvojovou bankou, a.s. (ČMZRB) a společností CONTERA Urban Development Fund MS s.r.o. Na základě vyjednávání s těmito společnostmi tak došlo v první polovině roku 2012 k založení dvou fondů rozvoje měst⁹⁵. Do 31. 12. 2013 tak finanční iniciativa JESSICA

⁹⁴ MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ, 2014j, ref. 84.

⁹⁵ REGIONÁLNÍ RADA REGIONU SOUDRŽNOSTI MORAVSKOSLEZSKO, 2015, ref. 55.

existovala v podobě s holdingovým fondem. JHF byl vytvořen jako samostatná finanční jednotka EIB, která vykonávala funkci správce fondu. Vrcholnou exekutivní pravomoc měla tzv. investiční rada, která dohlížela nad účelnou realizací JHF⁹⁶. V druhé polovině roku 2013 Výbor Regionální rady rozhodl o zrušení JHF. Veškeré kompetence, které do té doby vůči fondům rozvoje měst vykonávala EIB, tak byly 1. 1. 2014 přeneseny na Regionální radu regionu soudržnosti Moravskoslezsko. Evropská investiční banka postoupila Regionální radě kopie všech relevantních dokumentů souvisejících s operačními smlouvami, včetně finančních a monitorovacích dokumentů, které vykonávala EIB. K 1. 1. 2013 pak bylo, v rámci Regionální rady regionu soudržnosti Moravskoslezsko, zřízeno oddělení finančního nástroje JESSICA, jenž se zabývalo správou finančního nástroje JESSICA⁹⁷.

Oddělení finančního nástroje bylo zodpovědné například za tyto aktivity:

- metodika FRM,
- monitorování a kontrola FRM,
- posuzování žádostí FRM,
- správa finančních prostředků.

Schéma 4.3 Implementační struktura finanční iniciativy JESSICA v Regionálním operačním programu NUTS II Moravskoslezsko



Zdroj: Regionální rada regionu soudržnosti Moravskoslezsko[online], 2016a; vlastní zpracování

⁹⁶ REGIONÁLNÍ RADA REGIONU SOUDRŽNOSTI MORAVSKOSLEZSKO. JESSICA. *RR-Moravskoslezsko.cz* [online]. 2016a. [27. 3. 2016]. Dostupné z: <http://www.rr-moravskoslezsko.cz/moznosti-financni-podpory/jessica>.

⁹⁷REGIONÁLNÍ RADA REGIONU SOUDRŽNOSTI MORAVSKOSLEZSKO, 2015, ref. 55.

Rada expertů byla složena ze šesti nezávislých expertů jmenovaných Regionální radou a plnila monitorovací a poradní funkci nad celým procesem realizace. Usnesení Rady expertů nebylo pro Regionální radu závazné, mělo pouze doporučující charakter.

Podporované projekty

Finanční iniciativa byla implementována v rámci prioritní osy 2 Podpora prosperity v regionu, oblasti podpory 2.3 Podpora využívání brownfields, 2.1 Infrastruktura veřejných služeb, 2.2 Rozvoj cestovního ruchu a 2.4 Marketing regionu⁹⁸. Konkrétně byly předmětem zájmu projekty zaměřené na revitalizaci brownfields (demolice, úprava terénu, dokumentace atd.), infrastruktura sociálních služeb (výstavba zdravotnických zařízení, zkvalitňování sociální péče, modernizace přístrojů zdravotnické techniky atd.) a v oblasti cestovního ruchu (ubytovací zařízení, sportovní zařízení, rekreace a lázeňství)⁹⁹. Veškeré projekty musely být součástí IPURM a dosáhnout ekonomického vnitřního výnosového procenta (ERR) alespoň ve výši 5,5 %.

Fondy rozvoje měst

Správu prostředků finanční iniciativy zajišťovaly dva Fondy rozvoje měst, které byly v rukou Českomoravské záruční a rozvojové banky, a.s. a společnosti CONTERA, Urban Development Fund s.r.o. Každý z fondů disponoval částkou 170 mil. Kč, kterou využíval k poskytnutí podpory ve formě dlouhodobých nízkouročených úvěrů na realizaci návratných projektů ve městech Moravskoslezského regionu s minimálně 5 000 obyvateli. Díky velkému zájmu došlo v průběhu realizace k navýšení finančních prostředků o dalších 138 mil. Kč společnosti CONTERA, Urban Development Fund s.r.o. Specifikace jednotlivých fondů zobrazuje Tabulka 4.2.

⁹⁸REGIONÁLNÍ RADA REGIONU SOUDRŽNOSTI MORAVSKOSLEZSKO, 2016, ref. 96.

⁹⁹REGIONÁLNÍ RADA REGIONU SOUDRŽNOSTI MORAVSKOSLEZSKO. *Prováděcí dokument* [online]. 2015b. [27. 3. 2016]. Dostupné z: <http://www.rr-moravskoslezsko.cz/folder/943/>.

Tabulka 4.2 Specifikace podmínek fondů rozvoje měst

	Českomoravská záruční rozvojová banka a.s.	CONTERA, Urban Development Fund s.r.o.
Disponibilní částka	170 mil. Kč	170 mil. Kč
Doba splatnosti	15 let	15 let
Pevná úroková sazba	1,25%	speciální podmínky pro jednotlivé projekty, úroková sazba se pohybovala v rozmezí 0,5- 3,2%
Pohyblivá úroková sazba	0,75%	
Maximální výše úvěru	75 % investičních výdajů	není specifikováno
Maximální limit úvěru na jeden projekt	100 mil. Kč	170 mil. Kč

Zdroj: Regionální rada regionu soudržnosti Moravskoslezsko [online], 2016d; vlastní zpracování

Jak je zřejmé, společnost CONTERA, Urban Development Fund s.r.o. byla určena pro větší investiční projekty než ČSZRB a své podmínky se snažila upravovat jednotlivým projektům na míru¹⁰⁰.

Průběh čerpání

Jak bylo výše zmíněno, žádosti o úvěr v průběhu realizace přijímala ČMZRB a společnost CONTERA Urban Development s.r.o. V rámci ČMRZB byly podány 4 žádosti o úvěr JESSICA. Z těchto žádostí byla podepsána úvěrová smlouva pouze u jednoho záměru, jelikož jeden žadatel od své žádosti odstoupil, jedna žádost byla zamítnuta z důvodu nesouladu s podmínkami programu a jedna žádost byla zamítnuta pro nedostatečnou projektovou připravenost. V průběhu realizace JESSICA proběhla jednání s dalšími 8 žadateli, avšak jednání byla ukončena ještě před podáním žádosti o úvěr. A to především díky nesouladu projektu s podmínkami programu, ztráty zájmu z důvodu komplikovanosti procesu získání úvěru a náročnosti ve srovnání s komerčními úvěry a ve vztahu k velmi nízkým úrokovým sazbám na trhu a změny záměru žadatele. Městu Bohumín, které jako jediné čerpalo úvěr v rámci JESSICA prostřednictvím ČMRZB bylo vyplaceno více než 36 mil. Kč. K 31. 12. 2015 bylo splaceno již 1 403 360 Kč jistiny úvěru a 73 375 Kč na úrocích z úvěru.

Společnost CONTERA, Urban Development s.r.o konzultovala řadu projektových záměrů, avšak konkrétních žádostí o úvěr společnost obdržela pouze u 8 projektů. Ostatní žadatelé na základě konzultací usoudili, že pro ně není finanční nástroj atraktivní, jejich projekty nenaplnňovaly zaměření podporovaných aktivit, nebo jejich projektové žádosti nebyly

¹⁰⁰ REGIONÁLNÍ RADA REGIONU SOUDRŽNOSTI MORAVSKOSLEZSKO. Fondy rozvoje měst. *RR-Moravskoslezsko.cz* [online]. 2016d. [27. 3. 2016]. Dostupné z: <http://www.rr-moravskoslezsko.cz/moznosti-financi-podpory/fondy-rozvoje-mest>.

dostatečně připravené. Z těchto 8 projektů byly nakonec podepsány pouze 4 úvěrové smlouvy a to ve výši 398,1 mil. Kč, avšak projektům byla skutečně vyplacena částka o 8 tis. Kč menší. Celkem 3 z těchto projektů se nacházejí v průmyslové zóně Ostrava-Kunčičky. Zbylé projekty byly vyřazeny pro nedostatečnou připravenost či příliš velké úvěrové riziko pro fond. Zbývající část finanční alokace byla určena na manažerské poplatky fondům rozvoje měst a na odměnu za správu finančních prostředků v první polovině realizace Evropské investiční bance.

V současnosti byla finanční iniciativa JESSICA v Moravskoslezském kraji ukončena, avšak představitelé Moravskoslezského kraje by rádi nástroj JESSICA opět realizovali. Jelikož mají tyto finanční prostředky návratný charakter, ročně se bude kraji vracet přibližně 30 mil. Kč, které by měly být znovu investovány za účelem rozvoje Moravskoslezského kraje. Avšak znovuzavedení nástroje komplikuje zánik Regionálních rad a také podzimní volby do krajských zastupitelstev. Představitelé Moravskoslezského kraje, za pomoci odborných konzultantů a konzultantů ze zahraničí, zvažují možné varianty implementace. Bohužel k 1. 4. 2016 nebylo rozhodnuto, jakou cestou se bude finanční nástroj ubírat¹⁰¹.

4.2.3 Příklady projektů realizovaných pomocí finanční iniciativy JESSICA

JESSICA v Moravskoslezském kraji měla nepochybně pozitivní vliv na zvýšení atraktivity podnikatelského prostředí. A to zejména díky velkým investičním projektům jako jsou stavební úpravy Národního domu Bohumín, Ostrava Business park I a II etapa, Administrativní a výrobní centrum ANTRACIT a R&D CENTRE VÝSTAVNÍ.

Stavební úprava Národního domu Bohumín

Rekonstrukce Národního domu v Bohumíně byla pilotním projektem, jenž využil finanční iniciativy JESSICA. Předmětem projektu je rekonstrukce secesního domu z roku 1907, který doposud chátral. Dům byl odkoupen městem, které se snažilo o rekonstrukci pomocí dotace z Evropské unie, avšak projekt se svou žádostí neuspěl. Rekonstrukce byla zahájena v květnu roku 2013 a ukončena byla v červenci minulého roku. Díky finanční iniciativě JESSICA byl Národní dům plně zrekonstruován a nyní slouží jako hotel s restaurací a tanečním sálem¹⁰². Původně byl městu Bohumín přislíben úvěr ve výši 58 mil. Kč. Reálně však město obdrželo pouze 36 mil. Kč a to při úrokové sazbě 2 % a době splácení 10 let. Město Bohumín dle plánu začalo úvěr splácet v říjnu roku 2015, a to pravidelnými splátkami ve výši 886 tis. Kč.

¹⁰¹ KRPELÍKOVÁ, Kateřina. Dotaz JESSICA [online]. 2016. [7. 4. 2016]. E-mailová komunikace.

¹⁰² BALCAROVÁ, Lucie. Začala přestavba Národního domu, archeologové objevili středověkou studnu. *Město-Bohumín.cz* [online]. 2013. [27. 3. 2016]. Dostupné z: <https://www.mesto-bohumin.cz/cz/zpravodajstvi/tiskove-zpravy/15502-zacala-prestavba-narodniho-domu-archeologove-objevili-stredovekou-studnu.html>.

Předpokládané datum splacení úvěru je 31. 10. 2025¹⁰³. Rekonstrukci Národního domu Bohumín ilustruje Obrázek 4.3.

Obrázek 4.3 Rekonstrukce Národního domu Bohumín



Zdroj: Regionální rada regionu soudržnosti Moravskoslezsko, 2015; str. 4

Ostrava Business park (I. etapa)

V Ostravě-Kunčičkách vznikla největší podnikatelská zóna v Ostravě, která vznikla obnovou a dalším využitím brownfieldu. Díky finanční iniciativě JESSICA bylo vytvořeno 7 moderních výrobních, logistických, skladovacích a velkoobchodních hal¹⁰⁴. Projekt byl rozdělen na dva samostatné projekty, realizované za pomoci finanční iniciativy JESSICA. V rámci první etapy, která byla zahájena v září roku 2013 a ukončena v červenci 2015, byl poskytnut úvěr v celkové výši 166 mil. Kč při úrokové sazbě 0,5 % a době splacení 14 let. Úvěr začal být splácen v říjnu minulého roku a k 30. 10. 2015 bylo splaceno 860 tis. Kč¹⁰⁵. Výstavbu první etapy Business parku ilustruje Obrázek 4.4.

¹⁰³ REGIONÁLNÍ RADA REGIONU SOUDRŽNOSTI MORAVSKOSLEZSKO, 2015; vlastní zpracování do textu.

¹⁰⁴ REGIONÁLNÍ RADA REGIONU SOUDRŽNOSTI MORAVSKOSLEZSKO. Vznikající podnikatelská zóna Business Park Ostrava může zaměstnat až 1500 lidí, první hala je v provozu. *RR-Moravskoslezsko.cz* [online]. 2016c. [27. 3. 2016]. Dostupné z: <http://www.rr-moravskoslezsko.cz/tiskove-centrum/podnikatelska-zona-business-park-ostava>.

¹⁰⁵ REGIONÁLNÍ RADA REGIONU SOUDRŽNOSTI MORAVSKOSLEZSKO, 2016c, ref.103.

Obrázek 4.4 Ostrava Business park (I. etapa)



Zdroj: Regionální rada regionu soudržnosti Moravskoslezsko, 2015; str. 7

4.3 Využití zvláštního nástroje podpory JESSICA v programovém období 2014–2020

Specifickým rysem programového období 2014–2020 je větší zapojení specifických nástrojů, jenž se, stejně jako nevratné finanční granty, snaží stimulovat hospodářský a sociální rozvoj členských států Evropské unie. Jedním z těchto nástrojů je JESSICA, která byla v předchozím programovacím období více či méně úspěšně implementována. V současném programovém období se řídicí orgány snaží vyvarovat chyb, které se projevily v minulém programovém období a implementovat nástroj JESSICA efektivnějším způsobem. Avšak zpoždění podepsání Dohody o partnerství, změny operačních programů a upřednostňování zájmů ze strany politických aktérů způsobilo, že stále není jasné, jak a zdali bude JESSICA implementována. V rámci programového dokumentu se s tímto nástrojem počítá pouze v Integrovaném regionálním operačním programu, kde by měla být JESSICA využita k snížení energetické náročnosti budov.

4.3.1 Využití zvláštního nástroje podpory JESSICA v Integrovaném regionálním operačním programu

Integrovaný regionální operační program (IROP) navazuje na operační programy minulého programovacího období podporující konkurenceschopnost regionů, měst a obcí a urychlující jejich rozvoj. Program byl vytvořen na základě 7 regionálních operačních programů a částečně na Integrovaném operačním programu, avšak podmínky a rozsah podpory nejsou vždy shodné

s minulým programovacím obdobím. Sloučení regionálních operačních programů do jednoho integrovaného má vést ke zlepšení administrativní situace a přehlednosti, která je důležitá pro potencionální žadatele. Hlavním cílem IROP je podpora regionální konkurenceschopnosti, vyváženého rozvoje území České Republiky a zlepšení kvality života obyvatel. Program je rozdělen do čtyř hlavních oblastí: dopravní infrastruktura a obslužnost, sociální problematika, zdravotnictví, vzdělávání, kultura, e-government, energetické úspory v oblasti bydlení, územní dokumentace obcí atd. Operační program má k dispozici 4,64 mld. Kč a je realizován prostřednictvím 4 hlavních prioritních os (PO) a jedné doplňkové:

- PO 1: Konkurenceschopné, dostupné a bezpečné regiony,
- PO 2: Zkvalitnění veřejných služeb a podmínek života pro obyvatele regionů,
- PO 3: Dobrá správa území a zefektivnění institucí,
- PO 4: Komunitně vedený místní rozvoj,
- PO 5: Technická pomoc.

Prioritní osa 2: Zkvalitnění veřejných služeb a podmínek života pro obyvatele regionu

Zavedení zvláštního nástroje je zvažováno pouze v rámci PO 2 a PO 4, ale to pouze za předpokladu, že bude zavedena v jednom z níže uvedených specifických cílů. Prioritní osa 2 je zaměřena na zkvalitnění veřejných služeb a podmínek pro obyvatele regionů. Tato PO je realizována prostřednictvím opatření rozdělených do 5-ti investičních priorit (IP). Zavedení zvláštního nástroje podpory je předpokládáno v rámci Investiční priority 4c prioritní osy 2: Podpora energetické účinnosti, inteligentních systémů hospodaření s energií a využívání energie obnovitelných zdrojů ve veřejných infrastrukturách, mimo jiné ve veřejných budovách a v oblasti bydlení. Specifickým cílem této investiční priority je snížení energetické náročnosti bytových domů. Podporovanými aktivitami v rámci této IP je snižování spotřeby energie zlepšením tepelných vlastností budov, zařízení pro vytápění nebo přípravu teplé vody a přechod na šetrné, ekologické zdroje. Příjemcem podpory mohou být vlastníci bytových domů a společenství vlastníků bytových jednotek.

Podpora formou zvláštního nástroje podpory je plánována v podobě a území identifikovaném v závěrech ex- ante evaluace finančního nástroje. Avšak dle velké podobnosti investiční priority s projektem JESSICA v Integrovaném operačním programu může být předpokládáno, že finanční nástroj bude určen především pro aktivity vedoucí ke snižování spotřeby energie zlepšením tepelných vlastností budov.

I přesto, že je již možné čerpat finanční prostředky IROP formou poskytnutí podpory (dotace), k 7. 4. 2016 nebylo rozhodnuto o konkrétním řešení finančního nástroje v rámci výše uvedeného opatření¹⁰⁶. Avšak na základě dostupných informací může být souzeno, že nastavení bude velmi podobné, jak tomu bylo v rámci Integrovaného operačního programu. Je tedy velmi pravděpodobné, že pro realizaci bude využito jedné z implementačních struktur identifikovaných na základě zkušeností s iniciativou JESSICA v Integrovaném operačním programu, které jsou popsány výše. Otázkou však zůstává, zdali bude JESSICA určena opět pouze pro území s IPRM případně IPURM. V současné době však IPRM ani IPURM neexistují a nejsou žádné informace o jejich vytváření. Bylo by tedy značně neefektivní začít tyto plány vytvářet v půlce programového období. Je možné usuzovat, že by bylo možné zapojit Integrované územní investice či Integrované plány rozvoje měst, které by mohly být částečně upraveny po vzoru jejich předchůdců. V úvahu připadá také zapojení Strategií měst, ale vzhledem k tomu, že například Ostrava tento plán teprve bude vytvářet, jako smysluplnější variantu je považováno zapojení integrovaných nástrojů.

Prioritní osa 4: Komunitně vedený místní rozvoj

Prioritní osa 4 je zaměřena na zlepšení kvality života a využití potenciálu na venkově. CLLD umožňuje zapojení občanů na místní úrovni při řešení sociálních a ekonomických problémů identifikovaných v Dohodě o partnerství jako územní rozdíly mezi venkovem a městem. Zapojení finančních nástrojů je předpokládáno v rámci Investiční priority 9d prioritní osy 4: Provádění investic v rámci komunitně vedených strategií místního rozvoje. Konkrétně je plánováno využití jako součást Specifického cíle 4.1: Posílení komunitně vedeného rozvoje za účelem zvýšení kvality života ve venkovských oblastech a aktivizace místního potenciálu. Specifický cíl je koncipován takovým způsobem, aby podporované aktivity přispívaly ke snížení nezaměstnanosti, lepšímu využití ekonomického potenciálu venkova, ke zlepšení situace osob sociálně vyloučených či ohrožených sociálním vyloučením, k ochraně kulturního dědictví, k rozvoji místních služeb a dopravní obslužnosti. Prioritní osa podporuje aktivity z prioritních os 1,2,3 a jejich vybraných specifických cílů.

¹⁰⁶ KROB, Miroslav. Dotaz JESSICA [online]. 2016. [7. 4. 2016]. E-mailová komunikace.

Konkrétně se jedná o tyto specifické cíle (SC):

- SC 1.2 Zvýšení podílu udržitelných forem dopravy,
- SC 1.3 Zvýšení připravenosti k řešení a řízení rizik a katastrof,
- SC 2.1 Zvýšení kvality a dostupnosti služeb vedoucí k sociální inkluzi,
- SC 2.2 Vznik nových a rozvoj existujících podnikatelských aktivit v oblasti sociálního podnikání,
- SC 2.3 Rozvoj infrastruktury pro poskytování zdravotních služeb a péče o zdraví,
- SC 2.4 Zvýšení kvality a dostupnosti infrastruktury pro vzdělávání a celoživotní učení,
- SC 3.1 Zefektivnění prezentace, posílení ochrany a rozvoje kulturního dědictví,
- SC 3.3 Podpora pořizování a uplatňování dokumentů územního rozvoje.

Finanční nástroje v rámci této prioritní osy a příslušného specifického cíle jsou plánovány pouze za předpokladu, že bude finanční nástroj zaveden v jedné z výše uvedených prioritních os a příslušnému specifickému cíli. Na základě charakteru JESSICA má, potenciál pro využití SC 1.2, v rámci něhož jsou podporovány výstavby, rekonstrukce a modernizace silnic, SC 2.1, kde je umožněno podporovat výstavbu a rekonstrukci sociálního bydlení, SC 2.4, kde je možné mimo jiné realizovat výstavbu či rekonstrukci školy a také v rámci specifického cíle 3.1, v rámci něhož je možná revitalizace kulturních památek. Avšak i přesto, že by JESSICA mohla být součástí i těchto prioritních os a jejich vybraných specifických cílů, prozatím se do budoucna nepočítá se zavedením v těchto oblastech¹⁰⁷.

4.3.2 Zvláštní nástroj podpory v ostatních operačních programech

Zavedení zvláštního nástroje podpory JESSICA se zatím v rámci jiných operačních programů nezvažuje. Na základě dostupných informací má největší potenciál pro zavedení zvláštního nástroje podpory JESSICA vykazuje operační program Doprava a Životní prostředí. Oba tyto operační programy budou využity pro financování městských projektů, které byli součástí integrovaných plánů rozvoje měst a v současné době jsou součástí integrovaných plánů rozvoje území. Lze soudit, že v rámci OP Doprava by JESSICA mohla být využita pro financování menších rekonstrukcí, či výstavby silnic ve městech. OP Životní prostředí disponuje, větším potenciálem pro zavedení JESSICA a to z toho důvodu, že ekologické aspekty jsou součástí strategických plánů rozvoje převážné části měst České republiky. Konkrétně by JESSICA mohla přispět v rámci PO 2 Zlepšování kvality ovzduší v lidských sídlech, nebo v rámci PO 5

¹⁰⁷ MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. *Integrovaný regionální operační program pro období 2014-2020* [online]. 2015c. [7. 4. 2016]. Dostupné z: http://www.strukturalni-fondy.cz/getmedia/207ddc91-a4de-42ff-9d98-27cdf9ef4c5a/PD-IROP-20150604-schvalen-EK_2.pdf?ext=.pdf.

Energetické úspory, avšak v téhle prioritní ose by mohlo dojít k překryvu s JESSICA v IROP. Bohužel tyto operační programy mají k dispozici své specifické finanční nástroje, z nichž se některé již osvědčily v programovacím období 2007–2013 a které jsou konkrétně navrženy pro jednotlivé prioritní osy. Zavedení zvláštního nástroje podpory JESSICA v rámci těchto dvou OP je tak velmi nepravděpodobné. Nabízí se také možnost zapojení JESSICA v rámci programů přeshraniční spolupráce. Bohužel je JESSICA určena pouze pro městský rozvoj, nikoliv pro rozvoj regionu, jak by tomu bylo v případě euroregionu, a zavedení tohoto zvláštního nástroje v rámci přeshraniční spolupráce se jeví jako nemožné.

4.3.3 Praktické odlišnosti projektového záměru financovaného prostřednictvím zvláštního nástroje podpory JESSICA od ostatních projektových záměrů spolufinancovaných z fondů EU

I přesto, že úvěrové financování prostřednictvím zvláštního nástroje podpory JESSICA je díky nízké úrokové sazbě velmi lákavé, řadu potencionálních žadatelů odradí často složitý a zdoluhavý proces přípravy, realizace a celkové administrace žádosti o podporu. Největším a nejdůležitějším rozdílem je, že projekty musely být součástí IPURM, nebo v případě IOP musely být realizovány na území, jenž má kvalitně zpracovanou IPRM. Součástí každé projektové žádosti tak muselo být potvrzení či kopie samotného IPURM. V případě, že projekt nebyl přímo součástí IPURM, nebo nebyl relevantní z hlediska definovaných cílů, byl automaticky považován za nevyhovující. V současném programovém období návaznost na integrované plány doposud není specifikována. Dalším specifikem je, že v rámci JESSICA mohla být podpora až ve výši 90 % způsobilých výdajů, což forma nenávratných grantů neumožňovala. Dotace zakládala maximální výši podpory na základě typu regionu, avšak maximální výše podpory, stejně jako v předchozím programovacím období dosahuje 85 %. Finanční granty jsou určeny pro jednorázové využití, avšak peněžní prostředky JESSICA mají revolvingový charakter a finanční prostředky splacené žadatelem tak budou opětovně využity pro financování projektů urbánního rozvoje. JESSICA se snaží zapojit do realizace větší množství partnerů, než tomu je v případě dotace a posiluje tak významnou mírou princip partnerství. Přehled největších odlišností zobrazuje Tabulka 4. 3.

Tabulka 4.3 Odlišnosti projektového záměru financovaného prostřednictvím JESSICA a dotace v rámci operačních programů spolufinancovaných z fondů EU

	JESSICA	Dotace
Forma podpory	Vlastní kapitál, úvěr, záruka	Finanční dotace
Specifikace podpory I	Návratné finanční prostředky s dobou splatnosti až 30 let	Nenávratná forma finančních prostředků
Specifikace podpory II	Projekty musely být součástí IPURM či IPRM	Projekty mohou být realizovány kdekoliv, kde to specifikuje výzva
Výše podpory	Možnost financování až do 90 % způsobilých výdajů	Výše dotace na základě kategorie regionů, avšak maximální míra podpory 85 %
Využití finančních prostředků	Opakované využívání finančních prostředků pro urbánní rozvoj	Jednorázové využití finančních prostředků pro urbánní rozvoj
Uplatnění principu partnerství	Větší množství zapojení partnerů	Minimální, či nulové zapojení partnerů
Administrativní proces	Velmi složitá administrace, velké množství institucí podílejících se na schválení	Zjednodušený administrativní proces

Zdroj: Vlastní tvorba, 2016

Největší odlišnost je možné identifikovat v rámci složitého administrativního procesu, kdy projektový návrh musel projít přes řadu institucí. Například v rámci ROP MS musela být žádost podána Fondu rozvoji měst, který postoupil dále Regionální radě Moravskoslezsko projektový souhrn, jehož součástí byl mimo jiné také doklad o souvislosti s IPRUM. Po vyhodnocení Řídící orgán pak předal zpět FRM, který na základě těchto podkladů rozhodl o přidělení finančního úvěru. Tento složitý administrativní proces, v porovnání s dotací, tak odrazoval mnoho potenciálních žadatelů a díky tomu tak nebyl plně využit potenciál, jenž JESSICA nabízela.

5 Závěr

V programovém období 2014–2020 je integrovaný přístup považován za klíčový a roztržštěná sídelní struktura České republiky je vhodná pro uplatňování tohoto relativně nového pojetí. Evropská unie považuje za klíčové, v rámci samotné aplikace integrovaného přístupu na regionální úrovni, vytvoření programových strategií zaměřených na konkrétní potřeby regionu. Pro tyto účely tak definovala dva flexibilní nástroje, které členské státy Evropské unie mohou či nemusí využít pro rozvoj definovaných oblastí. Konkrétně se jedná o Integrovanou územní investici a Komunitně vedený místní rozvoj. Česká republika se rozhodla využít obou nástrojů a k nim vytvořila třetí nástroj tzv. Integrované plány rozvoje území, které jsou definovány výlučně pro Českou republiku. Tyto specifické nástroje vycházejí z Integrovaného plánu rozvoje měst a metody LEADER, jež byly využívány v programovacím období 2007–2013. Tyto integrované strategie patří k nejvýznamnějším koordinačním mechanismům, avšak jejich realizace vážne. Realizace těchto nástrojů měla nastat na počátku programového období 2014–2020, avšak první výzvy v rámci Integrované územní investice, která je v České republice definována pro 6 metropolitních oblastí, byly vyhlášeny v první čtvrtině roku 2016, tedy s více než dvouletým zpožděním. Toto zpoždění bylo zapříčiněno především neúspěšným vyjednáváním Dohody o partnerství a s tím souvisejícím zpožděním celého programového období.

Možnost podpory měst nabízí také finanční iniciativa JESSICA, která je soustředěna na rozvoj měst v Evropské unii. Jedná se o nástroj poměrně nový a je založen na bázi poskytování zvýhodněných půjček, záruk či vlastního kapitálu, které mohou či nemusí generovat příjmy. Cílem je podpora spolupráce veřejného a soukromého sektoru a zajištění životaschopných investic, které přispějí k městskému rozvoji.

Ačkoliv byla finanční iniciativa JESSICA zřízena v mnoha státech Evropské unie, v České republice byly první Fondy rozvoje měst zřízeny až ke konci programovacího období 2007–2013 a to pouze v rámci ROP MS a SFRB. Může být konstatováno, že realizace JESSICA v ROP MS a v Integrovaném operačním programu byla více méně úspěšná. Veškeré cíle projektu JESSICA v Integrovaném operačním programu byly naplněny a z ROP MS bylo úspěšně podpořeno 5 projektů. Toto relativně malé číslo bylo způsobeno především vysokou administrativní zátěží a přísnými podmínkami zaměření projektu, což odrazuje potencionální žadatele. Snahy o zavedení byly zaznamenány také ze strany hl. města Prahy, avšak z důvodu neúspěchu při výběru správce Fondu rozvoje měst, nebyla JESSICA realizována a do budoucna

se ani neplánuje. Nízký zájem o finanční iniciativu JESSICA byl s největší pravděpodobností způsoben špatnou propagací na úrovni státu, měst, ale také v soukromém sektoru. Za hlavní důvod může být považována oblíbená dotační podpora ze strukturálních fondů Evropské unie, která je pro žadatele výhodná a tudíž řídicí orgány nejevily a nejeví zájem o jiný méně oblíbený způsob využití finančních prostředků z Evropské unie. Pozdní fungování JESSICA bylo také ovlivněno zdlouhavými zadávacími řízeními na správce fondů rozvoje měst, v případě kdy nebylo využito dohledu EIB. Nejasné je fungování tohoto nástroje v současném programovém období. Jeho zavedení je plánováno pouze v IROP a to v rámci podpory snížení energetické náročnosti. Zaměření je velmi podobné, jako v rámci projektu JESSICA v IOP, a je tedy velmi pravděpodobné, že celá realizace bude vycházet z tohoto projektu. Specifikem bylo, že veškeré projekty musely být součástí IPURM, či v případě IOP realizované na území s IPRM, a je teda otázkou, zdali funkci těchto plánů budou zastávat Integrované územní investice, nebo jiné integrované plány. Tato klíčová podmínka nebyla doposud specifikována, což ještě více stěžuje samotnou implementaci nástroje podpory JESSICA v České republice. I přesto, že záměrem Evropské unie, a také České republiky, bylo zvýšit využití těchto zvláštních nástrojů, příslušné orgány se nepoučily z chyb minulého období a neučinily potřebné opatření ve formě propagace, či zvýšení informovanosti měst a je tak možné, že bude JESSICA využita stejně, nebo dokonce méně než tomu bylo v předchozím programovacím období.

Cílem diplomové práce bylo uceleně představit různé nástroje podpory rozvoje měst v České republice ve dvou po sobě jdoucích obdobích 2007–2013 a 2014–2020 se zaměřením na zvláštní nástroj podpory JESSICA, jenž má možnost Česká republika využít v současně probíhajícím programovém období 2014–2020. Z hlediska zaměření práce je možné konstatovat, že cíl práce byl naplněn. Hypotézu, že Evropská unie, ale také Česká republika, klade důraz na význam městských oblastí a problémy, jimž musí tyto oblasti čelit, se snaží řešit prostřednictvím integrovaných nástrojů nebo pomocí zapojení zvláštního nástroje JESSICA, což napomáhá jejich dalšímu rozvoji, můžeme v obecné rovině přijmout.

Zapojení iniciativy JESSICA v minulém programovacím období bylo minimální a otázkou zůstává, co se splacenými finančními prostředky, jenž měly být reinvestovány do nových projektů městského rozvoje. Je možné, že finanční prostředky proudící do SFRB budou využity k financování nástroje JESSICA v IROP, avšak toto tvrzení je pouhá spekulace. V rámci Moravskoslezského kraje se zvažují i jiné možnosti podpory než jsou úvěry, avšak primárním cílem je udržení finančních prostředků v Moravskoslezském kraji. Celou situaci komplikují institucionální změny řídicích orgánů operačních programů, samotné změny operačních

programů a také podzimní volby do krajských zastupitelstev. Programové období 2014–2020 se ještě nepřehouplo do své poloviny, ale je zřejmé, že potenciál, jenž zvláštní nástroj podpory JESSICA nabízí, nebude plně využit stejně, jako tomu bylo v programovacím období 2007–2013.

Seznam použité literatury

Knížní zdroje

1. ADAMS, N., J. ALDEN a N. HARRISON. *Regional Development and Spatial Planning in Enlarged European Union*. London: Ahgated Publishing Limited, 2006. 283 s. ISBN 978-0-7546-4714-0.
2. ADAMS, N., G. COTTELA a R. NUNES. *Territorial Development, Cohesion and Spatial Planning*. Routledge. London: Routledge , 2013. 457 s. ISBN 978-0-415-71012- 1.
3. BAUN, Michael a MAREK, Dan. *Cohesion policy in the European union*. London: Palgrave, 2014. 257 s. ISBN 978-0-230-30313-3.
4. BLAŽEK, Jiří, UHLÍŘ, David. *Teorie regionálního rozvoje*. 2. vyd. Praha: Karolinum, 2011. 342 s. ISBN 978-80-246-1974-3.
5. MAREK, Dan a Tomáš KANTOR. *Příprava a řízení projektů strukturálních fondů Evropské unie*. 2. vyd. Brno: Barrister & Principal, 2009. 215 s. ISBN 978-80-87029-13-8.
6. WOKOUN, R., J. MALINOVSKÝ, M. DAMBORSKÝ, J. BLAŽEK a kolektiv. *Regionální rozvoj východiska regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie a programování*. Praha: Linde, 2008. 475 s. ISBN 978-80-7201-699-0.

Elektronické publikace

7. EVROPSKÁ INVESTIČNÍ BANKA. *Implementation of the JESSICA financial instrument in Moravia-Silesia region* [online]. 2009. [5. 3. 2016]. Dostupné z: http://www.eib.org/attachments/documents/cz_jessica_final_report_cz.pdf.
8. EVROPSKÁ INVESTIČNÍ BANKA. *JESSICA Nový způsob využívání finančních zdrojů EU na podporu udržitelných investic a růstu v městských oblastech* [online] 2008. [5. 3. 2016]. Dostupné z: <http://www.eib.org/infocentre/publications/all/jessica.htm?lang=-cs>.
9. EVROPSKÁ KOMISE. *Draft Guidance for Desk Officers. Integrated Territorial Investment* [online]. 2014d. [19. 2. 2016] Dostupné z: http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/informat/2014/guidance_iti.pdf.
10. EVROPSKÁ KOMISE. *Guidance Note on Financial Engineering Instruments Under Article 44 of Council Regulation* [online]. 2000. [27. 8. 2015] Dostupné z:

- http://ec.europa.eu/regional_policy/archive/funds/2007/jjj/doc/pdf/cocof_guidance_note3_en.pdf.
11. EVROPSKÁ KOMISE. *Kompendium Evropské unie o systémech, politikách a zásadách územního plánování* [online]. 2000. [27. 8. 2015]. Dostupné z: <http://www.uur.cz/images/publikace/infomat/PDF/Kompendium.pdf>.
 12. EVROPSKÁ KOMISE. *Komunitně vedený místní rozvoj* [online]. 2014c. [19. 2. 2016]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/informat/2014/community_cs.pdf.
 13. EVROPSKÁ KOMISE. *Investice pro růst a zaměstnanost, Podpora rozvoje a řádné správy věcí veřejných v regionech a městech EU* [online]. 2014a. [11. 8. 2015]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/official/reports/cohesion6/6cr_cs.pdf.
 14. EVROPSKÁ KOMISE. *Politika soudržnosti 2014-2020, Investice do evropských regionů* [online]. 2011a. [7. 7. 2015]. Dostupné z: <http://www.rr-strednimorava.cz/file/2893>.
 15. EVROPSKÁ KOMISE. *Politika soudržnosti 2014-2020- Investice do růstu a zaměstnanosti*. Lucemburk: Úřad pro evropské publikace. 2011b. ISBN 978-92-79-21486-8.
 16. EVROPSKÁ KOMISE. *Panorama- Regionální politika integrovaný přístup* [online]. 2010. [9. 7. 2015]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/panorama/pdf/mag34/mag34_cs.pdf.
 17. EVROPSKÁ KOMISE. *Přístup LEADER* [online]. 2006. [19. 2. 2016] Dostupné z: <http://docplayer.cz/408127-Fact-sheet-pristup-leader-zakladni-prirucka-evropska-komise.html>.
 18. EVROPSKÁ KOMISE. *Scenarios for Integrated Territorial Investment* [online]. 2015. [19. 2. 2016]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/official/reports/pdf/iti_en.pdf.
 19. EVROPSKÁ KOMISE. *Úvod do politiky soudržnosti EU 2014-2020* [online]. 2014b. [7. 7. 2015]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/informat/basic/basic_2014_cs.pdf.

20. HLAVNÍ MĚSTO PRAHA. *Operační program Praha- Konkurenceschopnost* [online]. 2014. [26. 3. 2016]. Dostupné z: http://www.prahafondy.eu/userfiles/File/OPPK-Dokumenty/Operani_program/verze_6_OPPK_prosinec_2014.pdf.
21. CHMELÁŘ, Roman. *Integrované nástroje- současný stav a vývoj* [online]. 2014. [9. 7. 2015]. Dostupné z: http://www.regionalnirozvoj.cz/tl_files/soubory/Vyuka/RRPX-4.pdf.
22. JEŘÁBEK, Jan. *Iniciativa JESSICA- Společná Evropská podpora udržitelných investic do městských oblastí* [online]. 2008. [5. 3. 2016]. Dostupné z: http://www.uur.cz/images/5-publikacni-cinnost-a-knihovna/casopis/2008/2008-05/01_iniciativa.pdf.
23. MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. *Analýza připravenosti měst a možností jejich zapojení do implementace nástroje finančního inženýrství JESSICA v ČR* [online]. 2012. [5. 3. 2016]. Dostupné z: http://www.strukturalni-fondy.cz/getmedia/fea15fae-aed4-4ff7-9cd8-a87d27e32bf4/JESSICA_ZPRAVA_CJ_fea15fae-aed4-4ff7-9cd8-a87d27e32bf4.pdf?ext=.pdf.
24. MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. *Dohoda o partnerství 2014-2020* [online]. 2014a. [9. 7. 2015]. Dostupné z: http://www.strukturalni-fondy.cz/getmedia/6231de90-b818-4bf7-9d07-232e41da9567/Dohoda-o-partnerstvi_schvalena-EK-26-8-2014.pdf?ext=.pdf.
25. MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. *Evaluační nástroje JESSICA s ohledem na využitelnost v programovém období 2014-2020* [online] 2014j. [26. 3. 2016]. Dostupné z: <http://www.strukturalni-fondy.cz/getmedia/cf2a61f7-d41a-484c-8647-989d4ecd618a/Evaluace-realizace-FN-JESSICA-s-ohledem-na-vyuzitelnost-pro-programove-obdobi-2014-%E2%80%932020.pdf?ext=.pdf>.
26. MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. *Dohoda o partnerství 2014 + Priority ČR a jejich prosazování* [online]. 2014b. [9. 7. 2015]. Dostupné z: http://ces.vse.cz/wp-content/danek_Evropsk%C3%BD-den-V%C5%A0E_26_03_141.pdf.
27. MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. *Integrovaný regionální operační program pro období 2014-2020* [online]. 2015c. [7. 4. 2016]. Dostupné z: http://www.strukturalni-fondy.cz/getmedia/207ddc91-a4de-42ff-9d98-27cdf9ef4c5a/PD-IROP-20150604-schvalen-EK_2.pdf?ext=.pdf.
28. MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. *Integrovaný operační program pro rok 2007-2013* [online] 2014i. [26. 3. 2016]. Dostupné z: http://www.strukturalni-fondy.cz/getmedia/207ddc91-a4de-42ff-9d98-27cdf9ef4c5a/PD-IROP-20150604-schvalen-EK_2.pdf?ext=.pdf.

fondy.cz/getmedia/5e71a6c2-8599-4ba7-84b6-c5160be2dff1/Programovy-dokument-IOP_14112014.pdf?ext=.pdf.

29. MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. *Manuál pro integrované územní investice: ITI* [online]. 2014g. [19. 2. 2016] Dostupné z <http://www.smocr.cz/data/fileBank/f9454283-3c85-4997-858f-20ff3f735c3f.pdf>.
30. MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. *Manuál pro integrované nástroje: integrované plány rozvoje území* [online]. 2014e. [9. 7. 2015]. Dostupné z: <http://docplayer.cz/6628276-Manual-pro-integrované-nástroje-integrované-plány-rozvoje-území.html>.
31. MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. *Metodické doporučení pro implementaci finančních nástrojů v programovém období 2014-2020* [online]. 2014h. [5. 3. 2016]. Dostupné z http://www.strukturalni-fondy.cz/getmedia/da9a4122-2634-40fe-8a75-2c62c2c872e0/02_P2_MD_implementace_FN_cistopis_final_k_vydani.pdf?ext=.pdf.
32. MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. *Metodický pokyn pro využití integrovaných přístupů v programech ESIF 2014-2020* [online]. 2013a. [9. 7. 2015]. Dostupné z: [www.jihovychod.cz/.../integrované_přístupy_verze_duben%20\(1\).doc](http://www.jihovychod.cz/.../integrované_přístupy_verze_duben%20(1).doc).
33. MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. *Metodický pokyn pro využití integrovaných nástrojů v programovém období 2014-2020* [online]. 2014c. [9. 7. 2015]. Dostupné z: http://nsmascr.cz/content/uploads/2014/05/N%C3%81VRH-MPIN_-150520141.pdf.
34. MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. *Národní dokument k územní dimenzi* [online]. 2014d. [24. 8. 2015]. Dostupné z: http://www.mmr.cz/getmedia/8e814204-7966-48dd-ad89-cadeba792e5e/NDUD_verze-srpen-2014.pdf.
35. MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. *Podklad pro přípravu Dohody o partnerství pro programové období 2014-2020- vymezení programů a další postup při přípravě České republiky pro efektivní čerpání fondů Společného strategického rámce* [online]. 2012. [9. 7. 2015]. Dostupné z: <http://www.strukturalni-fondy.cz/getmedia/4b246b81-e528-4374-8043-dd795e291ff2/Podklad-pro-Dohodu-o-partnerství.pdf>.
36. MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. *Srovnávací studie Slovenska, Polska, Nizozemska a České republiky v oblasti integrovaných územních investic* [online]. 2014f. [19. 2. 2016]. Dostupné z <http://www.smocr.cz/data/fileBank/9cf3f2b1-dbef-46b2-9e9b-dae296a22572.pdf>.

37. MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. *Strategie regionálního rozvoje 2014-2020* [online]. 2013b. [9. 7. 2015]. Dostupné z: <http://www.mmr.cz/getmedia/08e2e8d8-4c18-4e15-a7e2-0fa481336016/SRR-2014-2020.pdf?ext=.pdf>.
38. MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ. *Nezaměstnanost v Moravskoslezském kraji k 29. 2. 2016* [online] 2016. [27. 3. 2016]. Dostupné z: https://portal.mpsv.cz/upcr/kp/msk/statistiky/tab_kraj_int_0216.pdf.
39. MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ. *Bilance metody leader za minulé období* [online] 2014. [19. 2. 2016]. Dostupné z: http://www.vlada.cz/assets/ppov/rnno/aktuality/prezentace_krumpholcova_I.pdf.
40. NSMAS. *Česká Republika je v používání metody LEADER vzorem pro země střední a východní Evropy* [online]. 2012. [19. 2. 2016] Dostupné z: http://www.ekoregion-uhlava.cz/sites/default/files/Leader/leader_asociace.pdf.
41. NSMAS. *Manuál tvorby Strategie komunitně vedeného místního rozvoje pro programové období 2014-2020* [online]. 2014. [19. 2. 2016]. Dostupné z: http://nsmas.cz/content/uploads/2015/07/SCLLD-10112014_mmr.pdf.
42. ODBOR EVROPSKÝCH FONDŮ. *Investiční strategie* [online]. 2013. [26. 3. 2016]. Dostupné z: http://www.prahafondy.eu/userfiles/File/JESSICA/Investicni_strategie_OPPK_verze_k_2.7.2013.pdf.
43. POLEDNÍKOVÁ, Eva a Petra LELKOVÁ. *Perspektivy budoucí politiky soudržnosti EU v podmínkách Visegradské skupiny* [online] 2013. [9. 7. 2015]. Dostupné z: www.vse.cz/polek/download.php?jnl=se&pdf=78.pdf.
44. PWC. *Studie implementace finančního nástroje JESSICA/JEREMIE v regionu Praha* [online]. 2011. [26. 3. 2016]. Dostupné z: http://www.prahafondy.eu/userfiles/File/OPPK-Dokumenty/Evaluace_publicity/Studie_implementace_financniho_nastroje_JessicaJeremie_v_regionu_Praha.pdf.
45. REGIONÁLNÍ RADA REGIONU SOUDRŽNOSTI MORAVSKOSLEZSKO. *Manuál JESSICA* [online]. 2015c. [5. 3. 2016]. Dostupné z: http://www.rr-moravskoslezsko.cz/file/4303_1_1/.
46. REGIONÁLNÍ RADA REGIONU SOUDRŽNOSTI MORAVSKOSLEZSKO. *Prováděcí dokument* [online]. 2015b. [27. 3. 2016]. Dostupné z: <http://www.rr-moravskoslezsko.cz/folder/943/>.

47. REGIONÁLNÍ RADA REGIONU SOUDRŽNOSTI MORAVSKOSLEZSKO. ITI Ostravské aglomerace [online]. 2015d. [5. 3. 2016]. Dostupné z: http://www.mmr.cz/getmedia/8e9e969f-23c1-4a60-be44-c56a855bd8a2/ITI-Ostravsko-srpen-2014_.pdf.
48. STÁTNÍ FOND ROZVOJE BYDLENÍ. *Působnost SFRB do roku 2020* [online]. 2012. [7. 4. 2016]. Dostupné z: <http://www.sfrb.cz/o-sfrb/zakladni-dokumenty/pusobnost-sfrb-do-2020/>.
49. ŠKORŇA, David. *Uplatnění integrovaných přístupů v rozvoji území* [online]. 2011. [9. 7. 2015]. Dostupné z: www.vse.cz/polek/download.php?jnl=rst&pdf=36.pdf.
50. TOPOGRAF.s.r.o. Moravskoslezský kraj. *Spravnimapa.topograf.cz* [online] 2016. [27. 3. 2016]. Dostupné z: <http://spravnimapa.topograf.cz/moravskoslezsky-kraj>.
51. UNI CREDIT BANK. *Finanční nástroje a jejich role v období 2014+* [online]. 2014. [5. 3. 2016]. Dostupné z: https://www.unicreditbank.cz/files/download/eu_fondy/ecc_bulletin/Bulletin_ECC_brezen_2014.pdf.
52. ÚSTAV ÚZEMNÍHO ROZVOJE. *Koncepce územního rozvoje České republiky* [online]. 2011. [9. 7. 2015]. Dostupné z: <http://www.uur.cz/images/5-publikacni-cinnost-a-knihovna/internetove-prezentace/principy-a-pravidla-uzemniho-planovani/kapitolaB-2011/B1-20101021.pdf>.
53. WADE, Philip, RINNE, Petri. *Průvodce programem LEADER založených na zkušenostech z Finska, Irska, České Republiky* [online]. 2008. [19. 2. 2016]. Dostupné z: <http://docplayer.cz/3446894-Pruvodce-programem-leader-zalozeny-na-zkusenostech-z-finska-irska-a-ceske-republiky.html>.
54. ZAHRADNÍK, Petr. *Návratné finanční nástroje a jejich role v rámci Kohézní politiky EU* [online]. 2016. [5. 3. 2016]. Dostupné z: http://www.vlada.cz/assets/ppov/ekonomicka-rada/aktualne/NERV_PetrZahradnik_Navratne-financni-nastroje.pdf.

Internetové zdroje

55. BALCAROVÁ, Lucie. Začala přestavba Národního domu, archeologové objevili středověkou studnu. *Město-Bohumín.cz* [online]. 2013. [27. 3. 2016]. Dostupné z: <https://www.mesto-bohumin.cz/cz/zpravodajstvi/tiskove-zpravy/15502-zacala-prestavba-narodniho-domu-archeologove-objevili-stredovekou-studnu.html>.
56. BUSINESSINFO.CZ. Charakteristika Moravskoslezského kraje. *Businessinfo.cz* [online]. 2016. [27. 3. 2016]. Dostupné z:

- <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/charakteristika-moravskoslezskeho-kraje-2171.html>.
57. ČESKÁ TELEVIZE. Češi jsou o krok blíže evropským penězům. *Ceskatelevize.cz* [online]. 2015. [9. 7. 2015]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/ekonomika/308676-cesi-jsou-o-krok-blize-k-evropskym-penezum/>.
58. EUROSOP.CZ, Regionální politika. *Eurosop.cz* [online]. 2015. [7. 7. 2015]. Dostupné z: <https://www.eurosop.cz/8948/sekce/regionalni-politika/>
59. EVROPSKÁ KOMISE. Platný rozpočet 2014-2020 *Ec.europa.eu*. [online]. 2015a. [9. 7. 2015] Dostupné z: http://ec.europa.eu/regional_policy/cs/funding/available-budget/.
60. EVROPSKÁ KOMISE. Zvláštní nástroje podpory *Ec.europa.eu*. [online]. 2015b. [7. 7. 2015]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/regional_policy/cs/funding/special-support-instruments/.
61. EUROPEAN INVESTMENT BANK. Supporting urban development (JESSICA). *Eib.org* [online]. 2015. [5. 3. 2016]. Dostupné z: <http://www.eib.org/products/blending/jessica/index.htm>.
62. MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR. Informace o фондеch. *Strukturalni-fondy.cz* [online]. 2015a. [7. 8. 2015]. Dostupné z: <http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Informace-o-fondech-EU>.
63. MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. Programy pro programové období 2014–2020. *Strukturalni-fondy.cz* [online]. 2015b. [9. 7. 2015]. Dostupné z: <http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/2014-2020/Operacni-programy>.
64. MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. SAPARD. *Evropské strukturální a investiční fondy* [online]. 2016. [1. 4. 2016]. Dostupné z: <http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Programy-2004-2006/Historie-regionalni-politiky-EU-v-Ceske-republice/Predvstupni-nastroje/SAPARD>.
65. REGIONÁLNÍ RADA REGIONU SOUDRŽNOSTI MORAVSKOSLEZSKO. Fondy rozvoje měst. *RR-Moravskoslezsko.cz* [online]. 2016d. [27. 3. 2016]. Dostupné z: <http://www.rr-moravskoslezsko.cz/moznosti-financni-podpory/fondy-rozvoje-mest>.
66. REGIONÁLNÍ RADA REGIONU SOUDRŽNOSTI MORAVSKOSLEZSKO. O Územní soudržnosti. *RR-Moravskoslezsko.cz* [online]. 2015a. [9. 7. 2015]. Dostupné z: <http://www.rr-moravskoslezsko.cz/eu2014/o-uzemni-soudrznosti>.

67. REGIONÁLNÍ RADA REGIONU SOUDRŽNOSTI MORAVSKOSLEZSKO. JESSICA. *RR- Moravskoslezsko.cz* [online]. 2016a. [27. 3. 2016]. Dostupné z: <http://www.rr-moravskoslezsko.cz/moznosti-financi-podpory/jessica>.
68. REGIONÁLNÍ RADA REGIONU SOUDRŽNOSTI MORAVSKOSLEZSKO. Vznikající podnikatelská zóna Business Park Ostrava může zaměstnat až 1500 lidí, první hala je v provozu. *RR-Moravskoslezsko.cz* [online]. 2016c. [27. 3. 2016]. Dostupné z: <http://www.rr-moravskoslezsko.cz/tiskove-centrum/podnikatelska-zona-business-park-ostava>.
69. SOBEK, Michal. Příprava ITI pro Ostravskou aglomeraci sladila zájmy měst a dalších partnerů. *Moderní obec* [online]. 2014. [19. 2. 2015]. Dostupné z: <http://moderniobec.cz/priprava-iti-pro-ostravskou-aglomeraci-sladila-zajmy-mest-a-dalsich-partneru/>.
70. STÁTNÍ FOND ROZVOJE BYDLENÍ. Program JESSICA- sociální. *SFRB.cz* [online]. 2016b. [26. 3. 2016]. Dostupné z <http://www.sfrb.cz/programy/program-jessica/program-jessica-socialni/>.
71. STÁTNÍ FOND ROZVOJE BYDLENÍ. Program JESSICA- Rekonstrukční. *SFRB.cz* [online]. 2014. [26. 3. 2016]. Dostupné z: <http://www.sfrb.cz/programy/program-jessica/program-jessica-rekonstrukcni/>.

Interní zdroje:

72. ANDRLE, Karel. Dotaz JESSICA [online]. 2016. [7. 4. 2016]. E-mailová komunikace.
73. DOLEJŠ, Petr. Dotaz JESSICA [online]. 2016. [7. 4. 2016]. E-mailová komunikace.
74. KROB, Miroslav. Dotaz JESSICA [online]. 2016. [7. 4. 2016]. E-mailová komunikace.
75. KRPELÍKOVÁ, Kateřina. Dotaz JESSICA [online]. 2016. [7. 4. 2016]. E-mailová komunikace.
76. REGIONÁLNÍ RADA MORAVSKOSLEZSKO. *Projekty podpořené prostřednictvím FN JESSICA*, 2015.

Seznam zkratek

CLLD	Community-Led Local Development Komunitně vedený místní rozvoj
CF	Cohesion Fund Kohézní fond, Fond Soudržnosti
ČMZRB	Českomoravská záruční a rozvojová banka
ČR	Czech Republic Česká Republika
EAFRD	European Agricultural fund for Rural Development Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova
EIB	European Investment Bank Evropská investiční banka
EIF	European Investment Fund Evropský investiční fond
ESF	European Social fund Evropský sociální fond
ESIF	European Structural and Investment Funds Evropské strukturální a investiční fondy
EMFF	European Maritime and Fisheries fund Evropský námořní a rybářský fond
ERDF	European Regional Development fund Evropská fond pro regionální rozvoj
ERR	Ekonomické vnitřní výnosové procento
EU	European Union Evropská unie
EUR	Euro

FF	Fond fondu
FN	Finanční nástroj
FRM	Fond rozvoje měst
HF	Holdingový fond
HF SFRM	Holdingový fond správce fondu rozvoje měst
HSS	Hospodářská a sociální soudržnost
IOP	Integrovaný operační program
IP	Investiční priorita
IPRM	Integrovaný plán rozvoje měst
IPRÚ	Integrovaný plán rozvoje území
IPURM	Integrovaný plán udržitelného rozvoje měst
ITI	Integrated Territorial Investment Integrovaná územní investice
IROP	Integrovaný Regionální operační program
JASMINE	Join Action to Support Micro-finance Institutions in Europe Společná akce na podporu mikrofinančních institucí
JASPERS	Joint Assistance to Support Projects in European Regions Společná pomoc při podpoře projektů v evropských regionech
JEREMIE	Joint European Resources for Micro to Medium Enterprises Společné evropské zdroje pro mikropodniky a střední podniky
JESSICA	Joint European Support for Sustainable Investment in City Areas Společná evropská podpora udržitelných investic do městských oblastí
JHF	JESSICA Holdingový fond
LEADER	Liasions Entre Acteurs du Développement Economique Rural Vztah mezi jednotlivými aktéry v hospodářském rozvoji venkova
MAS	Místní akční skupina

MMR	Ministerstvo pro místní rozvoj
NSRR	National Strategic Reference Framework Národní strategický a referenční rámec
PA	Partnership Agreement Dohoda o partnerství
PO	Prioritní osa
OP	Operational Programme Operační program
OP PK	Operační program Praha- Konkurenceschopnost
SAPARD	Special Accession Programme for Agriculture and Rural Development Speciální předvstupní program pro zemědělství a rozvoj venkova
SC	Specifický cíl
SFRB	Státní fond rozvoje bydlení
SFRM	Správce fondu rozvoje měst
ROP	Regionální operační program
ROP MS	Regionální operační program NUTS II Moravskoslezsko
RS	Referenční sazba
ŘO	Řídící orgán

Seznam tabulek

Tabulka 2.1	Rozdělení finančních prostředků pro vybrané národní operační programy ČR v období 2014–2020 (v mld. EUR).....	20
Tabulka 3.1	Komparace integrovaných nástrojů pro podporu měst.....	39
Tabulka 3.2	Změny nastavení zvláštních nástrojů podpory.....	47
Tabulka 4.1	Srovnání úrokových sazeb JESSICA v IOP a běžných úrokových sazeb...	57
Tabulka 4.2	Specifikace podmínek fondů rozvoje měst.....	64
Tabulka 4.3	Odlišnosti projektového záměru financovaného prostřednictvím JESSICA a dotace v rámci operačních programů spolufinancovaných z fondů EU.....	72

Seznam grafů

Graf 2.1	Rozdělení finančních prostředků podle kategorií financování v programovém období 2014–2020 (v mld. EUR).....	15
Graf 2.2	Rozdělení finančních prostředků podle jednotlivých kategorií financování v ČR v programovém období 2014–2020 (v mld. EUR).....	19

Seznam schémat

Schéma 3.1	Implementační struktura finanční iniciativy JESSICA v programovacím období 2007–2013.....	45
Schéma 4.1	Implementační struktura JESSICA v OP PK.....	53
Schéma 4.2	Implementační struktura finanční iniciativy JESSICA v IOP.....	55
Schéma 4.3	Implementační struktura finanční iniciativy JESSICA v Regionálním operačním programu NUTS II Moravskoslezsko.....	62

Seznam obrázků

Obrázek 2.1	Priority politiky soudržnosti EU v České republice pro programové období 2014–2020.....	17
Obrázek 3.1	Klíčové principy metody LEADER.....	32
Obrázek 3.2	Metropolitní oblasti na území České Republiky.....	37
Obrázek 4.1	Města se zpracovaným IPRM v ČR.....	50
Obrázek 4.2	Mapa Moravskoslezského kraje.....	60
Obrázek 4.3	Rekonstrukce Národního domu Bohumín.....	66
Obrázek 4.4	Ostrava Business park (I. etapa).....	67

Prohlášení o využití výsledků diplomové práce

Prohlašuji, že

- jsem byla seznámena s tím, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, diplomovou práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že diplomová práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího diplomové práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o diplomové práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, diplomovou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 22. dubna 2016

Válová

Bc. Radka Válová